

МЕТОДИКА РОЗРОБЛЕННЯ ПРОГРАМИ КОМПЛЕКСНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТЕРИТОРІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Вітаю Програму USAID DOBRE з успішним завершенням пілотного проєкту з розроблення програм комплексного відновлення території територіальних громад і методики їх реалізації.

Я переконана, що програми стануть запорукою якісної відбудови наших громад, які постраждали від російського вторгнення.

За даними соціологічного опитування, проведеного цього року до Дня Незалежності, Перемога та відбудова нашої країни здатні найбільше об'єднати українців.

Усі ми усвідомлюємо, що процес відновлення триватиме багато років і коштуватиме сотні мільярдів гривень. Це будуть і бюджетні кошти, і кошти міжнародних донорів. Тому наша спільна мета — використати їх максимально ефективно.

Важливо, щоб відновлення територій відбувалося із застосуванням найкращих світових практик. Ми у Верховній Раді України працюємо над новими стандартами та вимогами до будівництва і відновлення житла. Безпека, енергоефективність, екологічні стандарти та безбар'єрність мають стати готовими критеріями якісного відновлення. Це важливі технічні передумови відбудови в контексті інтеграції до Європейського Союзу.

А от ключовим фактором у відновленні нашої країни, безумовно, будуть люди. Фактично відновлення має стати справою кожного, і більшість українців хочуть узяти участь у цьому процесі. Ви мали нагоду особисто в цьому переконатися під час розроблення програм, співпрацюючи з громадськістю.

Важливо, що саме на цьому ключовому чиннику й базується проєкт з розроблення програм комплексного відновлення території територіальних громад. Адже в їх основі лежить бачення самої громади свого майбутнього з огляду на її особливості, структуру забудови, характеристики бізнесу, культури та історії.

Програма комплексного відновлення території територіальної громади — це передумова швидкого залучення інвестицій, отримання міжнародної та державної допомоги, планування конкретних заходів подальшого відновлення та розвитку громад.

Дякуємо міжнародній спільноті за підтримку в ці найважчі часи війни та високо цінуємо вашу експертну допомогу. Це надає нам упевненості в майбутньому. Адже наше головне завдання — не лише відбудувати зруйноване, але й зробити життя в регіоні кращим, ніж воно було.

Олена Шуляк

Голова Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування

Мені приємно від імені Мінвідновлення та від себе особисто привітати USAID-DOBRE із успішним завершенням пілотного проєкту з розроблення пілотних програм комплексного відновлення та цієї методики.

Якою буде післявоєнна Україна, якими будуть наші міста і села?

Це питання є одним з ключових для мільйонів українців буквально з перших днів війни, адже уявна картина майбутнього це те, заради чого ми всі щосили наближаємо Перемогу. Бойовими звитягами, щоденною працею, незламністю у найтяжчі дні. Це те, що допоможе нам повернути мільйони українців додому.

Ще у перші дні російського вторгнення стало зрозуміло, що агресор ставить собі за мету руйнування нашої країни.

На найвищому рівні було визначено, що відновлення територій має відбуватися із застосуванням кращих практик світу, а також з дотриманням Цілей сталого розвитку ООН.

Це багато в чому світоглядне протистояння, яке засвідчує приналежність нашої країни до цінностей демократичної, цивілізованої частини людства.

Ми маємо чітке розуміння, що у багатьох випадках потрібно не відбудовувати те, що зруйновано, у тому ж вигляді, у тих же локаціях, а варто переосмислити інфраструктуру, аби вона була орієнтована вже на подальший розвиток у повоєнний час.

«Відновлення і подальший розвиток», саме так ми бачимо цей неперервний і практичний процес євроінтеграції. Нова якість планування розвитку та якості життя, впровадження європейських стандартів до яких ми прагнемо, коли говоримо про практичний контекст інтеграції до Європейського Союзу.

Саме для цього ми запровадили програми комплексного відновлення – інтегровані документи, що поєднують розуміння соціально-економічного розвитку, просторового планування та інфраструктури, аби ці компоненти підтримували одне одного, створюючи ефект синергії.

Тож, ми щиро вдячні за ту підтримку, яку наразі маємо від міжнародної спільноти у цій жахливій війні і дуже цінуємо допомогу, як політичну, так і експертну й консультаційну. Це дозволяє нам у ці складні часи впевнено дивитися в майбутнє.

Ми віримо, що в рамках повоєнної відбудови Україна стане найбільшим будівельним майданчиком Європи, а програми комплексного відновлення наших міст та сіл стануть взірцями збалансованого планування та розвитку.

Наталія Козловська,

заступниця Міністра розвитку громад, територій та інфраструктури України.

У 2014 році Україна розпочала програму децентралізації щоб сформувати ефективне місцеве самоврядування та територіальну організацію влади. Це стало першим кроком на шляху відмови від радянської спадщини централізованого контролю та переходу до нового етапу ефективної демократії та економічного розвитку в країні. У межах децентралізації було створено територіальні громади (ТГ), об'єднуючи громади в життєздатні адміністративні одиниці.

Global Communities розпочала реалізовувати Програму USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) у 2016 році. Програма допомагає ТГ реалізувати переваги та долати виклики, які приносить децентралізація.

Програма USAID DOBRE надавала ТГ широкий спектр технічної допомоги, доповненої матеріальною допомогою у таких сферах, як стратегічне планування, фінансове управління, управління активами, поліпшення місцевих послуг для громадян, підтримка місцевого економічного розвитку, сприяння участі громадян у управлінських процесах, підтримка молоді та сприяння міжмуніципальному співробітництву.

До вересня 2022 року Програма USAID DOBRE співпрацювала із 100 ТГ у 10 областях України. Коли 24 лютого 2022 року Росія розпочала війну проти України, Програма USAID DOBRE залишалась у постійному контакті із партнерськими ТГ та продовжувала підтримку реформи децентралізації де це було можливо.

У вересні 2022 року Програма USAID DOBRE отримала продовження до 25 вересня 2025 року та тісно співпрацює з 60 ТГ для підтримки їх відновлення та розвитку.

Партнерські ТГ висловлюють вдячність за матеріальну допомогу, проте вони орієнтовані на майбутнє та бажають зосередити свої зусилля на розвитку і підготовці своїх громад до перспективного майбутнього. DOBRE залишається відданим у допомозі ТГ у досягненні цих амбітних цілей, і ми дуже раді, що змогли розробити та впровадити, в тісному співробітництві з Мінвідновлення, цю методика для розробки програм комплексного відновлення. Наші очікування полягають в тому, що ця методика допоможе територіальним громадам по всій Україні зробити перший важливий крок у післявоєнному відновленні та рухатися вперед, створюючи краще життя для своїх громадян.

Браян Кемпл,
керівник Програми USAID DOBRE

МЕТОДИКА РОЗРОБЛЕННЯ ПРОГРАМИ КОМПЛЕКСНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТЕРИТОРІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) — це дев'ятирічна програма, що виконується Глобал Ком'юнітіз (Global Communities) та фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID). Програма DOBRE тісно співпрацює зі 100 територіальними громадами (ТГ) у десяти областях України, щоб допомогти їм реалізувати переваги та впоратися з викликами, які приносить децентралізація. Програма DOBRE надає технічну та матеріальну підтримку ТГ задля допомоги їм здійснювати урядування відкрито та підзвітно; відповідати на потреби громадян; підтримувати активну залученість громадян до ухвалення рішень та вироблення політик. Підтримка з боку Програми DOBRE враховує низку секторів: стратегічне планування; просторове планування; фінансове управління; надання муніципальних послуг; місцевий економічний розвиток; зміцнення спроможності органів місцевого самоврядування; практики доброго урядування; а також гендерно орієнтовані та молодіжні політики.

Упродовж 2022–2025 років Програма DOBRE співпрацюватиме напряму зі щонайменше 60-ма ТГ України, щоб допомогти їм подолати наслідки війни, відновити та відбудувати й продовжувати їхню траєкторію позитивного та сталого розвитку. Партнерами Глобал Ком'юнітіз у консорціумі виконавців Програми DOBRE є Український кризовий медіа-центр (УКМЦ), Фонд розвитку місцевої демократії (FSLD/FRDL) та Малопольська школа публічної адміністрації при Краківському університеті економіки (MSAP/UEK), Польща.

Протягом лютого — жовтня 2023 року Програма DOBRE разом з 18-ма партнерськими ТГ з Кіровоградської (Знам'янська та Помічнлянська ТГ), Миколаївської (Баштанська, Вознесенська, Снігурівська ТГ), Харківської (Балаклійська, Малинівська, Мереш'янська, Старосалтівська, Роганська та Чугуївська ТГ) та Херсонської областей (Великоолександрівська, Нововоронцовська, Новорайська, Станіславська, Кочубеївська, Високопільська та Музиківська ТГ), у координації з обласними військовими адміністраціями цих регіонів і за сприяння Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України (Мінінфраструктури) склала програми комплексного відновлення територій цих ТГ і на основі проведеної роботи розробила цю Методику.

Програма комплексного відновлення територій територіальних громад (ПКВ) визначає основні просторові, містобудівні та соціально-економічні пріоритети політики відновлення і включає комплекс заходів для забезпечення відновлення території ТГ, що постраждали внаслідок збройної агресії проти України або які є місцями концентрації соціально-економічних, інфраструктурних, екологічних чи інших кризових явищ. Завдяки ПКВ громади можуть отримати повну картину всіх наявних на території ресурсів і врахувати обставини, що виникли внаслідок повномасштабної збройної агресії в процесі відбудови. Зокрема, впровадити або переглянути підходи до відновлення та розвитку, більш раціонально підійти до питань просторового та стратегічного планування, балансу безпекових чинників і заходів інженерного захисту територій з людиноцентричністю та соціальною справедливістю, розселенням і розміщенням робочих місць, сталою міською мобільністю, інклюзивністю, екологічністю, необхідністю збереження культурного розмаїття та національної пам'яті.

Ця Методика буде корисною як ТГ, що постраждали внаслідок повномасштабної збройної агресії, так і органам публічного врядування всіх рівнів та галузевого спрямування, інститутам громадянського суспільства, інвесторам, бізнесу, благодійникам і донорам.

Методологія розроблена командою експертів Програми USAID DOBRE під загальною редакцією Віри КОЗІНОЇ — координаторки групи консультантів з питань управління активами Програми USAID DOBRE та Ольги ШУБІНОЇ — експертки з місцевих бюджетів і фінансового управління.

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ:

експертки та експерти Програми USAID DOBRE:

**Вікторія БАКА,
Ірина БАКУНЧИК,
Віра КОЗІНА,
Ольга ЛЕБЕДИНСЬКА,
Тетяна ОВЧАРЕНКО,
Анастасія СЕРБІНА,
Тетяна СТАНКУС,
Леся ФЕДЧЕНКО,
Ернест ШТЕРНДОК,
Світлана ЩЕЛКУНОВА-ГОНЧАРСЬКА;**

фахівці ТОВ «БЛОМІНФО-ЮКРЕЙН»:

**Валентин ПАРАХІН,
Олег СИДОРЕНКО,
Катерина РЕЗНІКОВА.**

Автори висловлюють особливу подяку Наталії КОЗЛОВСЬКІЙ, заступниці Міністра розвитку громад, територій та інфраструктури України, та Григорію МЕЛЬНИЧУКУ, заступнику директора Департаменту — начальнику відділу містобудування, планування територій та сталого розвитку населених пунктів Департаменту просторового планування територій та архітектури Мінінфраструктури за допомогу в розробленні пілотних програм комплексного відновлення та підготовку цієї Методики.

Автори щиро дякують керівникам і фахівцям підрозділів Кіровоградської, Миколаївської, Харківської та Херсонської обласних військових адміністрацій та всім фахівцям ТГ, які брали участь у розробленні пілотних програм відновлення.

Зміст цього посібника є виключною відповідальністю його розробників і не може жодним чином сприйматися як такий, що відображає погляди USAID. Усі права захищені. Жодна частина публікації не може бути відтворена, перекладена, адаптована, збережена в пошуковій системі або передана будь-якою формою або будь-якими засобами без попереднього дозволу від Програми USAID DOBRE.

© Усі права захищені. Жодна частина публікації не може бути відтворена, перекладена, адаптована, збережена в пошуковій системі або передана будь-якою формою або будь-якими засобами без попереднього дозволу від Програми USAID DOBRE. Ця публікація стала можливою завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Зміст є виключною відповідальністю авторського колективу і не обов'язково відображає точку зору Уряду Сполучених Штатів, USAID чи Глобал Ком'юнітіз (Global Communities).

ЗМІСТ

Перелік скорочень	9
Акти законодавства	9
Програма комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) та її призначення	10
Передумови для розроблення ПКВ	13
Послідовність дій з розроблення ПКВ	14
Ухвалення рішення про розроблення ПКВ	16
Взаємодія з громадськістю під час розроблення та затвердження ПКВ	19
Зміст Програми та вихідні дані, які доцільно аналізувати при розробленні ПКВ	22
Розділ 1 ПКВ «Загальна інформація про територіальну громаду».....	28
Розділ 2 ПКВ «Загальна економічна оцінка територіальної громади».....	50
Розділ 3 ПКВ «Загальна екологічна оцінка територіальної громади».....	59
Розділ 4 ПКВ «Характеристика житлової та соціальної інфраструктури на території територіальної громади».....	67
Розділ 5 ПКВ «Аналіз негативних впливів, що призвели до необхідності розроблення Програми».....	73
Розділ 6 ПКВ «Інформація про наявність містобудівної документації на території територіальної громади, аналіз її актуальності та ступінь її реалізації».....	94
Розділ 7 ПКВ «Заходи з комплексного відновлення території територіальної громади».....	103

ДОДАТКИ

- Додаток 1.** Опитувальник прийняття рішення про ПКВ
- Додаток 2а.** Алгоритм дій для ОМС
- Додаток 2б.** Алгоритм дій для ВАНП
- Додаток 3.** Про попереднє дослідження щодо ПКВ ОМС
- Додаток 3а.** Про попереднє дослідження щодо ПКВ ВА НП
- Додаток 4.** Доповідна записка
- Додаток 5а.** Про розробку ПКВ ОМС
- Додаток 5б.** Про розробку ПКВ ВА НП
- Додаток 5в.** План заходів ПКВ
- Додаток 6.** Рішення про РГ-положення про РГ
- Додаток 7.** Запит державні інтереси
- Додаток 7а.** Зразок відповіді ОДА/ОВА про державні інтереси
- Додаток 8.** Запит про інтереси суміжних ТГ
- Додаток 9.** Алгоритм дій з опрацювання пропозицій громадськості
- Додаток 10.** Установче засідання РГ – продовження строків
- Додаток 10а.** Рішення про продовження збору пропозицій
- Додаток 11.** Опитувальник для збору пропозицій громадськості
- Додаток 12.** Протокол засідання РГ опрацювання пропозицій громадськості
- Додаток 13.** Прокон узгодження пропозицій громадськості
- Додаток 14.** Підходи до візуалізації даних
- Додаток 15.** Методика аналізу бюджету ТГ
- Додаток 16а.** Фонд тимчасового житла ОМС
- Додаток 16б.** Фонд тимчасового житла ВАНП
- Додаток 17.** Інвентаризація пошкодженого майна Станкус
- Додаток 17а.** Зразок розпорядження про інвентаризацію
- Додаток 18.** Консервація майна
- Додаток 19.** Відновлення майна
- Додаток 20.** Демонтаж майна
- Додаток 21.** Джерела для загальної екологічної оцінки

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

Голова громади	сільський, селищний, міський голова
ВА НП	військова адміністрація населеного пункту
Виконавчий орган	виконавчий орган сільської, селищної, міської ради, відповідальний за розроблення ПКВ
ГІС	географічна інформаційна система
МБД	містобудівна документація
ОВА	обласна військова адміністрація
ОМС	орган місцевого самоврядування
ЄДЕССБ	Єдина державна електронна система у сфері будівництва
Програма, ПКВ	Програма комплексного відновлення території територіальної громади (її частини)
ТГ	територіальна громада
РПЗМ	Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України

АКТИ ЗАКОНОДАВСТВА

Закон № 280	Закон України від 21.05.1997 року № 280/97-ВР «Про місцеве самоврядування в Україні»
Закон № 389	Закон України від 12.05.2015 року № 389-VIII «Про правовий режим воєнного стану»
Закон № 3038	Закон України від 17.02.2011 року № 3038-VI «Про регулювання містобудівної діяльності»
Порядок № 926	Порядок розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 01.09.2021 року № 926
Порядок № 1159	Порядок розроблення, проведення громадського обговорення, погодження програм комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) та внесення змін до них, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 14.10.2022 року № 1159
Постанова № 731	Постанова Кабінету Міністрів України від 18.07.2023 року № 731 «Про затвердження порядків з питань відновлення та розвитку регіонів і територіальних громад»
Порядок № 731	Порядок розроблення, реалізації та моніторингу плану відновлення та розвитку регіонів і планів відновлення та розвитку територіальних громад, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 18.07.2023 року № 731
Наказ № 56	Наказ Міністерства розвитку громад та територій України від 22.02.2022 року № 56 «Про затвердження структури Баз геоданих містобудівної документації на місцевому рівні»

Програма комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) та її призначення

Чітке розуміння змісту та призначення Програми комплексного відновлення території територіальної громади (далі — ПКВ) прямо впливає на її якість.

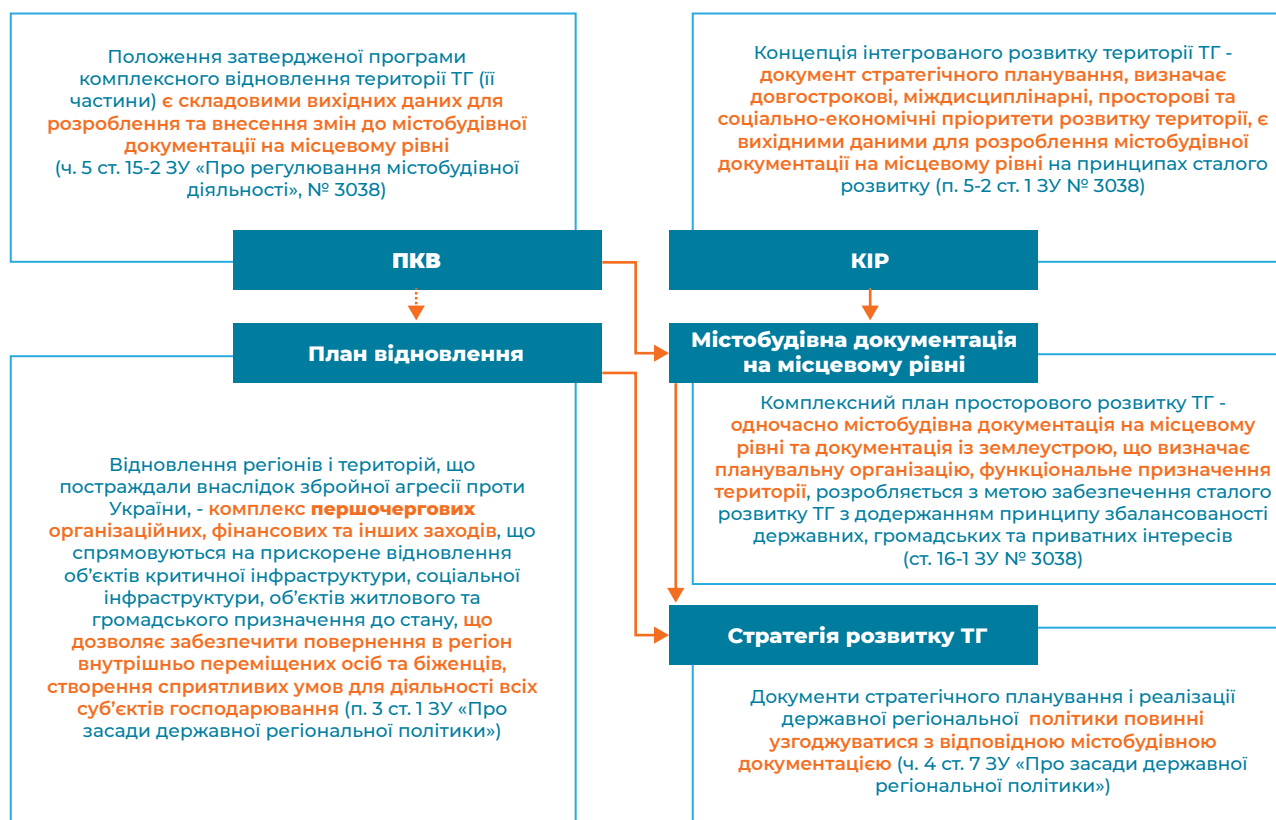
Під час роботи над пілотними ПКВ фахівці постійно питали себе: яка інформація потрібна, де зупинитися в її пошуку та аналізі, як вирішити, що головне та першочергове, а що похідне або другорядне. Усі ці дилеми допомагала розв'язати відповідь на питання: для чого потрібна ПКВ.

Відповідно до п. 9-1 ч. 1 ст. 1 Закону № 3830 **ПКВ** — це місцева програма відновлення територій, яка визначає основні просторові, містобудівні та соціально-економічні пріоритети політики відновлення і включає **комплекс заходів** для забезпечення відновлення території територіальної громади (її частини), яка постраждала внаслідок збройної агресії проти України або в якій сконцентровані соціально-економічні, інфраструктурні, екологічні чи інші кризові явища.

Тобто Програма — це документ відновлення, який поєднує декілька сфер планувальної діяльності — стратегічну й просторову.

Таблиця 1.

Взаємозв'язок ПКВ з документами просторового та стратегічного планування

Програма покликана визначити пріоритети відновлення, адже зробити все та одразу неможливо, а дещо відновлювати й недоцільно.

ПКВ — це дуже конкретний документ, який має містити перелік заходів, направлених на відновлення та розвиток території. Однак важливо розуміти, що водночас це концептуальний документ, саме тому він не має бути занадто деталізованим.

Програма не належить до містобудівної документації, але її положення є складовими вихідних даних для розроблення та внесення змін до містобудівної документації на місцевому рівні (П. 7 порядку № 1159). Ця норма дозволяє цілком формально та офіційно використовувати дані, зібрані під час розроблення ПКВ, для більш широких цілей у майбутньому.

ПКВ має сприяти впровадженню таких сучасних підходів і практик розвитку регіонів, територіальних громад (далі — ТГ), населених пунктів і частин їхніх територій, як:

- ✓ людиноцентризм і соціальна справедливість;
- ✓ раціональне просторове планування;
- ✓ забезпечення балансу розселення та розміщення робочих місць;
- ✓ стала міська мобільність;
- ✓ інклюзивність, енергоефективність, екологічність;
- ✓ збереження культурного розмаїття та національної пам'яті.

Програма має відповідати Цілям сталого розвитку України на період до 2030 року, визначеним [указом Президента України від 30.09.2019 року № 722](#).

До згаданих приписів законодавства також треба ставитися дуже практично: не як до красивих декларацій, а як керівництва до дій.

ПКВ — це комплексний документ, який, по суті, інвентаризує всі наявні в громаді ресурси, включаючи людський потенціал, обсяг пошкоджень і руйнувань на території, додаткові негативні фактори, зумовлені повномасштабною збройною агресією, інші чинники, які впливають на розвиток і загрожують відновленню громади.

Уся ця інформація аналізується в просторі, часі з єдиною метою — спланувати чіткі, послідовні та вимірювані заходи з відновлення території та зробити **попередні** фінансово-економічні розрахунки основних етапів відновлення.

Не секрет, що навіть до повномасштабного вторгнення переважна частина ТГ не мала вичерпної інформації про наявні на території ресурси та чинники, які можуть впливати на її життєдіяльність чи розвиток. Зокрема, до 24 лютого 2022 року увага до заходів інженерного захисту територій, зокрема таких як ризики зсувів ґрунтів, підтоплення територій, взаємодія з об'єктами підвищеної небезпеки, розглядалися з іншим фокусом. Питання екології, культурної та архітектурної спадщини на рівні ТГ, як правило, комплексно

не аналізувалися, а значна частина подібних об'єктів, розташованих на їх території, не були ідентифіковані.

Це не означає, що під час розроблення ПКВ громада має проінвентаризувати та оформити всі наявні на її території об'єкти та ресурси. Це нереальне, та й непотрібне для цілей розроблення Програми завдання. Однак під час цього процесу слід зібрати максимальну кількість даних, які можна отримати без зайвих витрат часу та ресурсів. Досвід показав, що переважна частина інформації, необхідної для ПКВ, або наявна безпосередньо в громаді, або її можна отримати в профільних підрозділах обласної державної (військової) адміністрації, або знайти у відповідних державних реєстрах і базах даних.

У цих рекомендаціях наведено велику кількість різноманітних даних, які можуть бути включені до ПКВ. Однак це не означає, що кожна ТГ має збирати та аналізувати весь масив пропонованої інформації. Ми наводимо різноманітні відомості, які за тих чи інших умов можуть бути корисними громаді. Для Програм доцільно обирати лише ту інформацію, яка потрібна для відновлення конкретної території. Порядок № 1159 дуже гнучкий і відповідно до Європейської хартії місцевого самоврядування дозволяє кожній громаді самостійно визначити обсяг відомостей та глибину їх аналізу для цілей розроблення ПКВ з урахуванням місцевих потреб.

Передумови для розроблення ПКВ

ПКВ сьогодні не є обов'язковим документом для більшості ТГ.

Практика свідчить, що громадам, території яких не мають значних пошкоджень і руйнувань або які не є місцями концентрації комплексних соціально-економічних, інфраструктурних, екологічних чи інших кризових явищ, Програму розробляти недоцільно. У разі пошкодження лише незначної частини об'єктів можна обмежитися програмою відновлення частини території або взагалі зосередитися на планах відновлення (пооб'єктовому відновленні) та документах стратегічного планування.

Однак громадам, які зазнали істотних руйнувань, збезлюднення чи потребують серйозного перепрофілювання, наприклад у зв'язку із закриттям чи релокацією значної частини бізнесу, необхідністю подолання наслідків екологічних чи інших катастроф або, навпаки, до яких перемістилося чимало населення чи підприємств, тобто де виникла потреба в розширенні можливостей інфраструктури, доцільно замислитися над розробленням ПКВ.

Згідно з п. 14 [Порядку № 731](#) проєкт плану відновлення та розвитку ТГ повинен узгоджуватися з ПКВ, якщо ТГ підпадає під один з таких критеріїв:

- 1) зруйновано та/або пошкоджено понад 15 % житлового фонду ТГ та/або окремих населених пунктів;
- 2) чисельність населення змінилася порівняно із чисельністю станом на 1 січня 2022 року більше ніж на 25 %;
- 3) рішення про розроблення ПКВ в установленому законодавством порядку.

Це обов'язкова вимога для громад, території яких віднесені або можуть бути віднесені до функціонального типу «територія відновлення». Критерії, за якими відповідні території мають бути віднесені до зазначеного функціонального типу, наведені в Порядку визначення територій відновлення, затвердженому [постановою № 731](#), а рішення про віднесення громад до функціонального типу «територія відновлення» ухвалює утворена Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України (далі — Мінвідновлення) [комісія](#), яка складається з представників міністерства та Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування.

Для прийняття рішення про доцільність розроблення ПКВ команда фахівців Програми DOBRE використовувала простий опитувальник (див. [Додаток 1](#)).

Послідовність дій з розроблення ПКВ

Розроблення ПКВ складається з низки дій і заходів, до планування та реалізації яких залучена велика кількість зацікавлених сторін: фахівці та депутати місцевої ради (ВА НП), громадськість, районна та обласна військова адміністрація (далі — ОВА), суміжні громади тощо.

Уся послідовність дій чітко виписана в Порядку № 1159 та схематично виглядає так:

У [Додатках 2а та 2б](#) до цих рекомендацій детально розглянуто послідовність дій, їх взаємозв'язок і строки виконання, перелік виконавців, залучених до розроблення ПКВ.

Важливо! Можливі певні відмінності в процедурах розроблення ПКВ, пов'язані з особливостями здійснення місцевого самоврядування на території в період воєнного стану. Для громад, у яких у період воєнного стану місцеве самоврядування здійснюється без обмежень, — це буде алгоритм, передбачений [Додатком 2а](#), а для громад, на території яких утворені військові адміністрації населених пунктів (далі — ВА НП), — [Додаток 2б](#).

Відмінності пов'язані з тим, що в разі утворення ВА НП та передачі начальнику відповідної адміністрації повноважень сільського, селищного, міського голови, виконавчого комітету та відповідної місцевої ради процедури підготовки та ухвалення окремих розпорядчих актів будуть здійснюватися з особливостями, передбаченими [Законом України «Про правовий режим воєнного стану»](#). Відповідно, відрізнятимуться окремі розпорядчі акти, що ухвалюються під час розроблення та затвердження ПКВ. У цих рекомендаціях вони представлені для обох випадків, оскільки Програма DOBRE супроводжувала обидва типи громад.

і Довідково. Не всі мешканці та партнери ТГ розуміють особливості здійснення публічного врядування в Україні в умовах воєнного стану. Це важливо і для побудови відносин з міжнародними партнерами, зовнішніми та внутрішніми інвесторами, адже визначає сторону угод про допомогу, порядок оприбуткування зовнішніх надходжень тощо. Тому доцільно включити в ПКВ коротку інформаційну довідку про особливості здійснення місцевого самоврядування на території в умовах воєнного стану.

Ухвалення рішення про розроблення ПКВ

Згідно з п. 23 Порядку № 1159 ПКВ розробляється за рішенням виконавчого органу сільської, селищної, міської ради, яке оприлюднюється на вебсайті та на офіційній сторінці в соціальних мережах (за наявності) сільської, селищної, міської ради, через місцеві засоби масової інформації (окрім інформації, яка відповідно до закону належить до інформації з обмеженим доступом), а також надсилається до облдержадміністрації.

Важливо! Рішення про розроблення ПКВ згідно з пп. 1 п. 30 Порядку № 1159 також оприлюднюється в Єдиній державній електронній системі у сфері будівництва (далі — ЄДЕССБ) (для цього уповноваженій особі громади потрібно отримати доступ до порталу електронної системи через звернення до ДП «Дія» та підключення відповідного функціоналу).

Важливо! У громадах, на території яких утворено ВА НП і функції голови громади та виконавчого комітету ради передані начальнику ВА НП, доцільно, щоб таке рішення було оформлене розпорядчим актом начальника ВА НП. Оскільки він приймає такі рішення одноосібно, бажано, щоб відповідний розпорядчий акт був ухвалений на основі доповідної записки (**Додаток 4**) уповноваженого виконавчого органу ради чи робочої групи з-поміж фахівців органів місцевого самоврядування (далі — ОМС), яка досліджувала потребу розроблення ПКВ. Це дозволить прийняти обґрунтоване рішення з урахуванням інтересів місцевого самоврядування. Закон не містить такої вимоги, тому такі дії не обов'язкові, а продиктовані звичайною логікою, потребою збалансувати інтереси різних зацікавлених сторін і дотриматися гарантій місцевого самоврядування в умовах воєнного стану.

У рішенні про розроблення ПКВ визначається порядок утворення та діяльності Робочої групи, а також строк подання пропозицій громадськості до проєкту ПКВ, який має становити не менше ніж 10 календарних днів від дня опублікування рішення про розроблення ПКВ на офіційному вебсайті сільської, селищної, міської ради (абз. 2 п. 23 Порядку № 1159).

Зразки рішень про розроблення ПКВ наведені в **Додатках 5а і 5б** (різні для ОМС та ВА НП).

Слід звернути увагу на кілька моментів.

Згідно з п. 7 Порядку № 1159 положення ПКВ області є складовими вихідних даних для розроблення ПКВ територій ТГ (їх частин). Однак на практиці ПКВ громад можуть розроблятися паралельно з процесом розроблення відповідної обласної програми. Це цілком допустимо й практично правильно для тих регіонів, які суттєво постраждали внаслідок російської агресії. Однак

це зобов'язує громади тісно комунікувати з профільними підрозділами ОВА як задля координації своєї діяльності, так і збору вихідних даних.

Обсяг такої взаємодії залежить від багатьох чинників, у т. ч. людського фактора та способу організації роботи. Є приклади належної вертикальної та горизонтальної комунікації. Однак траплялося, коли комунікація була організована неналежним чином. Зокрема, громада не може вимагати від ОВА інформації, розпорядником чи володільцем якої область не є. Також дещо дивними виглядають запити громад про статус власного майна ТГ чи їхній бюджет. А ось взаємодія щодо ідентифікації об'єктів культурної спадщини, археології, екології, інформації про заходи цивільного та інженерного захисту території, координація під час планування заходів відновлення є оптимальною.

Також якісна взаємодія з ОВА допоможе отримати інформацію не тільки про державні інтереси, а й інтереси суміжних громад. Адже на практиці не всі ТГ розуміють наслідки відмови від надання своїх інтересів сусіду, що розробляє Програму. А подекуди ТГ просто не знають, як правильно сформулювати відповідь. Обласна влада зацікавлена в тому, щоб громади отримали всю цю інформацію комплексно і прогалин не залишалось. До того ж ОВА має свої канали комунікації з ТГ і на практиці може допомогти сусідам порозумітися, якщо вони не змогли це зробити самостійно. Принаймні в усіх випадках, де працювала команда фахівців Програми DOBRE, така комунікація була налагоджена, і ОВА стали активними учасниками процесу розроблення ПКВ на рівні громад (у межах своєї компетенції, звісно).

Приклади запитів про державні інтереси та інтереси суміжних ТГ можна знайти в [Додатках 7, 7а і 8](#). Вони однакові для ОМС та ВА НП.

Окремі регіони та громади розробляють свої Програми **на період до 2027 року**. Це зумовлено тим, що згідно з [Постановою № 731](#) плани відновлення розробляються саме на цей період. Однак не слід плутати плани та Програми. Хоча це взаємопов'язані документи, Програма є концепцією відновлення. Тоді як плани (учинній на момент підготовки цих рекомендацій редакції) — це про пооб'єктове відновлення. ПКВ може не визначати точні дати чи вартість відновлення. Її завдання — встановити взаємозв'язок певної діяльності та послідовність і пріоритетність виконання тих чи інших заходів. Наприклад, ПКВ може передбачати варіанти розвитку подій — від песимістичного до найбільш оптимістичного та відповідно кілька сценаріїв реагування на це. План — це чіткий розрахунок, який має базуватися на конкретних цільових і бюджетних програмах, а тому він орієнтований на середньострокову перспективу. До того ж цілком ймовірно, що для найбільш постраждалих територій забезпечити повноцінне відновлення до 2027 року буде неможливо. Тому в рішенні про розроблення ПКВ не обов'язково вказувати, до якого періоду розрахована Програма. Це краще зробити на фінальному етапі — розробленні та погодженні заходів з відновлення.

Ще одне. Законодавство не вимагає від ОМС одразу в рішенні про розроблення ПКВ затверджувати положення про Робочу групу чи визначати її персональний склад. Понад те, під час першого етапу збору

пропозицій громадськості ви можете знайти активістів чи бізнесменів, які мають конкретні ідеї та бажання долучитися до роботи над Програмою. Тому персональний склад Робочої групи доцільно формувати після завершення збору пропозицій громадськості. Однак це не обов'язково. Положення про Робочу групу та її склад можна затвердити одночасно з ухваленням рішення про розроблення ПКВ. Повноваження із затвердження Положення про Робочу групу можна передати керівнику виконавчого органу, визначеного відповідальним за розроблення ПКВ.

У розпорядчому акті про розроблення Програми **доцільно особливу увагу приділити питанням компетенції** виконавчого ОМС, який буде відповідати за розроблення ПКВ, а також комунікації між різними підрозділами місцевої ради, строкам виконання певних завдань. Більш детально про це в коментарях і поясненнях до зразків рішень ([див. Додатки 5а і 5б](#)).

Ще раз наголосимо про **обов'язок оприлюднення відповідного рішення**. Це треба зробити не лише на вебресурсах ради, а й у [ЄДЕССБ](#). Саме з моменту публікації рішення в системі почнеться відлік юридично значущих строків, встановлених Порядком № 1159. Для цього у фахівців ТГ має бути доступ до ЄДЕССБ з відповідною роллю. Тому про наявність такої функції треба подбати заздалегідь¹.

¹ Якщо ваша громада ще не мала досвіду роботи з ЄДЕССБ, [тут](#) можна знайти відповіді на базові питання, а за цією адресою звернутися по технічну підтримку: support@e-construction.gov.ua

Взаємодія з громадськістю під час розроблення та затвердження ПКВ

Згідно з п. 8 Порядку № 1159 для забезпечення представлення заінтересованих осіб і громадськості під час розроблення ПКВ відповідним виконавчим органом сільської, селищної, міської ради утворюється тимчасовий консультативно-дорадчий орган — **Робоча група**. Вона формується з-поміж представників сільських, селищних, міських рад, виконавчих органів сільських, селищних, міських рад, органів державної влади, державних та комунальних підприємств, установ та організацій, інших заінтересованих сторін, і до її складу входять не менш як п'ять осіб і не більш як 21 особа (з непарною кількістю членів).

Основне завдання Робочої групи — розгляд пропозицій громадськості до проекту Програми, отриманих як після оприлюднення рішення про розроблення Програми, так і після оприлюднення її проекту. Робоча група може враховувати, частково враховувати або відхиляти пропозиції громадськості, а також у разі потреби — узгоджувати спірні пропозиції з громадськістю. Вона робить це не самостійно, а за участю розробника ПКВ (див., наприклад, приписи абз. 2 п. 27 Порядку № 1159).

Не слід плутати Робочу групу з допоміжними органами (групами), які може утворити розробник ПКВ для більш ефективної роботи над окремими розділами Програми чи окремими напрямками. Допоміжні групи потрібні й для відносно невеликих ТГ, вони допоможуть концентрувати зусилля вузькопрофільних спеціалістів для опрацювання інформації, що потребує спеціальних знань і навичок. У **Додатку 6** наведені варіанти напрямів для утворення таких допоміжних (тимчасових робочих) структур. Їх утворення, спрямування, назви, чисельний і професійний склад не регламентовані законодавством. А отже, кожна ТГ може самостійно, урахувавши власні особливості та потреби, вирішити, чи доцільно їй мати такі допоміжні структури, і якщо так — то які і скільки.

Окрему увагу слід приділити **збору пропозицій громадськості**. Як показала перша практика, формалізовані підходи в жодному випадку не дали належного результату: мешканці та бізнес або не звертали увагу на відповідні оголошення, або не розуміли значущості Програми, або не вірили у свою роль у цьому процесі, або не були здатні сформулювати питання чи пропозиції. Фактично в усіх випадках розроблення пілотних Програм було вирішено продовжити строк збору пропозицій від громадськості та розширення каналів комунікації. Хоча на старті було використано досить широкий спектр каналів — вебресурси громади, місцеві ЗМІ, групи та сторінки в соціальних мережах тощо.

Велику роль відіграли **цільові комунікації**: безпосередньо з місцевим бізнесом, профільними громадськими та іншими неурядовими організаціями.

Не менше значення мала **робота старост**, які працювали з мешканцями громад у населених пунктах, розташованих за межами адміністративного центру ТГ.

Також оголошення про розроблення Програми та запрошення до участі в громадських обговореннях доцільно розміщувати в адміністративних будівлях місцевої ради та її виконавчих органах, ЦНАПах.

Зважаючи на велику кількість пропозицій, які потрібно обробити для цілей Програми, бажано попрацювати над уніфікацією напрямів і змісту відповідей. Для цього доцільно розробити опитувальник, де простою, доступною мовою розказати про Програму, підказати, за якими напрямами можна подавати пропозиції, у які строки та спосіб вони будуть опрацьовуватися, як ініціаторів пропозицій будуть інформувати про їх розгляд. Опитувальник слід поширювати та робити доступним для заповнення в різних форматах: у вигляді гугл-форм, документа у форматі Word, який особа може завантажити та надіслати електронною поштою або роздрукувати та принести (надіслати звичайною поштою). Зразок опитувальника в [Додатку 13](#).

Зважаючи на велику кількість пропозицій, отриманих за наслідками громадських обговорень уже на першому етапі роботи (від 50 до 2 000 пропозицій у розрізі однієї громади), фахівці Програми DOBRE та громад-партнерів розробили спеціальні гугл-форми для аналізу отриманих пропозицій і голосування Робочою групою.

Механізм голосування було закріплено у відповідних протоколах засідань Робочих груп. Зокрема, було визначено правила та умови попереднього вивчення пропозицій онлайн, порядок голосування та оформлення результатів опрацювання пропозицій громадськості.

Усім пропозиціям, отриманим від громадськості як в електронному, так і паперовому вигляді, було присвоєно номер (попередньо за часом надходження пропозиції). Пропозиції занесено в гугл-форму з можливістю їх фільтрування за кількома напрямами: (1) сферою, якої стосується пропозиція; (2) ініціатором — юридичною чи фізичною особою; (3) населеними пунктами або старостинськими округами, яких стосувалася або від яких надійшла пропозиція. Далі залежно від кількості пропозицій кожна Робоча група визначала час їх попереднього опрацювання в гугл-формі. Для цього всі члени Робочої групи мали закритий доступ до відповідного ресурсу та достатньо часу, щоб опрацювати отримані пропозиції. Проти кожної з отриманих пропозицій член Робочої групи самостійно проставляв свій голос в одній з граф: «Урахувати пропозицію», «Урахувати частково», «Відхилити пропозицію».

Підставами для часткового урахування було визначено:

- 1) неконкретність пропозиції в частині реалізації в просторі або часі (наприклад, створення додаткових дитячих майданчиків на території ТГ без зазначення місця / місць, у яких заявник вважає за доцільне облаштувати такий майданчик);

- 2) внесення цікавої по суті пропозиції, яка потребує уточнення чи доопрацювання;
- 3) внесення актуальної пропозиції, пріоритетність реалізації якої потребує перегляду.

Також слід звернути увагу, що жителів, як правило, цікавлять їхні локальні проблеми — конкретний дитячий майданчик, лавиця біля будинку, пандус для людей з особливими потребами, відеокамера громадської безпеки біля конкретного магазину тощо. Однак Програма — це не про окремі лавиці чи клумби або навіть укриття. Це про комплексну діяльність у сфері. Тому формулювання про «часткове урахування» пропозиції підходить також для того, щоб зібрати всі подібні пропозиції та врахувати їх як напрям діяльності з відновлення та розвитку ТГ. Наприклад, якщо 50 з 300 пропозицій стосуються організації безбар'єрного простору, це свідчить, що громада має відповідні проблеми і треба організувати інклюзивний доступ до соціально значущих об'єктів на території.

Відхилення пропозицій було передбачене для випадків:

- 1) подання анонімного звернення;
- 2) подання пропозиції у сфері, що не належить до компетенції відповідного ОМС (у такому разі члени Робочої групи могли рекомендувати розробнику ПКВ звернутися до повноважного органу з клопотанням розглянути відповідну ідею);
- 3) якщо члени Робочої групи не вважали за доцільне реалізацію відповідної ініціативи (з обов'язковим обґрунтуванням такого рішення).

Після попереднього опрацювання пропозицій за допомогою гугл-форм відбувалося остаточне голосування на засіданні Робочої групи. Під час засідання пропозиції, відхилені, ураховані повністю чи частково одногосно або переважною кількістю голосів, могли голосуватися пакетом (за напрямами або типами заявників). Це допускалося за умови, що жоден член Робочої групи не ініціював окремий розгляд конкретної пропозиції або групи пропозицій.

За результатами опрацювання пропозицій громадськості було складено проміжний Звіт ([див. Додаток 12](#)).

Зміст Програми та вихідні дані, які доцільно аналізувати при розробленні ПКВ

Одним з найбільших і кропітких етапів розроблення ПКВ є збір та аналіз вихідних даних. На відміну від першого опитувальника, який скоріше слугує для попередньої оцінки доцільності розроблення Програми, на цій стадії збирається та аналізується величезний масив інформації.

Дані, які доцільно опрацьовувати для цілей ПКВ, були визначені за результатами консультацій з фахівцями ТГ, ОВА та Мінвідновлення. Для цього, з урахуванням приписів Порядку № 1159 та Наказу № 56, було з'ясовано, які дані актуально збирати та у яких форматах. Найбільше дискутувалося, який обсяг інформації потрібний для того, щоб ретельно проаналізувати всі фактори, що впливатимуть на відновлення, але не будуть надмірними для досягнення поставлених цілей. У кожному випадку визначалися розпорядники та потенційні володільці конкретної інформації, способи та терміни комунікації з ними.

Також окрема увага була приділена формам візуалізації отриманої та опрацьованої інформації. Оскільки в Програмі DOBRE була технічна можливість працювати з ГІС-системами, то вся зібрана інформація наносилася на картографічну основу за шарами, і вже для візуалізації окремих розділів ПКВ з картоснови «витягалися» необхідні зображення. Наприклад, про концентрацію пошкоджень і руйнувань, мереж освіти чи охорони здоров'я, їх зон обслуговування, функціональних типів територій тощо. Якщо у ТГ немає можливості працювати в ГІС-системі, можна створювати відповідні «картинки» на основі загальнодоступних онлайн-карт, з нанесенням необхідної інформації за допомогою безкоштовних графічних інструментів, які є в кожному пакеті Microsoft Office. Ці зображення можна одразу переносити у Word-версію проєкту Програми і потім просто зберігати у форматі PDF, у якому згідно з п. 9 Порядку № 1159 має бути створено Програму. Більш детальну інформацію про підходи до візуалізації даних ви можете знайти в

Додатку 14

Додаткова увага була приділена збору та аналізу даних, які можуть бути віднесені до **інформації з обмеженим доступом** в умовах воєнного стану. Відповідно до п. 10 Порядку № 1159 в разі наявності в проєкті ПКВ відомостей, що належать до інформації з обмеженим доступом, така інформація подається у вигляді окремого файлу. Матеріали проєкту ПКВ, що містять інформацію, яка відповідно до закону належить до інформації з обмеженим доступом, не підлягають громадському обговоренню.

Поводження з матеріальними носіями, на яких розміщені електронні документи, що містять інформацію, яка відповідно до закону належить

до інформації з обмеженим доступом, здійснюється відповідно до вимог Законів України [«Про державну таємницю»](#), [«Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах»](#), а також [Типової інструкції про порядок ведення обліку, зберігання, використання і знищення документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію](#), затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 19.10.2016 року № 736.

У зв'язку із цим після низки консультацій з керівництвом ТГ, керівниками профільних підрозділів ОВА, Мінвідновлення та керівниками об'єктів критичної інфраструктури було вирішено не вносити до ПКВ детальну інформацію про деякі об'єкти критичної інфраструктури, поширення якої може нести безпекові ризики. Ця інформація має бути опрацьована після стабілізації ситуації в Україні та усунення безпекових ризиків. На жаль, таке рішення істотно впливає на якість Програми, оскільки певні фактори, зокрема санітарні та містобудівні обмеження, що створюють відповідні об'єкти, у такому випадку не враховуються. Однак в умовах воєнного стану пріоритетом є безпека та оборона Держави. Для реалізації конкретних заходів з відновлення питання впливу таких об'єктів на середовище відновлення буде доцільно опрацьовувати індивідуально.

Після визначення видів, форматів та обсягів інформації, яка буде збиратися та аналізуватися для цілей ПКВ, фахівці команди DOBRE опрацювали з кожною громадою, які саме із цих даних є безпосередньо в конкретній громаді, а потім (з кожною ОВА окремо), що із цього є на районному рівні, у структурних підрозділах ОВА, а що — на національному рівні. Слід зазначити, що в жодному із супроводжуваних пілотів не виявлено потреби громаді самостійно запитувати інформацію на національному рівні. ОВА надали ТГ комплексну інформацію про державні інтереси (див. [Додатку 7а](#) — зразок відповіді Харківської ОВА про державні інтереси. Інформацію частково знеособлено в цілях безпеки).

Далі команда DOBRE розробила декілька форм для збору та аналізу відповідної інформації, визначила безпечні канали передачі та зберігання чутливої інформації. Зокрема, це стосується роботи з інформацією, що містить векторні дані (координати об'єктів).

Відомості про пошкоджене та знищене майно використовувалися за даними Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України (далі — РПЗМ). Як допоміжне джерело інформації використовувався реєстр [ReBuild](#) та внутрішні документи ТГ про візуальне обстеження пошкоджених об'єктів, які не занесені до відповідних реєстрів.

Важливо! Система [ReBuild](#) інтегрована з екосистемою управління відбудови [DREAM](#). А тому всі отримані з РПЗМ та [ReBuild](#) дані будуть сумісними між собою як за структурою, так і форматом бази даних.

Внутрішні документи ТГ використовувалися для додаткового аналізу пошкоджень і руйнувань, щодо яких ще не проведено комісійних чи технічних обстежень.

Вкрай важливу роль для підготовки ПКВ мають актуальні відомості про розташоване на території громади майно та ресурси в прив'язці до геоінформаційної основи. Зокрема, на якість і швидкість робіт впливають наявність сучасного адресного реєстру ТГ, внесеного до ЄДЕССБ. Фахівцям, які супроводжують будь-яку діяльність з відновлення на рівні громад та регіонів, доцільно звернути увагу на нові проекти Мінвідновлення та Міністерства цифрової трансформації України, що реалізуються за підтримки міжнародних партнерів, зокрема Проєкт USAID / UK aid «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах» (TAPAS)², з формування Єдиного державного реєстру адрес (ЄДРА), будівель і споруд (ЄДРБС), адміністративно-територіальних одиниць (ЄДРАТО).

При зборі та аналізі вихідних даних важливо звернути увагу на декілька моментів.

Перше. Правильна інформація. Бажано працювати з максимально оновленими та офіційними даними. На жаль, в умовах війни системи державної та муніципальної статистики не завжди можуть задовольнити всі потреби в такій інформації. Наприклад, це стосується чисельності мешканців у розрізі населених пунктів у період дії воєнного стану. Однак ця інформація критично важлива для планування відновлення. У сільській місцевості дуже допомогли старости, які на виконання доручення голови громади (начальника ВА НП), виконкому чи ОМС-розробника ПКВ самостійно опрацювали величезний масив даних і подали їх у формі довідки. В усіх випадках, де підрахунки здійснювалися відповідним чином, доцільно вказувати про це посиланнями до наданої інформації безпосередньо в тексті Програми. Так розробники і ті, хто буде використовувати Програму, розумітимуть, що інформація може містити певні похибки, але зібрана належним чином та на офіційному рівні.

Друге. Громади недооцінюють, який масив інформації вони насправді мають. Часто певна інформація не опрацьовується системно чи взагалі не зберігається: надали довідку на запит ОВА, асоціації ОМС і забули про це. Це пов'язано з відсутністю комплексного законодавчого регулювання у сфері муніципальної статистики, а також тим, що значна частина відповідної інформації не оцифровується та не систематизується в єдиному інформаційному середовищі. Проблему підсилює міграція населення в умовах воєнного стану, оскільки багато фахівців перебувають поза межами громади або взагалі припинили свою роботу в ОМС, пошкодження або знищення носіїв інформації внаслідок бойових дій чи тимчасової окупації території. Розроблення ПКВ дає можливість якісно інвентаризувати, оновити та проаналізувати величезний масив даних, який надалі може використовуватися в усіх сферах життєдіяльності ТГ. Але всім, хто буде розробляти та/або допомагати з розробленням ПКВ, слід бути готовими до посиленої комунікації з усіма підрозділами апарату та виконавчих ОМС та креативно ставитися до пошуку відповідної інформації. Тому що іноді її розпорядниками та володільцями можуть виявитися фахівці з досить несподіваних за сферою повноважень підрозділів.

² <https://tapas.org.ua/components/elektronni-posluhy/>

Третє. Державні реєстри, кадастри та бази даних. Збірники різноманітних офіційних звітів і досліджень. Уся ця інформація є у відкритому або спеціалізованому доступі (потребує верифікації фахівця ОМС за електронним цифровим підписом). Ця інформація безкоштовна, і її можна отримати щонайменше у форматі PDF. Це дуже зручно, оскільки Програма є електронним документом.

Найбільш проблемним, на думку авторів, з усіх відомостей, опрацьованих під час розроблення ПКВ, на сьогодні є питання формування та зміни державних інтересів. Необхідність перегляду державних політик у різних сферах в умовах воєнного стану істотно ускладнює отримання бодай якоїсь, навіть застарілої інформації від профільних центральних органів виконавчої влади.

Вимоги до змісту ПКВ, визначені у п. 28 Порядку № 1159, містять мінімальний перелік інформації, яку потрібно проаналізувати в Програмі. У цьому пункті вказано, що в Програмі мають міститися певні набори даних, їх сімнадцять:

1	Загальний опис населеного пункту (території), для якого (якої) вона розробляється, зокрема: <ul style="list-style-type: none"> - географічне розташування; - загальна економічна оцінка; - загальна екологічна оцінка; - кількість постійного населення; - кількість тимчасово переміщеного населення.
2	Інформація про наявність містобудівної документації на території ТГ (її частини), аналіз її актуальності та ступінь її реалізації.
3	Аналіз негативних впливів (зокрема, бойових дій, терористичних актів, диверсій, надзвичайних ситуацій), що призвели до потреби розроблення програми.
4	Аналіз негативних впливів, що призвели до потреби розроблення програми, на традиційний характер середовища, історичні ареали населених місць, об'єкти культурної спадщини, довкілля, природоохоронні території та об'єкти.
5	Аналіз ресурсів території для відновлення життєдіяльності території ТГ (її частини).
6	Інформація про потребу підготовки території (зокрема, здійснення розмінування, демонтажу зруйнованих будівель і споруд, рекультивациі земель).
7	Інформація про шкоду, заподіяну бойовими діями, терористичними актами, диверсіями, надзвичайними ситуаціями: <ul style="list-style-type: none"> - об'єктам житлової нерухомості та об'єктам громадського призначення; - об'єктам виробничого комплексу (промисловості, сільського господарства тощо); - об'єктам соціальної сфери; - об'єктам культурної спадщини та культурної інфраструктури; - об'єктам житлово-комунального господарства; - об'єктам інженерно-транспортної, енергетичної інфраструктури, інфраструктури електронних комунікаційних мереж, об'єктам водогосподарської інфраструктури (зокрема, інженерної інфраструктури меліоративних систем); - навколишньому природному середовищу та природним ресурсам; - захисним спорудам цивільного захисту; - іншим об'єктам, що мають вплив на життєдіяльність відповідної території ТГ (її частини) (за наявності).

8	Інформація про технічні можливості, економічну доцільність відновлення пошкоджених об'єктів шляхом виконання робіт з реконструкції, реставрації, капітального чи поточного ремонту.
9	Обґрунтовані пропозиції щодо відновлення навколишнього природного середовища, збереження та розвитку природоохоронних територій та об'єктів.
10	Інформація про технічні можливості, економічну доцільність відновлення об'єктів шляхом нового будівництва або пропозиції щодо будівництва нових об'єктів замість тих, що зазнали пошкоджень або зруйновані, з визначенням застосування проєктів повторного використання та розроблення індивідуальних проєктних рішень.
11	Інформація про необхідні заходи інженерної підготовки та інженерного захисту території.
12	Обґрунтовані пропозиції щодо доцільності зміни функціонального призначення територій ТГ (її частини) з урахуванням наявної забудови та наявної містобудівної документації.
13	Пропозиції щодо внесення змін або розроблення містобудівної документації на місцевому рівні.
14	Обґрунтовані пропозиції щодо перенесення об'єктів виробничої сфери.
15	Загальні підходи та пропозиції щодо комплексного відновлення, розвитку території ТГ (її частини) та заходи для їх реалізації з визначенням пріоритетності, з урахуванням норм і нормативів щодо просторового планування та землекористування, захисту навколишнього природного середовища та природних ресурсів, забезпечення населення закладами і послугами, що в них надаються, охорони культурної спадщини, розвитку транспорту та інженерної інфраструктури тощо.
16	Попередній фінансово-економічний розрахунок для забезпечення заходів комплексного відновлення території ТГ (її частини).
17	Пропозиції щодо джерел фінансування заходів для забезпечення комплексного відновлення території.

Однак це не означає, що у вашій Програмі має бути саме 17 розділів, ще й у наведеній у п. 28 Порядку № 1159 послідовності. Цю інформацію можна комбінувати та сортувати по-різному. Як це зробити, залежить від специфіки громади, характеру пошкоджень і руйнувань, інших кризових явищ, які впливають на відновлення території. Головне, що до Програми має бути включена вся інформація, передбачена Порядком № 1159. А в якій формі чи послідовності — вирішувати розробнику ПКВ.

Важливо! Глибину аналізу вихідних даних для кожного розділу ПКВ слід визначати досить практично. Не треба наводити інформацію заради інформації — надмірний, але не надто змістовний текст переобтяжить документ і розосередить увагу користувача. Якщо, наприклад, кліматичні характеристики території чи інформація про корисні копалини можуть вплинути на планування відбудови чи подальший розвиток ТГ, їх треба вказувати та аналізувати. Якщо ні — не варто витратити на це час.

Невіддільною складовою ПКВ є **план реалізації** такої Програми, який містить перелік і зміст заходів, відповідальних виконавців, строки та індикатори їх реалізації. Цю інформацію доцільно оформлювати окремим розділом або спеціальним додатком.

Команда фахівців DOBRE спільно з ОВА та громадами-партнерами згрупувала всі зібрані відомості в сім розділів, які більш детально описані нижче. У відповідних розділах проаналізовано наявність ресурсів у динаміці з 2021 по 2023 роки включно, так і подано короткі висновки про можливості використання слабких чи сильних сторін ТГ у певній галузі. Більш детальні пропозиції щодо заходів з відновлення території з індикаторами їх виконання містяться в Розділі 7 ПКВ.

Розділ 1 ПКВ

«Загальна інформація про територіальну громаду»

Цей розділ умовно можна поділити на три підрозділи.

У перший підрозділ включено інформацію про адміністративно-територіальний устрій та географічне положення ТГ. Окрім географічних відомостей і загальних характеристик ТГ, також додано:

- 1) трохи історичних відомостей про громаду (важливо, якщо така інформація може стимулювати відновлення або впливає на профілювання території);
- 2) інформацію про адмінтерустрій, включаючи КОАТУУ та КАТОТТГ громади та її населених пунктів (це буде зручно для підготовки різноманітних проєктів, пошуку більш детальної інформації про громаду через державні реєстри та бази даних);
- 3) візуальну інформацію про суміжні громади;
- 4) текстову та візуальну інформацію про населені пункти, що входять до складу громади;
- 5) характеристику транспортного сполучення;
- 6) перелік основних водних артерій, що проходять через територію громади;
- 7) основні характеристики земельних ресурсів.

Останній показник належить до ресурсів громади. Однак він характеризує громаду та її потенціал загалом і дає можливість уже в першому розділі зробити попередні висновки про наявні та можливі нові спеціалізації території. Особливо, якщо до текстового матеріалу додати відповідну інфографіку³.

Підрозділ 1.1. Історичні відомості про ТГ

Високопільська ТГ — територіальна громада в Україні, у Бериславському районі Херсонської області. Адміністративний центр — селище Високопілья.

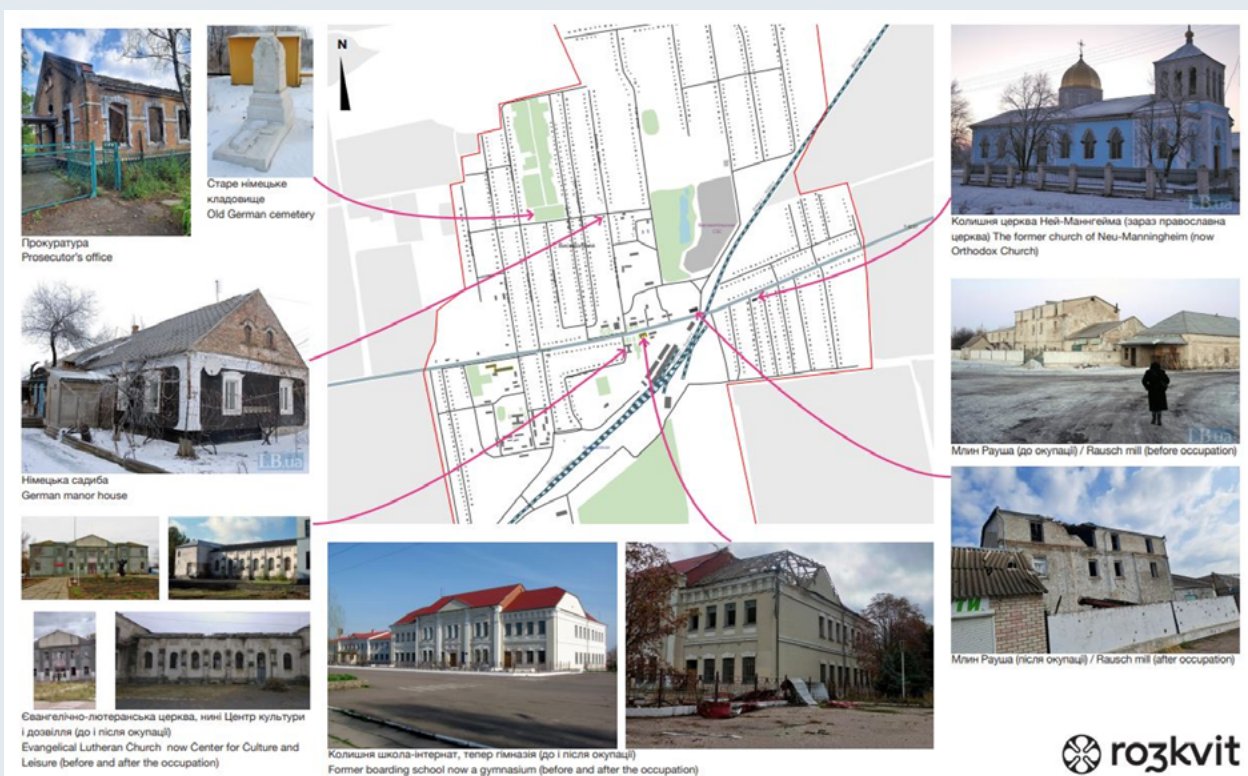
Громада розташована в степовій зоні Східноєвропейської рівнини на північному сході Херсонської області.

Адміністративний центр Високопільської ТГ розташований на відстані 170 км на північний схід від регіонального обласного адміністративного центру — міста Херсон. Високопілья розташоване серед степових просторів. Громада має німецьке коріння: історична назва населеного пункту Високопілья — Кронау. Її площа 495 кв. км, це 2,0 % території області.

³ Тут і далі для наочності прикладу будуть наводитися елементи ПКВ громад-партнерів Програми DOBRE, які брали участь у пілотному проєкті протягом лютого — жовтня 2023 року.

Довідково:

Кронау (нім. Kronau; сьогодні українське Високопілля) — історичне поселення етнічних причорноморських німців у Херсонській області. Поселення Кронау було засноване між 1869 та 1870 роками переважно німцями-лютеранами з Пришибської колонії Таврійської губернії як група поселень у центрі під назвою Кронау.

Мал. 1. Культурна спадщина Високопілля

Відомості про адміністративно-територіальний устрій

Область	Харківська
Район	Харківський
Назва ТГ	Мереф'янська
Тип ТГ	міська
КОАТУУ	6325110700
КАТОТТГ⁴	UA63120150000086206
Кількість населених пунктів, що входять до складу ТГ	9 (дев'ять)

⁴ За даними Кодифікатора адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад — національного реєстру адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад України.

Візуалізація місцезоташування ТГ і суміжних громад

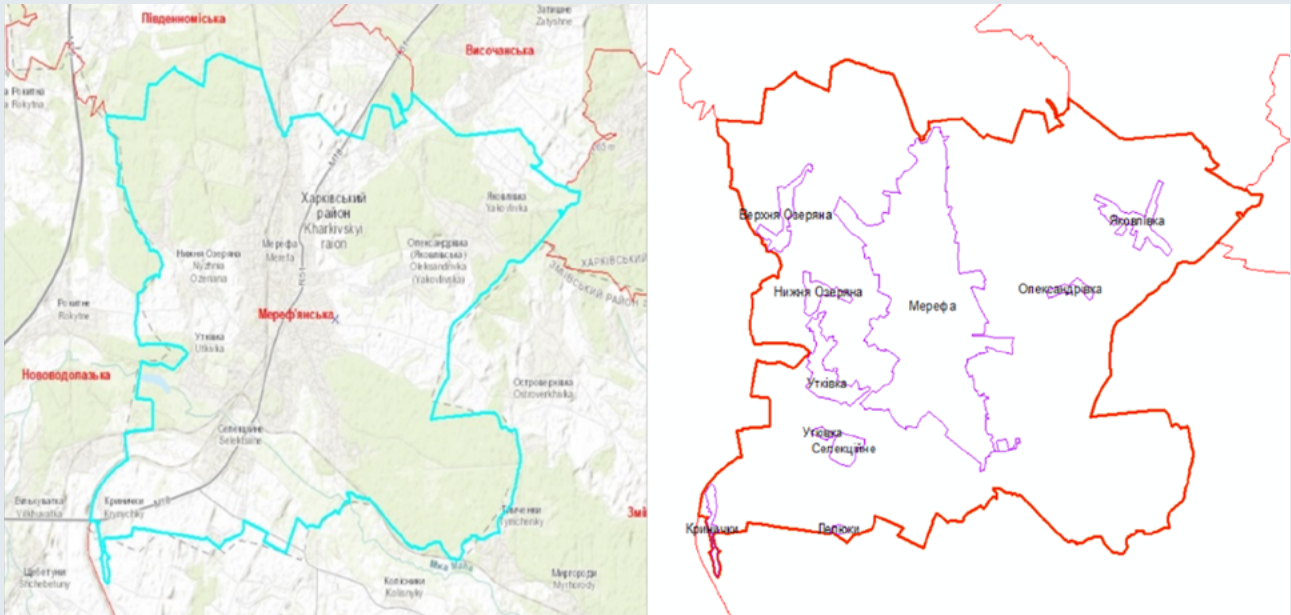

Рис. 1.1 Схема меж і розташування населених пунктів Мереш'янської ТГ

Мереш'янська ТГ — територіальна громада в Україні, у Харківському районі Харківської області. Адміністративний центр — місто Мереша.

Мереш'янська міська ТГ була утворена 29 березня 2016 року шляхом об'єднання Мереш'янської міської ради та Утківської селищної ради Харківського району. У 2020 році внаслідок зміни адміністративно-територіального устрою України до громади було приєднано частину Яковлівської сільської ради Харківського району Харківської області в складі сіл Яковлівка та Олександрівка.

Мереш'янська міська ТГ розташована в південній частині Харківського району та в центральній частині Харківської області, на відстані 25 км на південний захід від м. Харкова.

Через територію громади та її адміністративний центр м. Мереша проходить автомобільна дорога державного значення М-18 (Е-105) та розгалужена система залізничного транспорту. Наявність цих транспортних магістралей дає змогу в найкоротший термін спрямувати пасажирські та вантажні потоки по всій території України. Відстань від громади до кордону з російською федерацією по автошляхах становить приблизно 100 км, а напряду — 55 км. Відстань від обласного центру міста Харкова залізницею — 22 км, автомобільними шляхами — 25 км.

Інформація про основні транспортні шляхи та водні артерії

Приклад 1

Основні характеристики доріг громади

Назва дороги	Категорія	Тип покриття	Орган управління (дорогою)	Протяжність у межах громади, км	Середньодобова інтенсивність руху станом на 01.01.2022	Середньодобова інтенсивність руху станом на 01.01.2023
Державного значення						
М-30 Стрий — Ізварине	міжнародна (М)	асфальтобетон	Служба автомобільних доріг в Кіровоградській області	3,06 км	8 200	9 000
Н-01 Київ — Знам'янка	національна (Н)	асфальтобетон	Служба автомобільних доріг в Кіровоградській області	2,3 км	7 500	8 000
Місцевого значення						
О120703 Знам'янка — Володимирівка — Новороманівка — Трепівка — Зелений Гай	територіальна (Т)	асфальтобетон	ДП «Агентство місцевих автомобільних доріг»	1,06	3 000	3 100
О120701 (Кропивницький — Михайлівка) — Богданівка — Знам'янка Друга	територіальна (Т)	асфальтобетон	ДП «Агентство місцевих автомобільних доріг»	1,33	4 000	4 300

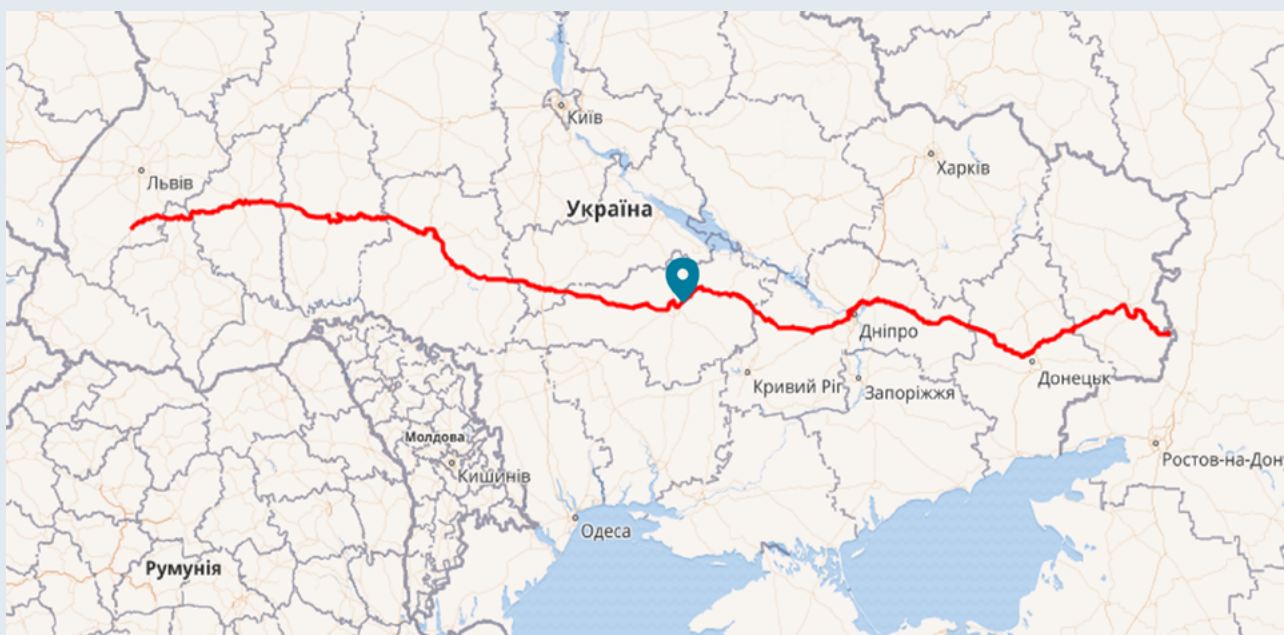

Схема міжнародної автомобільної дороги М-30 Стрий — Ізварине

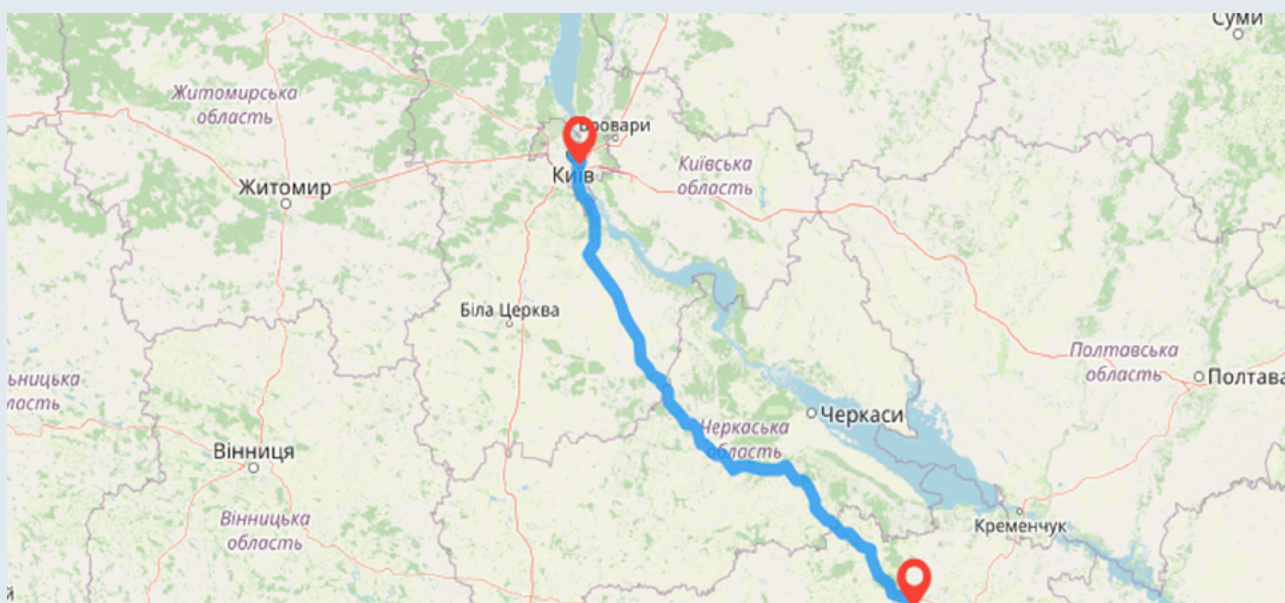

Схема автомобільної дороги національного значення Н-01 Київ — Знам'янка

Необхідно зазначити, що автомобільний трафік через територію громади порівняно з довоєнним часом збільшився. Особливо це стосується вантажних перевезень.

Інформація про наявність автомобільної інфраструктури

Назва населеного пункту	Наявність зупинки міжміського автобусного сполучення	Наявність під'їзних автомобільних доріг з твердим покриттям
м. Знам'янка	Так	Так
смт Знам'янка Друга	Так	Так
с. Петрове	Ні	Так
с. Сокільники	Ні	Ні
с. Новоолександрівка	Ні	Так
с. Водяне	Ні	Так

Знам'янська міська ТГ також має залізничне сполучення зі столицею України — м. Київ, обласними центрами: м. Харків, м. Одеса, м. Дніпро, м. Львів та іншими містами України: м. Умань, м. Трускавець, м. Краматорськ, м. Кривий Ріг, а також міжнародне сполучення з м. Перемишль (Польща).

На її території розташовані дві станції: «Знам'янка-Пасажирська» та «Знам'янка-Сортувальна», яка є вузловою сортувальною станцією Одеської залізниці, головна станція Знам'янської дирекції Одеської залізниці. Разом зі станцією Знам'янка-Пасажирська утворює залізничний вузол, до якого входять локомотивне і вагонне депо. Вантажна станція обладнана сортувальною гіркою.

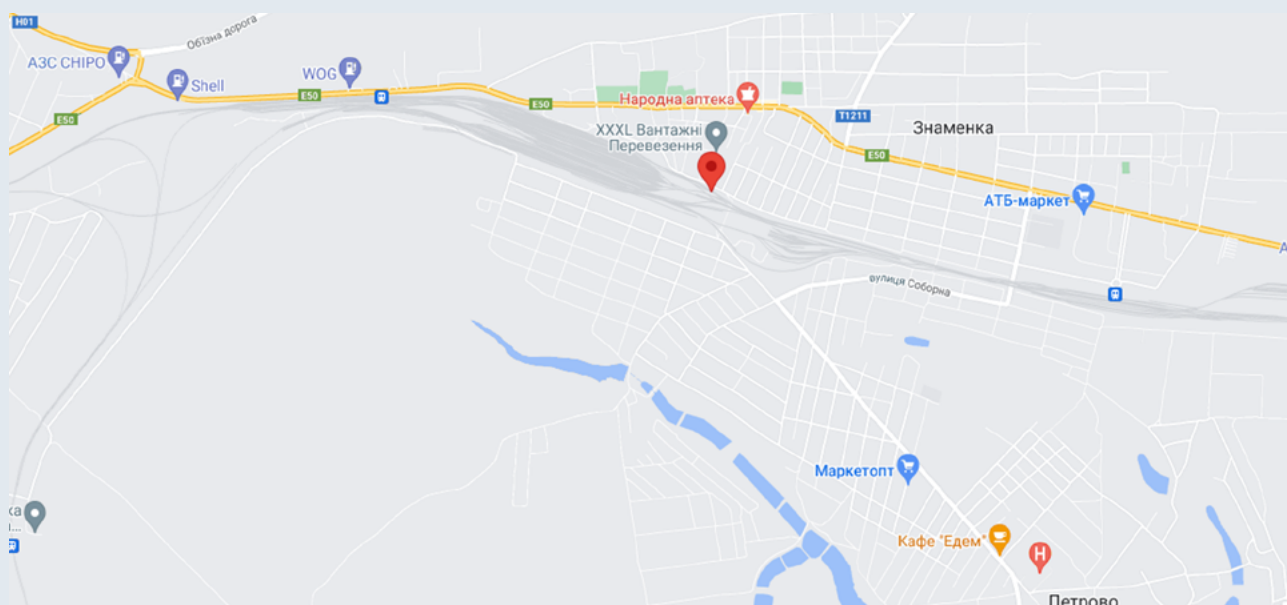

Схема розташування залізничної інфраструктури⁵

Характеристика залізничного транспорту

Назва магістралі, найменування ділянок	Протяжність у межах громади, км	Колійність (одноколійна, двоколійна)	Інтенсивність руху поїздів, пар/добу ⁶			
			вантажних	технічних	пасажирських	приміських
Знам'янка	5	двоколійна	18	5	2	2
	3	триколійна	67	17	42	14
	2	триколійна	54	14	46	20
Знам'янка пасажирська	2	триколійна	54	14	46	20
	4	двоколійна	54	14	42	8
Обгінний пункт 309 км	4	двоколійна	54	14	42	8
	16	одноколійна	12	3	0	0
	8	двоколійна	54	14	42	8
Роз'їзд 5 км	2	двоколійна	9	3	6	0
	7	одноколійна	15	4	8	2
	3	двоколійна	18	5	2	2
	16	одноколійна	12	3	0	0
Перегінний пункт Західний	8	триколійна	67	17	48	14
	3	триколійна	67	17	42	14
	2	двоколійна	9	3	6	0

⁵ Інформацію вказано згідно з даними сайту: <https://agrarii-razom.com.ua>.

⁶ Дані вказано станом на 01.01.2023 року.

ГЕОГРАФІЯ СТАНЦІЇ:

Країна: Україна.

Відстані до вузлових станцій:

[Користівка](#) — 38 км; [Чорноліська](#) — 12 км; [Долинська](#) — 80 км.

Ділянки:

Знам'янка — Долинська; Знам'янка — Користівка; Чорноліська — Знам'янка.

Комерційні операції, що виконуються на станції: прийом та видача вантажів на під'їзних коліях (шляхах незагального користування) і місцях незагального користування; продаж квитків на всі пасажирські поїзди; прийом і видача багажу.

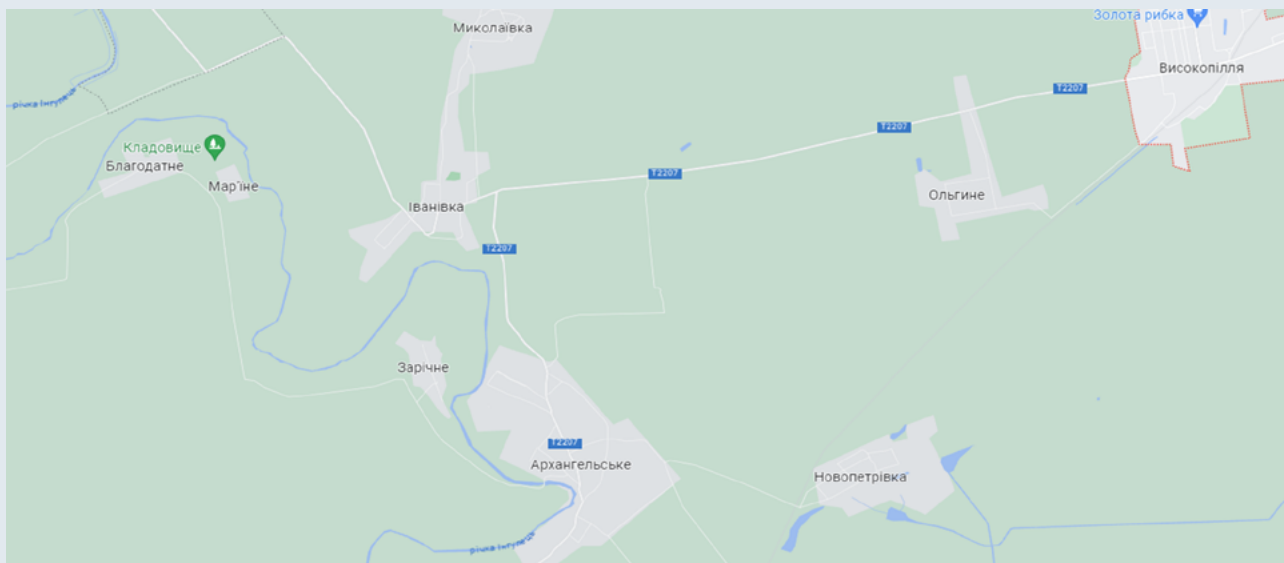
Характеристика роботи пасажирської станції м. Знам'янка

Назва населеного пункту	Найменування	Клас станції (позакласна, I або II)	Вид сполучень (приміське, міжміське)	Кількість платформ (для відправлення та прибуття)	Середньодобова кількість відправлених пасажирів		
					2021	2022	2023
м. Знам'янка	Вокзал ст. Знам'янка	II	приміське, міжміське	три	570	402	426

Знам'янська ТГ на своїй території має розвинену транспортну інфраструктуру. Вдале розташування громади та наявність автомобільного й залізничного сполучення створює великі переваги та є потенційно привабливим компонентом для майбутнього розвитку громади.

Приклад 2

Територією громади (сmt Архангельське) протікає річка Інгулець. Через адміністративний центр громади сmt Високопілля та сmt Архангельське проходить автомобільна дорога Т22-07 регіонального значення, на мал. 3. представлено основні транспортні артерії та водні шляхи.

Мал. 3. Основні транспортні артерії та водні шляхи

Характеристика автодоріг

Назва дороги	Категорія	Тип покриття	Орган управління (дорогою)	Протяжність у межах громади, км	Середньодобова інтенсивність руху станом на 01.01.2022	Середньодобова інтенсивність руху станом на 01.01.2023
Державного значення						
T22-07 автомобільна дорога	регіональна (Р)	асфальт	обласного значення	42,00	9 од/год	9 од/год
Місцевого значення						
Дороги в межах населеного пункту	відомча	асфальт	Високопільська селищна рада	88,10	9 од/год	9 од/год

Характеристика автобусних маршрутів

Найменування маршруту (кінцевих пунктів)	Траса слідування (найменування зупинок)	Довжина маршруту, км		Кількість оборотних рейсів за добу (розклад руху)	Рухомий склад на маршруті		Перевізник
		у прямому напрямку	у зворотному напрямку		тип	кількість	
Кривий Ріг — Велика Олександрівка	Кривий Ріг — Широке — Високопілля — Архангельське — Велика Олександрівка	118	118	2	спринтер	15	Північ Транс

Характеристика залізничного транспорту

Назва магістралі, найменування ділянок	Протяжність у межах громади, км	Колійність (одноколійна, двоколійна)	Інтенсивність руху поїздів, пар/добу станом на 01.01.2023				Стан зруйновано / пошкоджено	Якщо пошкоджено, орієнтовний % пошкодження
			вантажних	технічних	пасажирських	приміських		
Залізнична магістраль між станціями Дубки — Старосілля	23 км	одноколійна	2	—	7	—	Пошкоджено	20,00 %

Характеристика земельних ресурсів ТГ

Основні характеристики земельної території ТГ

Площа та характеристики земель ТГ	Одиниця виміру — га ⁷
Площа території ТГ, усього:	7 573,8000
<i>у тому числі:</i>	
У межах населених пунктів:	
- сільбищні	252,6600
- виробничі	329,0200
- сільськогосподарські	620,8000
- природоохоронні та ландшафтно-рекреаційні, усього:	181,0900
<i>у тому числі:</i>	
- рекреаційно-туристичні	0,0000
- лісів	61,1000
- озеленені	73,9500
- водні поверхні / об'єкти	46,0400
- території природно-заповідного фонду	0,0000
- території природних ландшафтів, призначені для проведення науково-дослідних робіт	0,0000
За межами населених пунктів:	
- сільбищні	0,0000
- виробничі	53,3800
- сільськогосподарські	6 200,1200
- природоохоронні та ландшафтно-рекреаційні, усього:	191,5400
<i>у тому числі:</i>	
- рекреаційно-туристичні	0,0000
- лісів	81,5500
- озеленені	17,7000
- водні поверхні / об'єкти	60,2900
- території природно-заповідного фонду	32,0000
- території природних ландшафтів, призначені для проведення науково-дослідних робіт	0,0000

Площа території Помічнлянської міської ТГ становить орієнтовно 7 573 га. На рис. 1.6 представлено розподіл земель громади, з якого видно, що основний потенціал громади — це землі за межами населених пунктів, що переважно належать до земель сільськогосподарського використання.

⁷ Інформація станом на 01.01.2022 року.

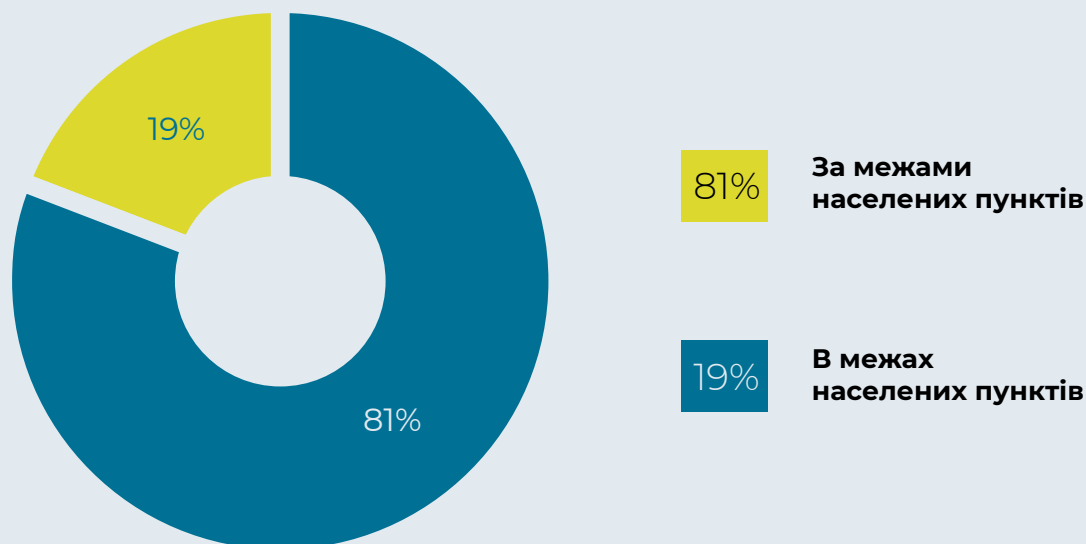

Рис. 1.6. Загальний розподіл земель

На рис. 1.7 представлено розподіл земель у межах населених пунктів. Найбільшу частку території в межах населених пунктів займають землі сільськогосподарського призначення (46 %), сельбищна забудова — лише 19 %. Відсоток промисловості в межах населених пунктів становить близько 24 % території.

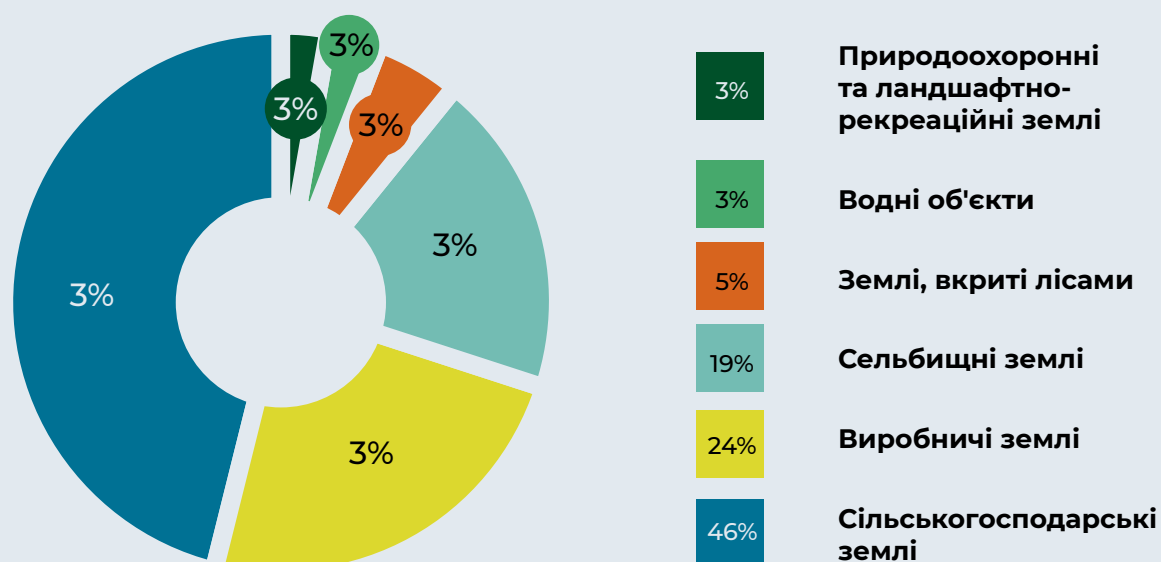

Рис. 1.7. Розподіл земель у межах населених пунктів

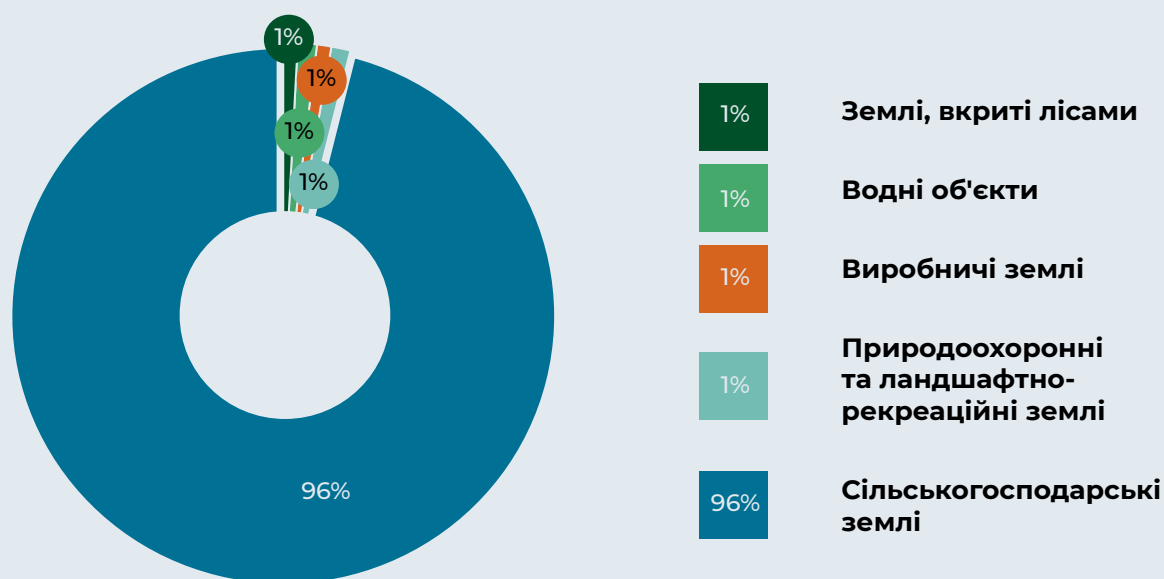

Рис. 1.8. Розподіл земель за межами та в межах громади

Розподіл земель за межами населених пунктів представлено на рис. 1.8. Площі земель за межами віднесені до сільськогосподарських земель (бл. 96 %). Землі, вкриті лісами та водними об'єктами, загалом становлять лише 2 % території.

За даними, отриманими з відкритих джерел <https://kadastr.live>, найбільшою є питома вага земель сільськогосподарського призначення — 5 263,4084 га (бл. 70 %), лісів та інших лісовкритих площ на території громади всього 47,1424 га (0,62 %).

На території Помічнлянської міської ТГ налічується шість категорій земель за основним цільовим призначенням:

- ✓ землі сільськогосподарського призначення;
- ✓ землі житлової та громадської забудови;
- ✓ землі рекреаційного призначення;
- ✓ землі лісогосподарського призначення;
- ✓ землі водного фонду;
- ✓ землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.

Станом на вересень 2023 року в Державному земельному кадастрі було зареєстровано 3 884 земельні ділянки загальною площею 6 147,0354 га, що становить 81 % загальної площі громади, і цей показник є вищим за середній по Україні (78–79 %).

У приватній власності перебуває 2 716 земельних ділянок загальною площею 4 474,6522 га, у комунальній власності — 487 ділянок площею 1 043,1340 га, у державній — 28 ділянок площею 527,5419 га. Розподіл земель за формами власності в Помічнлянській міській ТГ представлено на рис. 1.9.

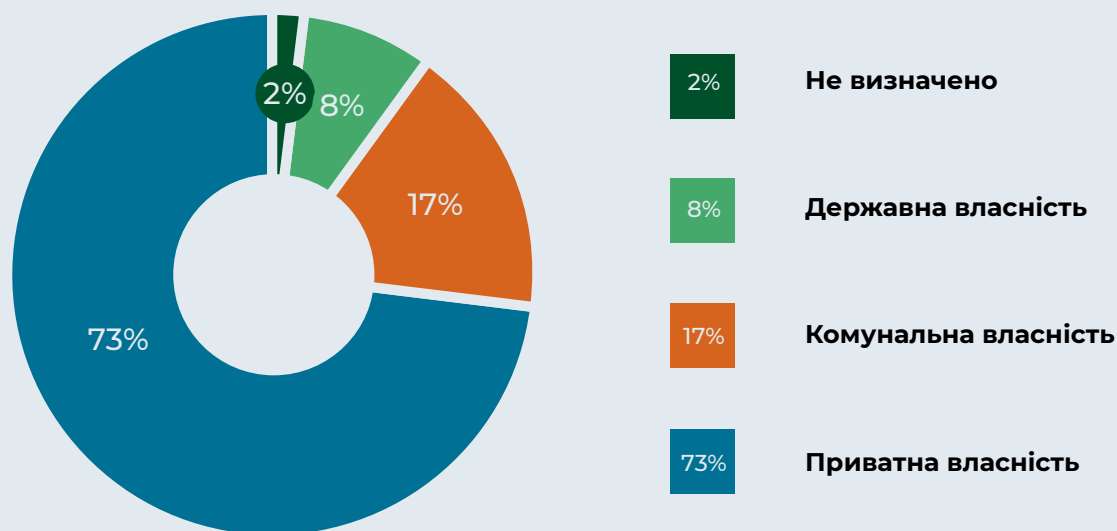

Рис. 1.9. Розподіл земель за формами власності

Землі під водою представлені річками, струмками, ставками та іншими водоймами, однак у Державному земельному кадастрі в цій категорії зареєстровано всього шість земельних ділянок загальною площею 119,5806 га.

Землі сільськогосподарського використання становлять 5 263,4084 га, серед них:

- ✓ для ведення товарного сільськогосподарського виробництва — 4 562,048 га, ці землі переважно використовують сільськогосподарські підприємства;
- ✓ для ведення фермерського господарства — 68,3897 га, використовують селянські (фермерські) господарства;
- ✓ для ведення особистого селянського господарства — 374,7081 га;
- ✓ для ведення підсобного сільського господарства — 9,2042 га;
- ✓ для індивідуального садівництва — 6,0166 га;
- ✓ для городництва — 3,5269 га;
- ✓ для сінокосіння і випасання худоби — 10,4042 га;

- ✓ для дослідних і навчальних цілей — 194,6000 га;
- ✓ земельні ділянки запасу (земельні ділянки, які не надані у власність або користування громадянами чи юридичними особами) — 34,5107 га.

На цей час на території громади, за інформацією ДСНС, відсутні території, що заміновані й не використовуються за цільовим призначенням.

Відповідно до наведених даних, найбільшу частку території громади займають землі сільськогосподарського призначення, що перебувають у приватній власності. ТГ в аграрному секторі в стратегічній перспективі націлена на:

- ✓ створення фермерських та особистих селянських господарств;
- ✓ створення сільгоспвиробників та сільгосппереробки;
- ✓ створення муніципального ринку.

Висновки

Згідно з наведеним аналізом земельного фонду, встановлено, що площа земельних ділянок, що віднесені до земель водного фонду на території громади, перевищує площу водних поверхонь / об'єктів. Інформація про землі, що зайняті водними об'єктами, потребує оновлення, адже, за даними <https://kadastr.live>, значна частина об'єктів водного фонду не зареєстрована в Державному земельному кадастрі.

Після проведення інвентаризації земель можна підвищити ефективність управління водними та іншими земельними ресурсами, що сприятиме підвищенню рекреаційного потенціалу громади.

Підрозділ 1.2.

Інформація про склад населення територіальної громади

Дані про склад населення ТГ аналізуються за кількома віковими групами, гендерною ознакою станом на 1 січня 2021, 2022 та 2023 року.

Вікові групи можуть бути різними. В ідеалі — з кроком 5–10 років. Однак в умовах війни актуальну настільки детальну статистику збирати складно, тому її обмежено кількома віковими категоріями:

- 1) населення від 0 до 5 років (для визначення динаміки народжуваності та потреб дошкільнят);
- 2) населення від 6 до 15 років (для визначення потреб у загальній середній освіті);

⁸ Відповідно до матеріалів порталу «Інтерактивна мапа територій, які потенційно можуть бути забруднені вибухонебезпечними предметами».

- 3) населення від 15 до 35 років (частково працююче населення, молодь, студенти, активна репродуктивна частка населення);
- 4) населення від 35 до 59 років (умовно працездатне та податкоспроможне населення, дорослі);
- 5) населення від 60 років (особи поважного віку, потреби в спеціалізованих медичних і соціальних послугах, динаміка частки населення, яка перебуває на утриманні та потребує додаткового піклування).

Дані збирали за такими показниками:

Динаміка частки вікових груп у населенні в умовах війни, %

Назва населеного пункту	Вікова група, повних років	Жінки (Чоловіки)					
		на 01.01.2021		на 01.01.2022		на 01.01.2023	
		постійні мешканці	ВПО (прийняті)	постійні мешканці	ВПО (прийняті)	постійні мешканці	ВПО (прийняті)

За можливості доцільно проаналізувати таку інформацію як у розрізі громади, так і за окремими населеними пунктами чи старостинськими округами. Це допоможе визначати пріоритети відновлення частин території ТГ, зокрема відбудови особливо постраждалих населених пунктів, які мали тенденції до збезлюднення і до повномасштабного вторгнення.

Цю інформацію також доцільно проаналізувати відносно загальнонаціональної та регіональної динаміки.

Кількість осіб, що покинули територію внаслідок повномасштабного вторгнення, а також прийнятих внутрішньо переміщених осіб допоможе плануванню, у тому числі кількості фахівців ОМС і спеціалізованих служб, які забезпечують різноманітні адміністративні та інші публічні послуги, а також відбудови соціальної та житлової інфраструктури.

Далі цей підрозділ проілюстровано прикладом Роганської селищної ТГ Харківської області:

Загальна кількість постійного населення Роганської селищної ТГ станом на 01.01.2022 року — 16 083 особи, у т. ч. 60 внутрішньо переміщених осіб, зареєстрованих на території ТГ з 2014 року. З них 53,55 % — жінки, 46,46 % — чоловіки.

Подібний статевий розподіл відповідає загальнонаціональному показнику по Україні (53,8 % — жінки, 46,2 % — чоловіки)⁹.

⁹ Банк даних населення України. Розподіл постійного населення за статтю, віковими групами та типом поселень

Динаміка частки вікових груп населення ТГ порівняно з показниками по країні та регіону

Осіб, віком	Україна, %	Харківська обл., %	Роганська ТГ, %
	2013	2013	2021
0–14 років	14,8	12,6	9,7
15–59 років	63,6	72,2	54,8
понад 60 років	21,6	15,2	35,5

Вікова структура населення ТГ дещо відмінна від загальноукраїнських і регіональних тенденцій¹⁰. Спостерігається менший рівень народжуваності, менша частина активно працездатного населення та істотно більша частина населення поважного віку.

Така динаміка більш характерна для сільської місцевості, однак свідчить про потребу вжити заходи, які б сприяли омолодженню населення громади для запобігання збезлюдненню території та підтримки спроможності громади вже в середньостроковій перспективі.

Втрата виробничих потужностей і бізнесу на території ТГ є критичною для такої динаміки, а отже, одним з ключових пріоритетів для виживання ТГ має бути збереження наявних і створення нових робочих місць безпосередньо в громаді (про достатність наявної інфраструктури для обслуговування населення — див. розділ «Характеристика житлової та соціальної інфраструктури на території ТГ»).

Населення громади проживає в трьох адміністративних осередках:

1. адміністративному центрі — селищі Рогань, **32,2 % усього населення¹¹**;
2. старостинському окрузі, який охоплює територію селища Докучаївське, **45,1 % усього населення**;
3. старостинському окрузі, до складу якого входять села Хроли, Пономаренки, Логачівка, Борове, Лелюки, **22,7 % усього населення**.

Повномасштабна російська збройна агресія проти України призвела до втрати значної частини постійного населення: станом на 01.01.2023 року **територію ТГ покинула 4 581 особа, тобто 28,5 % постійного населення**.

Водночас станом на 01.01.2023 року ТГ **прийняла 2 607 жителів** з інших ТГ. Обсяг заміщення вибулого в умовах повномасштабної збройної агресії постійного населення прийнятими на території ТГ мешканцями станом на 01.01.2023 року становив 56,9 % чисельності постійних жителів громади, які тимчасово покинули її територію в умовах війни.

¹⁰ Допускається певна похибка, оскільки офіційні загальнонаціональні дослідження відповідних показників протягом 2021–2023 років не публікувалися.

¹¹ Станом на 01.01.2022 року.

Таким чином, загальна чисельність осіб, які тимчасово чи постійно проживають на території ТГ в умовах війни, скоротилася на 1 973 жителів, тобто на 12,3 %. Це вказує на недоцільність істотного перегляду публічних послуг та посадових і службових осіб, які надають указані послуги. Адже кількість споживачів послуг на території ТГ істотно не зменшилася. Водночас, зважаючи на те, що в умовах воєнного стану з'явилися інші види правовідносин, а отже, спектр публічних послуг розширився, можна зробити висновок про доцільність збереження або навіть збільшення кількості працівників, які забезпечують надання відповідних послуг, чи перегляд системи надання послуг (створення умов, за яких менша кількість фахівців може надавати більшу кількість різноманітних послуг без погіршення їхньої якості. Це, зокрема, доцільно робити через підсилення роботи ЦНАП, створення мобільних ЦНАП чи їх віддалених робочих місць).

Розподіл вікових груп, незважаючи на значну міграцію населення в ТГ, **не змінився**. Це свідчить про відсутність потреби в короткостроковій перспективі змінювати обсяг та види публічних послуг чи інфраструктуру ТГ під обслуговування населення з іншою віковою динамікою:

Осіб, віком	Постійного населення ТГ, %	Постійного населення ТГ, %	Прийнятих на території ТГ ВПО, %	Усього осіб, які проживають на території ТГ, %
	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2023	01.01.2023
0–14 років	9,7	9,8	9,7	9,75
15–59 років	54,8	55,2	55,3	55,25
понад 60 років	35,5	35,0	35,0	35

Для візуалізації інформації та визначення динаміки використовувалися соціально-демографічні піраміди. Наприклад:

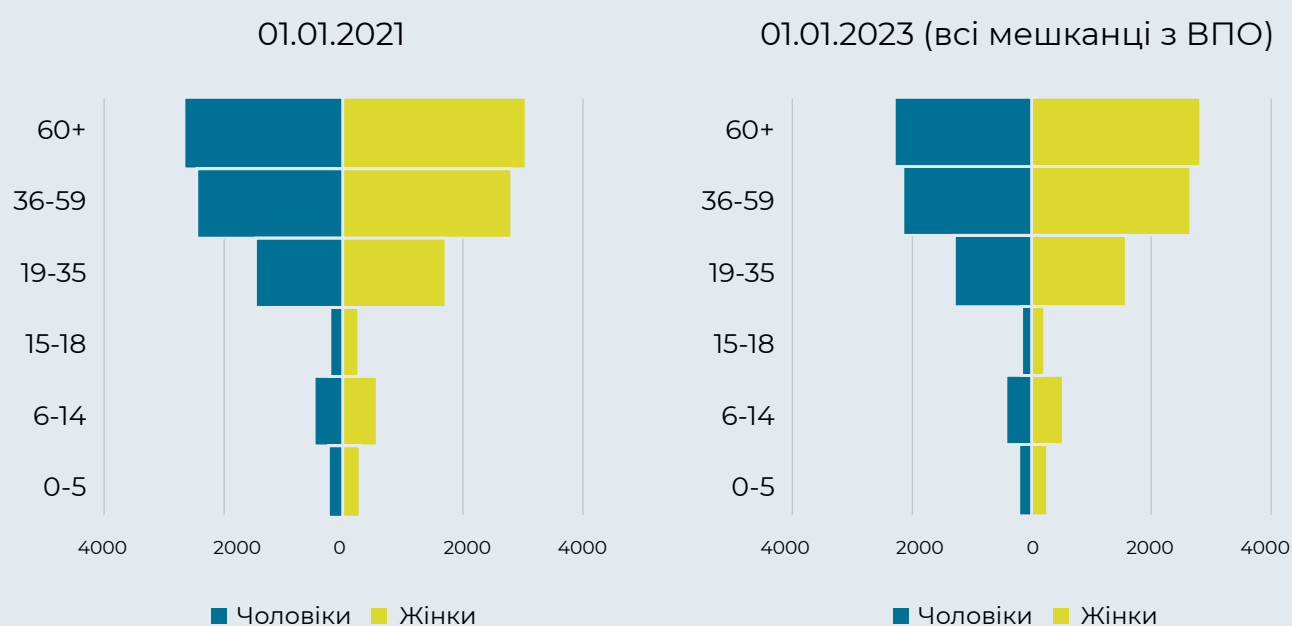

Рис. 1.10. Соціально-демографічна піраміда, 2021–2023 роки, Роганська селищна ТГ

У Підрозділі 1.3. наведено коротку інформацію про особливості здійснення місцевого самоврядування в умовах воєнного стану.

Варіант для громад, де місцеве самоврядування здійснюється без обмежень (ВА НП не утворено або їй не передано всі права місцевої ради та виконкому)

Здійснюється без обмежень, передбачених відповідно до ст. 38, 64 Конституції України указом Президента України від 24.02.2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» (зі змінами), затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» (зі змінами).

Зокрема, у разі ухвалення відповідних рішень Президентом України та Верховною Радою України на період дії воєнного стану та (у окремих випадках) протягом 90 днів з моменту припинення або скасування воєнного стану діяльність місцевої ради як представницького, а її виконавчого комітету — як головного виконавчого колегіального органу може обмежуватися, а їхні повноваження на цей період передаватися ВА НП або начальнику такої адміністрації.

Розуміти порядок організації місцевого самоврядування на відповідній території в умовах воєнного стану необхідно для визначення органів та посадових осіб, які від імені та в інтересах ТГ можуть вчиняти певні правочини та ухвалювати рішення як суб'єкти владних повноважень. Також цю інформацію необхідно враховувати при плануванні строків і порядку виконання окремих етапів підготовки, погодження та виконання заходів Програми, у тому числі пов'язаних з розпорядженням майном і ресурсами ТГ, залученням зовнішніх ресурсів для реалізації заходів Програми тощо.

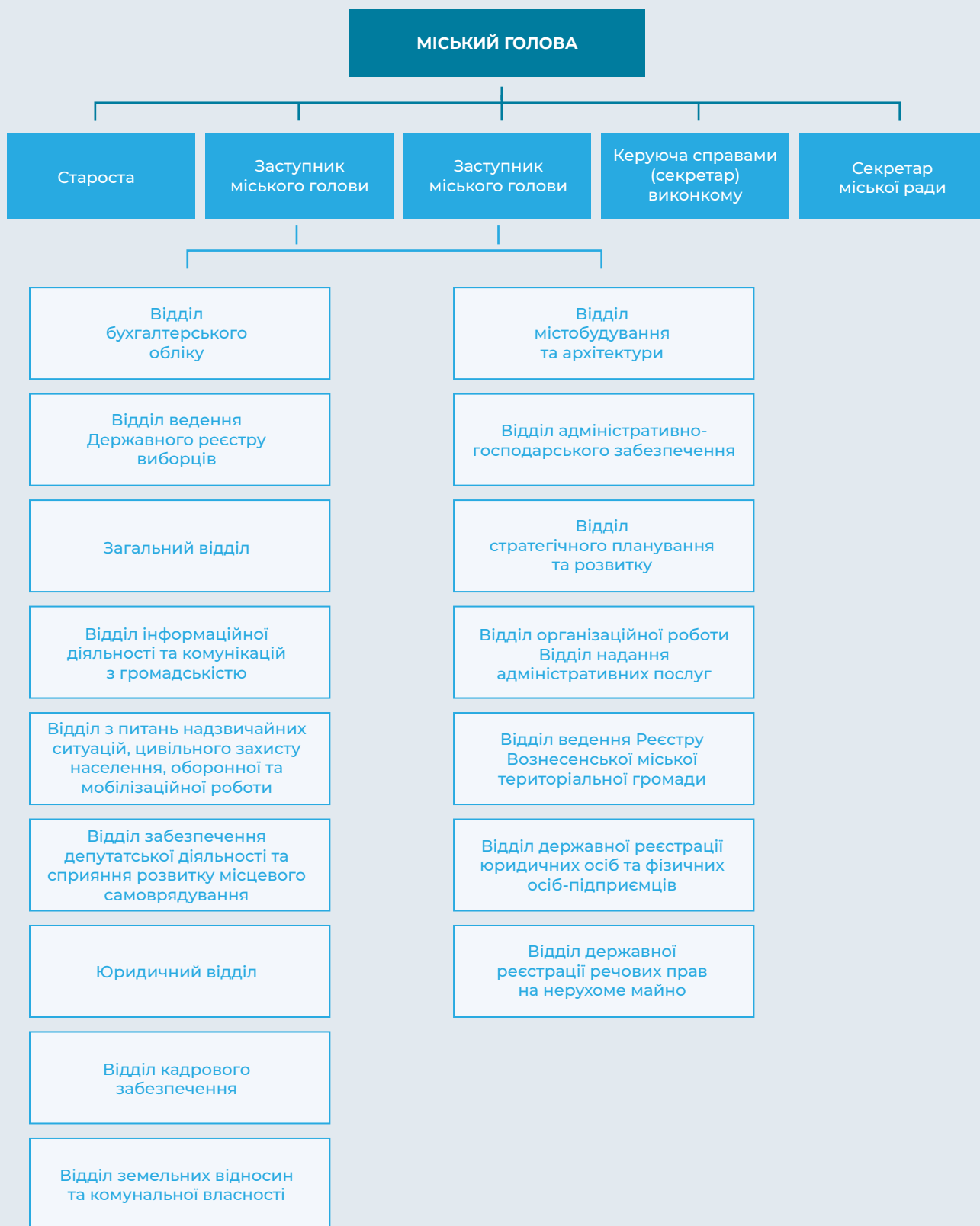
На момент затвердження Програми згадані обмеження на території Вознесенської міської ТГ не введено, і місцеве самоврядування здійснюється у звичайному порядку:

- 1) міська рада** проводить пленарні засідання та ухвалює рішення в межах компетенції як представницький ОМС відповідно до ст. 25–26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»;
- 2) виконавчий комітет міської ради** здійснює свої повноваження як колегіальний виконавчий орган місцевого самоврядування та згідно з ч. 2 ст. 52 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»:
 - ☑ попередньо розглядає та схвалює проекти місцевих програм соціально-економічного і культурного розвитку, цільових програм з інших питань, прогноз місцевого бюджету, проект місцевого бюджету, проекти рішень з інших питань, що вносяться на розгляд відповідної ради;
 - ☑ координує діяльність відділів, управлінь та інших виконавчих органів ради, підприємств, установ та організацій, що належать до

комунальної власності відповідної ТГ, заслуховує звіти про роботу їх керівників;

- ✓ має право змінювати або скасовувати акти підпорядкованих йому відділів, управлінь, інших виконавчих органів ради, а також їх посадових осіб.

Далі наведено приклад Вознесенської міської ТГ Миколаївської області:

Варіант для випадків, де утворені ВА НП

Здійснюється з обмеженнями, передбаченими відповідно до ст. 38, 64 Конституції України указом Президента України від 24.02.2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» (зі змінами), затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» (зі змінами):

На території ТГ утворено	X (сільську, селищну, міську) військову адміністрацію X району X області
ВА НП утворено	Назва та реквізити відповідного указу Президента України
Начальника ВА НП призначено	Назва та реквізити відповідного розпорядження Президента України
Начальнику ВА НП передано повноваження (сільської, селищної, міської) ради та її виконавчого комітету, (сільського, селищного, міського) голови	Назва та реквізити відповідної постанови Верховної Ради України (або зазначення інформації про відсутність рішення парламенту про передачу відповідних повноважень)

У зв'язку з ухваленням відповідних рішень Президентом України та Верховною Радою України на період дії воєнного стану та (у окремих випадках) протягом 90 днів з моменту припинення або скасування воєнного стану діяльність місцевої ради як представницького, а її виконавчого комітету — як головного виконавчого колегіального органу може обмежуватися, а їхні повноваження на цей період передаватися ВА НП або начальнику такої адміністрації.

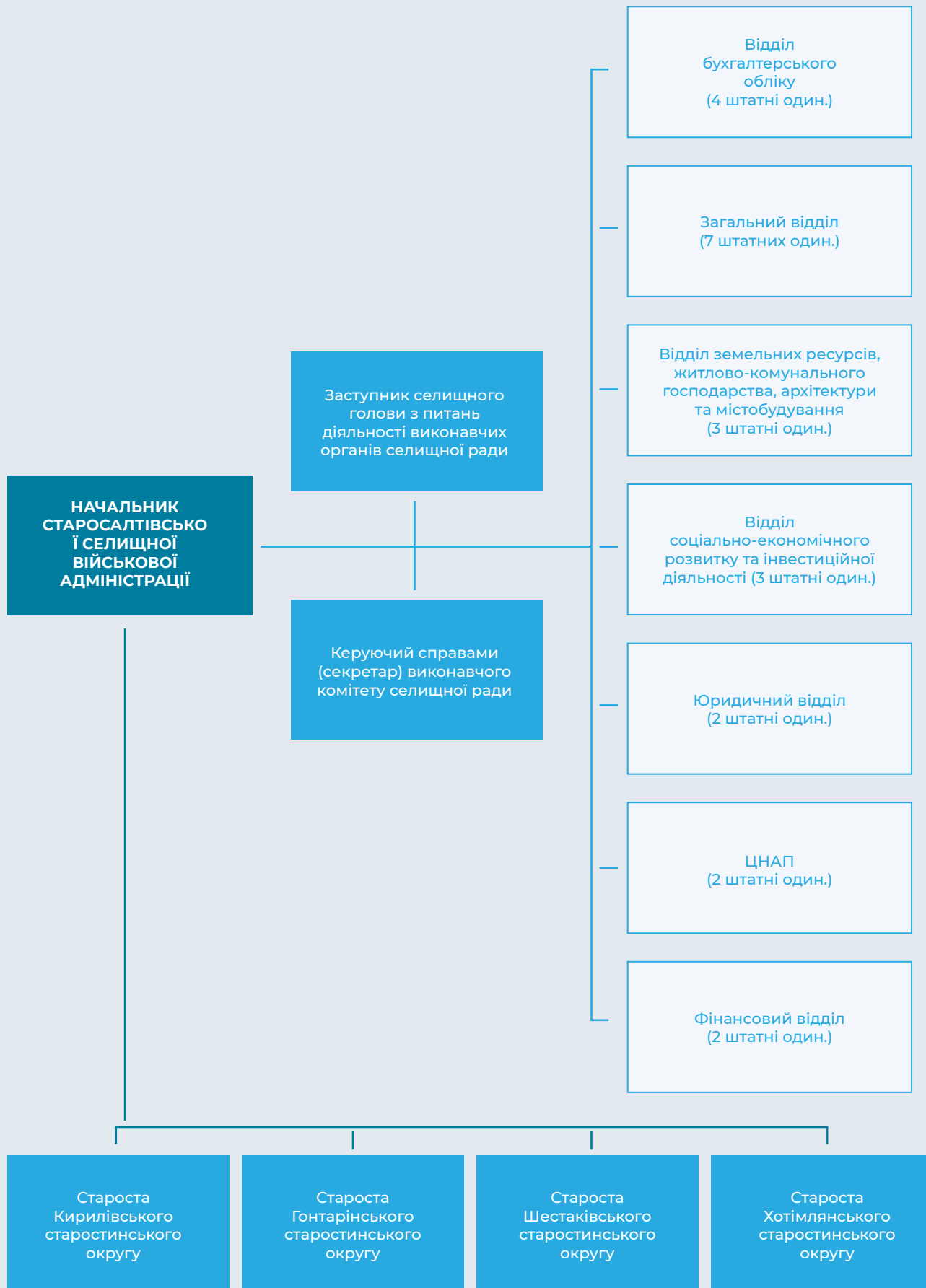
Розуміти порядок організації місцевого самоврядування на відповідній території в умовах воєнного стану необхідно для визначення органів та посадових осіб, які від імені та в інтересах ТГ можуть вчиняти певні правочини та ухвалювати рішення як суб'єкти владних повноважень. Також цю інформацію необхідно враховувати при плануванні строків і порядку виконання окремих етапів підготовки, погодження та виконання заходів Програми, у тому числі пов'язаних з розпорядженням майном і ресурсами ТГ, залученням зовнішніх ресурсів для реалізації заходів Програми тощо.

На момент затвердження Програми на території X міської ТГ введено згадані обмеження, і місцеве самоврядування на території здійснюється з особливостями, передбаченими Законом України «Про правовий режим воєнного стану»:

- 1) Х міська військова адміністрація здійснює повноваження місцевого самоврядування, передбачені ч. 2 ст. 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» з моменту набрання чинності указом Президента України про утворення відповідної ВА НП;
- 2) окрім повноважень, передбачених ч. 2 ст. 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» з моменту набрання чинності відповідної постанови Верховної Ради України, начальник Х міської військової адміністрації від імені та в інтересах Х міської ТГ здійснює повноваження Х міської ради та її виконавчого комітету, а також Х міського голови;
- 3) повноваження депутатів міської ради не припиняються, однак міська рада не проводить пленарні засідання та не ухвалює рішень як представницький орган місцевого самоврядування відповідно до ст. 25–26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», а виконавчий комітет не здійснює свої повноваження як колегіальний виконавчий орган місцевого самоврядування та згідно з ч. 2 ст. 52 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»;
- 4) діяльність відділів, управлінь та інших виконавчих органів міської ради, підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності Х міської ТГ координує начальник Х міської військової адміністрації;
- 5) начальник Х міської військової адміністрації має право змінювати або скасовувати акти відділів, управлінь, інших виконавчих органів Х міської ради, а також їхніх посадових осіб, як особа, яка виконує повноваження виконавчого комітету Х міської ради.

У цьому ж підрозділі за потреби аналізується інформація про структуру органів публічного врядування рівня громади та надається короткий аналіз, чи достатньо наявної кількості фахівців для забезпечення відповідних публічних послуг і діяльності з подальшого відновлення ТГ. У разі потреби надається коротка інформація про дії, які необхідно вжити для оптимізації. Це може стосуватися як надмірної кількості адміністративного персоналу, так і недостатньої.

Далі наведено приклад Старосалтівської селищної ТГ Харківської області:

У виконавчих органах ради відчувається дефіцит кадрів, через що існує суттєве навантаження на одного працівника.

Громада зазнала значних руйнувань унаслідок російської агресії, навантаження на працівників лягає у зв'язку з потребою внесення інформації до Реєстру зруйнованого та пошкодженого майна, яким наразі займається один спеціаліст, і проведення обстежень пошкодженого та зруйнованого майна.

Також кількість спеціалістів, які працюють у ЦНАПі, є недостатньою для запровадження широкого спектра адміністративних послуг з урахуванням змінених потреб громади.

Розділ 2 ПКВ

«Загальна економічна оцінка територіальної громади»

У цьому розділі аналізується бюджет ТГ з 2021 по 2023 рік (факт півріччя чи кварталу та прогноз до завершення бюджетного періоду). Надаються короткі висновки про спроможність громади фінансувати заходи з комплексного відновлення території з власного бюджету. Динаміка та склад надходжень також указують на загальну спроможність громади та напрями, з якими можна попрацювати для збільшення питомої ваги власних надходжень. Очевидно, що аналіз та динаміка видатків у розрізі середньострокового планування свідчить про ефективність організації місцевого самоврядування на території.

На жаль, у більшості випадків немає можливості аналізувати ранні періоди, оскільки внаслідок адміністративного укрупнення змінився склад ТГ, а також обсяги повноважень ОМС і підходи до їх фінансового забезпечення. Також зрозуміло, що структура місцевих бюджетів у 2022 та 2023 році не відображує нормальної картини функціонування місцевого самоврядування на території, оскільки воєнний стан диктує свої особливості. Тому над висновками слід працювати обережно.

Важливо! У загальній частині ПКВ можна навести стислу інформацію про місцевий бюджет. Більш детальний аналіз, у якому розкриті всі напрями доходів і видатків, зокрема надходження з податку на доходи фізичних осіб, доцільно винести в окремий додаток, оскільки тут може міститися інформація з обмеженим доступом, яка стосується питань національної безпеки і оборони. У такому випадку ця інформація не підлягає громадському обговоренню, оприлюдненню на вебресурсах громади та розміщується у ЄДЕССБ як окремий файл з обмеженим доступом.

Більш детальну інформацію про методику оцінювання бюджету ТГ для цілей відновлення можна знайти в [Додатку 15](#).

Також у цьому розділі ПКВ аналізувалася така інформація:

Основні галузі економіки на території ТГ

Назва галузі	на 01.01.2021		на 01.01.2022		на 01.01.2023	
	Кількість суб'єктів, од.	Кількість зайнятих, осіб	Кількість суб'єктів, од.	Кількість зайнятих, осіб	Кількість суб'єктів, од.	Кількість зайнятих, осіб
Сільське господарство, у т. ч.:						
– рослинництво						
– тваринництво						
Мисливство						
Лісове господарство						
Рибне господарство						
Промисловість, у т. ч.:						
– добувна промисловість						
– легка промисловість						
– переробна промисловість						
– машинобудування						
– виробництво та розподілення електроенергії, газу, пари та води						
– інша						
Будівництво						
Оптова і роздрібна торгівля; торгівля транспортними засобами; послуги з ремонту						
Готелі та ресторани						
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність						
Інформація та телекомунікації						
Державне управління й оборона						
Професійна, наукова та технічна діяльність						
Освіта						
Охорона здоров'я та соціальна допомога						
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок						
Інше						
Усього:						

Основні платники податків на території ТГ

ЄДРПОУ	Назва (із зазначенням скороченої організаційно-правової форми)	Адреса місцерозташування	Вид діяльності (основний)	на 01.01.2022		на 01.01.2023	
				Сума податків, тис. грн	К-сть працівників, осіб	Сума податків, тис. грн	К-сть працівників, осіб

Основні роботодавці на території ТГ

Назва (із зазначенням скороченої організаційно-правової форми)	Адреса місцерозташування	Вид діяльності (основний)	Чисельність працівників, осіб, станом на:	
			01.01.2022	01.01.2023

Суб'єкти господарської діяльності, які в умовах війни зупинили свою діяльність або які релоковані з території ТГ

Назва (із зазначенням скороченої організаційно-правової форми)	Адреса місцерозташування	«З» — зупинені, «Р» — релоковані	Вид діяльності (основний)	Чисельність працівників на 01.01.2022, осіб

Стан зайнятості населення на території ТГ

на 01.01.2021			на 01.01.2022			на 01.01.2023		
Кількість зайнятих, осіб	Кількість безробітних, осіб	Кількість незайнятих, осіб	Кількість зайнятих, осіб	Кількість безробітних, осіб	Кількість незайнятих, осіб	Кількість зайнятих, осіб	Кількість безробітних, осіб	Кількість незайнятих, осіб

Ця інформація в комплексі дає можливість зробити висновки про загальний стан економіки та зайнятості населення на території ТГ.

Якщо додатково проаналізувати, яку частину ПДФО наповнюють найбільші платники податків, як розподіляється організація робочих місць (наприклад, якщо кілька основних роботодавців дають питому вагу робочих місць, то це свідчить про залежність ТГ від монопідприємств), яка частка в місцевих податках і зборах припадає на найбільших платників податків, то можна говорити про рекомендації щодо розвитку або зміни спеціалізації території.

Разом з відомостями про земельні та інші природні ресурси та соціально-демографічну динаміку ця інформація дозволяє оцінити слабкі та сильні сторони громади та визначити першочергові заходи з відновлення навіть без наявності спеціальних знань.

Наприклад, інформація про розвиток певних типів підприємництва або сфер господарювання + відомості про характеристику земельних ресурсів ТГ + демографія. Якщо переважна сфера господарювання на території ТГ — сільське господарство, це свідчить про пріоритетність заходів з розмінування відповідних територій, доцільність розроблення програм пільгового оподаткування земель чи нерухомості (місцевий податок), потребу в інших цільових програмах з підтримки відповідного бізнесу. Аналіз бюджету, що вказує на брак власних ресурсів, буде означати, що джерелом фінансування мають бути визначені зовнішні ресурси. Наприклад, фахівцям ТГ потрібно попрацювати з проектами міжнародної технічної допомоги, які спеціалізуються на підтримці відповідного бізнесу. Також громаді доцільно розглядати питання створення переробної промисловості замість «чистого» рослинництва чи тваринництва, у т. ч. створення умов до залучення іноземних інвесторів для створення таких підприємств на території ТГ. Про те, що на території домінує саме харчове рослинництво, буде свідчити кількість розораної ріллі (аналіз земельних ресурсів з Розділу 1 ПКВ). Актуальними для описаної ситуації будуть і питання створення відповідних переробних кооперативів.

Окрему увагу слід приділити питанням безробіття та незайнятості, оскільки статистика вказує на те, що значна частина населення, що працює, не оформлена належним чином. А це також має стати напрямом роботи ОМС у період відновлення.

Далі наведено приклад Малинівської селищної ТГ Харківської області:

Основні галузі економіки на території ТГ

Назва галузі	на 01.01.2021		на 01.01.2022		на 01.01.2023	
	Кількість суб'єктів, од.	Кількість зайнятих, осіб	Кількість суб'єктів, од.	Кількість зайнятих, осіб	Кількість суб'єктів, од.	Кількість зайнятих, осіб
Сільське господарство, у т. ч.:	13	505	13	505	13	505
рослинництво	12	450	12	450	12	450
тваринництво	1	55	1	55	1	55
Промисловість	10	10	10	10	10	10
Оптова і роздрібна торгівля; торгівля транспортними засобами; послуги з ремонту	50	68	50	68	48	54
Готелі та ресторани	1	4	1	4	1	4
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	2	8	2	8	2	8
Освіта	7	240	7	230	7	192
Охорона здоров'я та соціальна допомога	4	19	4	15	4	15
Усього:	87	854	87	840	85	788

За результатами аналізу цих показників можна зробити висновок, що в Малинівській ТГ найбільшого розвитку набула галузь оптової та роздрібною торгівлі: 57% загальної кількості підприємств. Водночас сільське господарство представлене лише 13 підприємствами, що становить 15% загальної кількості підприємств, хоча ця галузь економіки забезпечує найбільше робочих місць. Достатньо розвинута промисловість, яка представлена 10 суб'єктами господарювання, що становить 12%.

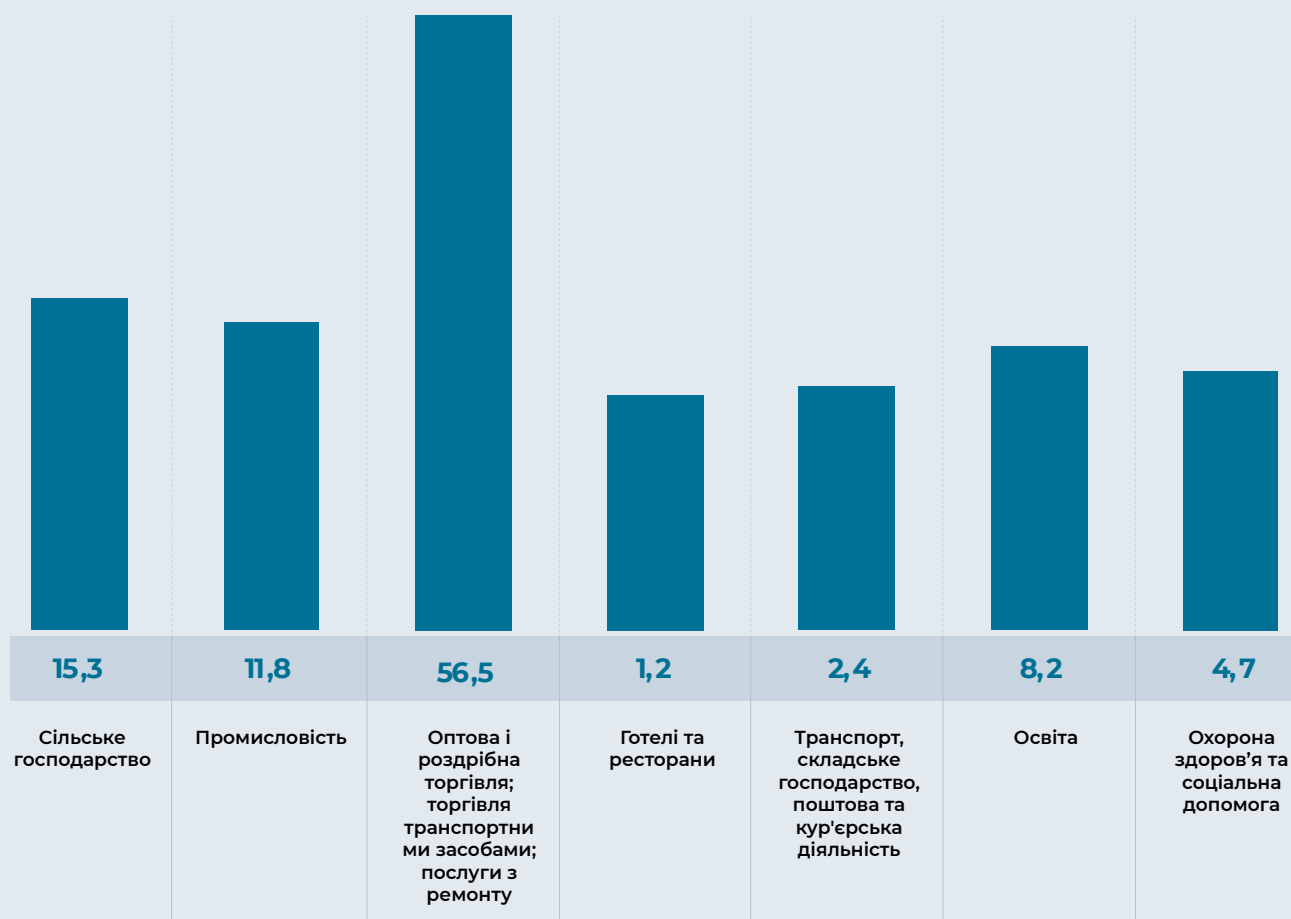

Рис. 2.8. Галузі економіки

Таким чином, ми можемо констатувати, що за порівнювані періоди загальна кількість суб'єктів господарської діяльності на території громади не зазнала суттєвих змін, проте тенденції останніх років дають можливість говорити, що загальна чисельність суб'єктів господарювання зменшується, зокрема в галузі оптової торгівлі два підприємства припинили свою діяльність. Каталізатором таких змін стали бойові дії, які відбувалися на території громади, що значно знизили купівельну спроможність громадян. Водночас бойові дії не вплинули на кількість підприємств сільського господарства, промисловості та освіти. Це безпосередньо корелює зі зменшенням кількості населення на території громади, тому первинними заходами, які треба вжити для збільшення кількості економічно активних підприємств, є заходи, спрямовані на повернення жителів в громаду та підвищення конкурентності громади як безпечного та комфортного місця для життя економічно активних громадян.

Динаміка кількості підприємств

■ 2021 ■ 2022 ■ 2023

Рис. 2.9. Динаміка кількості підприємств

Основні платники податків на території ТГ

Назва (із зазначенням скороченої організаційно-правової форми)	Адреса місцерозташування	Вид діяльності (основний)	на 01.01.2022		на 01.01.2023	
			Сума податків, тис. грн	Чисельність працівників, осіб	Сума податків, тис. грн	Чисельність працівників, осіб
ТОВ «МАЛИНІВСЬКИЙ СКЛОЗАВОД»	смт Малинівка, вул. Володимирівська, 10	Виробництво порожнистого скла	5 721,7	396	2 414,0	396
ТОВ ЛГЗ «ПРАЙМ»	смт Малинівка, вул. Олімпійська, 1	Дестилізація, ректифікація та змішування спиртних напоїв, виробництво виноградних вин	2 120,0	210	92,9	20
ТОВ «ХЛГЗ-плюс»	смт Малинівка, вул. Олімпійська, 1	Дестилізація, ректифікація та змішування спиртних напоїв, виробництво виноградних вин, виробництво безалкогольних напоїв, виробництво мінеральних вод та інших вод, розлитих у пляшки	842,2	220	0,2	16

Назва (із зазначенням скороченої організаційно- правової форми)	Адреса місцерозташування	Вид діяльності (основний)	на 01.01.2022		на 01.01.2023	
			Сума податків, тис. грн	Чисельність працівників, осіб	Сума податків, тис. грн	Чисельність працівників, осіб
ТОВ «БІКОРМ»	смт Малинівка, вул. Олімпійська, 3	Виробництво готових кормів для тварин, що утримуються на фермах	1 024,0	144	325,3	5
ТОВ «ТіПіБіеС Продакшн»	смт Малинівка, вул. Гетьмана Якова Острянина, 2	Виготовлення елементів та складальних одиниць трубопроводів високого, середнього та низького тиску	4 255,0	421	81,6	35
ПАТ «KG&CO»	смт Малинівка, вул. Олімпійська, 3	Виробництво легких металевих паковань	102,1	310	17,2	22
Агрофірма «Надія»	с. Стара Гнилиця, вул. Шевченка, 40	Вирощування зернових та технічних культур (крім рису)	2 976,3	136	1 469,6	136
ПрАТ «Мосьпанівське»	с. Мосьпанове, вул. Матерієнка, буд. 48-А	Вирощування зернових та технічних культур (крім рису)	1 885,0	112	637,9	112
Селянське (фермерське) господарство «Дружба»	с. Стара Гнилиця, вул. Дружби, 1-А	Вирощування зернових та технічних культур (крім рису)	477,2	40	312,4	40
ПП «Хелком»	смт Малинівка, вул. Соїча, 5-А	Дублення шкір та оздоблення шкіри	0,0	2	2,2	2

Аналіз економічної ситуації свідчить про негативні тенденції розвитку економіки ТГ, зокрема спостерігається скорочення обсягів виробництва, що негативно впливає на надходження до бюджету ТГ. Станом на 01.01.2022 та на 01.01.2023 року помітна тенденція до скорочення податкових надходжень на 72 %. Описана динаміка пов'язана з бойовими діями, які відбувалися на території Малинівської ТГ.

Основні роботодавці на території ТГ

Назва (із зазначенням скороченої організаційно-правової форми)	Адреса місцезнаходження	Вид діяльності (основний)	Чисельність працівників, осіб, станом на:	
			01.01.2022	01.01.2023
ТОВ «МАЛИНІВСЬКИЙ СКЛОЗАВОД»	смт Малинівка, вул. Володимирівська, 10	Виробництво порожнистого скла	396	396
ТОВ ЛГЗ «ПРАЙМ»	смт Малинівка, вул. Олімпійська, 1	Дестилізація, ректифікація та змішування спиртних напоїв, виробництво виноградних вин	210	20
ТОВ «ХЛГЗ-плюс»	смт Малинівка, вул. Олімпійська, 1	Дестилізація, ректифікація та змішування спиртних напоїв, виробництво виноградних вин, виробництво безалкогольних напоїв, виробництво мінеральних вод та інших вод, розлитих у пляшки	220	16
ТОВ «БІКОРМ»	смт Малинівка, вул. Олімпійська, 3	Виробництво готових кормів для тварин, що утримуються на фермах	144	5
ТОВ «ТіПіБіеС Продакшн»	смт Малинівка, вул. Гетьмана Якова Острянина, 2	Виготовлення елементів та складальних одиниць трубопроводів високого, середнього та низького тиску	421	35
ПАТ «KG&CO»	смт Малинівка, вул. Олімпійська, 3	Виробництво легких металевих паковань	310	22
Агрофірма «Надія»	с. Стара Гнилиця, вул. Шевченка, 40	Вирощування зернових та технічних культур (крім рису)	136	136
ПрАТ «Мосьпанівське»	с. Мосьпанове, вул. Матерієнка, буд. 48-А	Вирощування зернових та технічних культур (крім рису)	112	112
Селянське (фермерське) господарство «Дружба»	с. Стара Гнилиця, вул. Дружби, 1-А	Вирощування зернових та технічних культур (крім рису)	40	40
ПП «Хелком»	смт Малинівка, вул. Соїча, 5-А	Дублення шкір та оздоблення шкіри	2	2

Станом на 01.01.2023 року суб'єктом господарювання, який забезпечував населення найбільшою кількістю робочих місць, було ТОВ «МАЛИНІВСЬКИЙ СКЛОЗАВОД», — орієнтовно 51 % робочих місць порівняно з іншими роботодавцями. Чисельність працівників зазначеного підприємства станом за вказаний період залишилася незмінною порівняно з аналогічним періодом 2022 року. Агрофірма «Надія» та ПрАТ «Мосьпанівське» забезпечували 17 % та 14 % робочих місць відповідно, до того ж вони, як і ТОВ «МАЛИНІВСЬКИЙ СКЛОЗАВОД», протягом останніх двох років мали стабільні згадані показники.

Наявність підприємств, які стабільно працюють і забезпечують населення робочими місцями, є одним із чинників, які сприяють зменшенню відтоку населення, збільшенню надходжень до місцевого бюджету та зменшенню навантаження на соціальну сферу. Однак, узагальнюючи аналіз даних, ми можемо констатувати, що загальна кількість робочих місць протягом порівнюваних періодів скоротилася з 1 991 до 784, або до 39,3 %.

Інформація про суб'єкти господарської діяльності, які в умовах війни зупинили свою діяльність або релоковані з території ТГ (на прикладі Чугуївської міської ТГ Харківської області)

Назва (із зазначенням скороченої організаційно-правової форми)	Адреса місцезнаходження	«З» — зупинені, «Р» — релоковані	Вид діяльності (основний)
ВАТ «Чугуївський молочний завод»	Чугуївський район, с. Малинівка, вул. Соїча, 5-А	З	Перероблення молока, виробництво масла та сиру
ТОВ «Ютерм Україна»	м. Чугуїв, вул. Мічуріна, 8	Р	Виробництво радіаторів і котлів
ТОВ «ЧЗПА»	м. Чугуїв, вул. Мічуріна, 8	З	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства
ТОВ «Мастер фуд»	м. Чугуїв, м-н Авіатор, 162	З	Виробництво безалкогольних напоїв
ТОВ «Чугуївський м'ясокомбінат»	м. Чугуїв, вул. Героїв-чорнобильців, 50	З	Виробництво м'ясних продуктів
ТОВ «АГРОСЕНЕРГІЯ»	м. Чугуїв, вул. Вокзальна, 26-В	З	Виробництво олії та тваринних жирів
ДП «ЧАРЗ»	м. Чугуїв, м-н Авіатор, 162	З	Виробництво повітряних та космічних літальних апаратів, супутнього устаткування

У результаті повномасштабного вторгнення шість підприємств зупинили свою діяльність та одне взяло участь у програмі релокації бізнесу до більш безпечних регіонів України — ТОВ «Ютерм Україна», воно забезпечувало близько 225 робочих місць і виробляло радіатори та котли.

Розділ 3 ПКВ

«Загальна екологічна оцінка територіальної громади»

При написанні цього розділу ПКВ потрібно провести загальне оцінювання екології громади та стану навколишнього природного середовища. Його можна зробити за переліком індикаторів, у тому числі таких: наявність і частка природоохоронних територій; екологічна мережа; забруднення води, повітря, ґрунту; антропогенізація ландшафту (наприклад, за співвідношенням ріллі/лісів і лук) тощо.

Як доповнення, можуть бути використані індикатори Цілей сталого розвитку, вони визначені нормативно, досить інформативні, інтегровані в загальнодержавну звітність, можуть уніфіковано характеризувати громаду. Також потрібно проаналізувати основні риси природних умов: що є цінним та/або які існують дефіцити.

З огляду на це запропонована така орієнтовна структура розділу:

- 1) клімат й тенденції зміни клімату;
- 2) водні ресурси;
- 3) ґрунти;
- 4) землі лісового фонду;
- 5) природоохоронні території;
- 6) екологічна мережа;
- 7) забруднення довкілля: повітря, вода, ґрунти;
- 8) корисні копалини й альтернативна енергетика;
- 9) інформація про шкоду, заподіяну навколишньому природному середовищу бойовими діями.

Це орієнтовна структура, яку можна як розширити (за наявності відповідної інформації), так і скоротити (наприклад, коли на території громади не відбувалися бойові дії або вона не зазнала іншої прямої шкоди від воєнних дій).

Клімат і тенденції зміни клімату

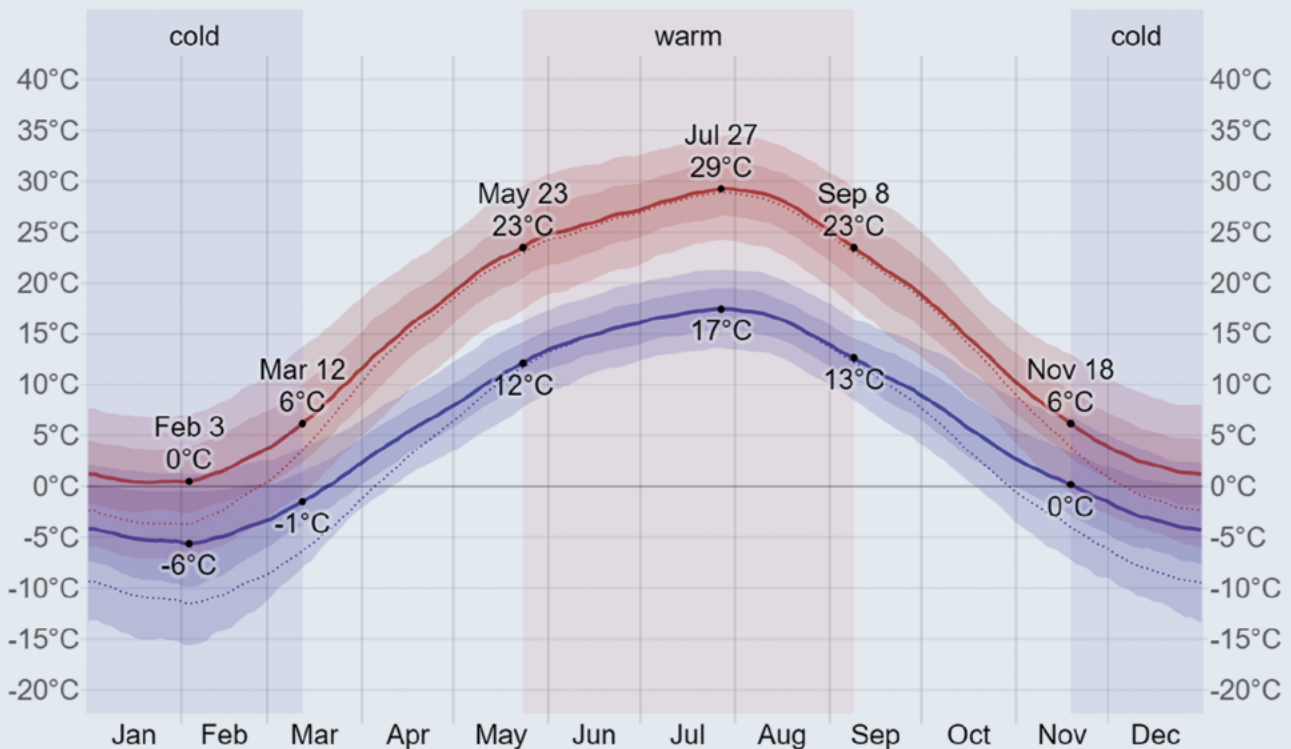
У цьому підрозділі аналізуються клімат регіону, у якому розташована територія громади, і температурний режим регіону (тривалість теплого та холодного сезонів, максимальна та мінімальна температури, середньорічна та середньодобова сума опадів).

Аналіз на прикладі Високопільської селищної ТГ Херсонської області:

Територія Високопільської громади розташована в степовій фізико-географічній області. Загальні риси будови рельєфу визначаються геологічною структурою: територія громади розміщена на Причорноморській западині, якій відповідає Причорноморська низовина.

Клімат регіону помірно-континентальний із загальним посиленням континентальності в напрямку на південний схід (у степовій зоні). Для степової зони характерні коротка, холодна й малосніжна зима із частими відлигами й незначним сніговим покривом, жарке й посушливе літо. Протягом року температура зазвичай коливається від -6 оС до 29 оС і рідко опускається нижче за -16 оС або піднімається вище за 35 оС.

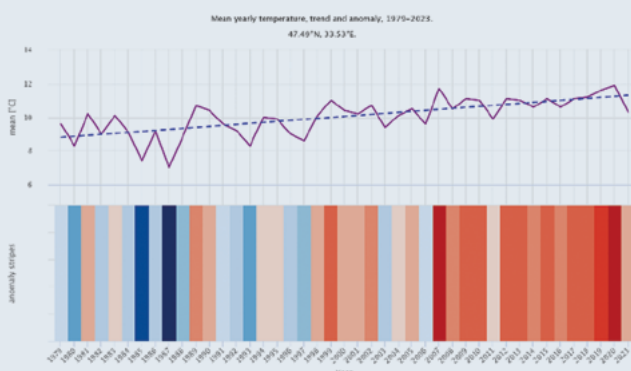
Теплий сезон триває 3,5 місяці, з 23 травня по 8 вересня, із середньодобовою максимальною температурою вище за 23 °С. Найспекотніший місяць року у Високопільлі — липень із середньою температурою повітря 29 °С і мінімальною — 17 °С. Холодний сезон триває 3,8 місяця, з 18 листопада по 12 березня, із середньодобовою високою температурою нижче за 6 °С. Найхолодніший місяць року у Високопільлі — січень із середньою мінімальною температурою -5 °С і максимальною — 1 °С.

Мал. 14. Середня максимальна й низька температура для регіону селища Високопільля
Джерело: [WeatherSpark.com](https://www.weather-spark.com)

Середньодобова найвища (червона лінія) і найнижча (синя лінія) температура зі смугами від 25 до 75 і від 10 до 90 процентиля. Тонкі пунктирні лінії — це відповідні середні сприйняті температури

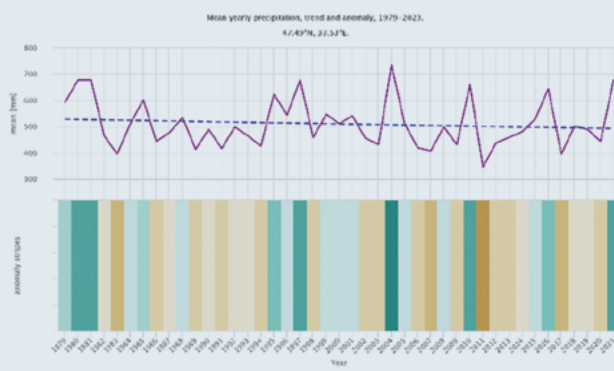
Річна сума опадів становить 450–550 мм. Більше ніж половина (до двох третин) річної кількості опадів випадає в теплий період року (квітень — жовтень). Найбільш дощовими є червень і липень. У ці місяці випадає 56–85 мм і 58–95 мм відповідно. Добовий максимум опадів, як правило, припадає на літні місяці, під час інтенсивних злив. По території він змінюється від 59 до 101 мм.

Мал. 15. Середньорічна зміна температури для регіону Високопілля, тенденція та аномалія, 1979–2023 роки

(Джерело: <https://www.meteoblue.com/>)

Пунктирна синя лінія — лінійна тенденція зміни клімату: температурний тренд позитивний, через зміну клімату в регіоні стає тепліше. У нижній частині графіка зображені так звані смуги зігрівання. Кожна кольорова смуга представляє середню температуру за рік: синя — для холодніших і червона — для теплих років.

Мал. 16. Середньорічна кількість атмосферних опадів для регіону Високопілля, тенденція і аномалії, 1979–2023 роки

(Джерело: <https://www.meteoblue.com/>)

Спостерігається тенденція до незначного зменшення середньорічної кількості атмосферних опадів. Загалом більш помітним є коливання з року в рік кількості опадів. Загальна тенденція для степової зони — незначні зміни опадів при збільшенні їх інтенсивності.

Прогнозні моделі зміни клімату згідно з чотирма соціально-економічними сценаріями управління викидами парникових газів показують зростання середньої річної температури в перспективі до 2059 року. Для регіону це означає наростання посушливості клімату, більшу потребу у водних ресурсах, зокрема для забезпечення сільського господарства.

Кліматичні прогнозні моделі для 2040–2059 років

Низькі обсяги викидів парникових газів (RCP 2.6)	Низькі обсяги викидів парникових газів (RCP 2.6)	Помірні обсяги викидів парникових газів (RCP 4.5)	Помірні обсяги викидів парникових газів (RCP 4.5)	Високий обсяг викидів парникових газів (RCP 6.0)	Високий обсяг викидів парникових газів (RCP 6.0)	Дуже високий обсяг викидів парникових газів (RCP 8.5)	Дуже високий обсяг викидів парникових газів (RCP 8.5)
Зміна середньорічної температури, °C	Зміна кількості середньорічних атмосферних опадів, мм	Зміна середньорічної температури, °C	Зміна кількості середньорічних атмосферних опадів, мм	Зміна середньорічної температури, °C	Зміна кількості середньорічних атмосферних опадів, мм	Зміна середньорічної температури, °C	Зміна кількості середньорічних атмосферних опадів, мм
1-1,5	0-50	1,5-2	0-50	1,5-2	0-50	2,5-2,75	0-25

Водні ресурси

У цьому підрозділі аналізуються великі водні об'єкти (річки, моря, водосховища), які розташовані повністю або частково на території громади. Проводиться аналіз екологічного стану таких об'єктів.

Ґрунти

У цьому підрозділі аналізуються основні типи ґрунтів на території громади, пріоритетність використання того чи іншого типу. Результат аналізу можна показати у вигляді таблиці:

Зразок аналізу основних типів ґрунтів

Основні типи ґрунту	Особливо цінні ґрунти	Домінантні види деградації ґрунтів	Субдомінантні види деградації ґрунтів
Чорноземи південні на лесах Чорноземи на щільних глинах Чорноземи переважно щебенюваті на елювії карбонатних порід Виходи порід	Чорноземи південні легкоглинисті Особливо цінні ґрунти регіонального значення	Дуже висока вітрова ерозія (дефляція)	Дуже висока водна ерозія (поверхневий змив і розмив ґрунтів)
Чорноземні глинисто-піщані і супіщані ґрунти		Дуже висока вітрова ерозія (дефляція)	
Лучні ґрунти на делювіальних і алювіальних відкладах Дернові ґрунти на алювіальних відкладах		Підтоплення в заплаві річки X	
Дернові ґрунти на давньоалювіальних відкладах		Підтоплення в заплаві річки X	
Оглеєні ґрунти подів і западин		Затоплення і підтоплення ґрунтів подів і западин серед полів	

Землі лісового фонду

У цьому підрозділі аналізуються (за наявності) масиви лісів, які розташовані на території громади, їхні основні природоохоронні функції.

Для характеристики ТГ та спрощення аналізу доцільно вказати загальну площу земель лісового фонду на території ТГ і частку земель лісового фонду в загальній структурі земельних ресурсів на території ТГ:

Площа земель лісового фонду, га

Частка земель лісового фонду, %

Природоохоронні території

У цьому підрозділі аналізується наявність на території громади об'єктів природно-заповідного фонду та інших природоохоронних територій, а саме таких:

- ✓ природний заповідник;
- ✓ біосферний заповідник;
- ✓ національний природний парк;
- ✓ регіональний ландшафтний парк;
- ✓ заказник;
- ✓ пам'ятка природи;
- ✓ заповідне урочище;
- ✓ ботанічний сад;
- ✓ зоологічний парк;
- ✓ дендрологічний парк;
- ✓ парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва;

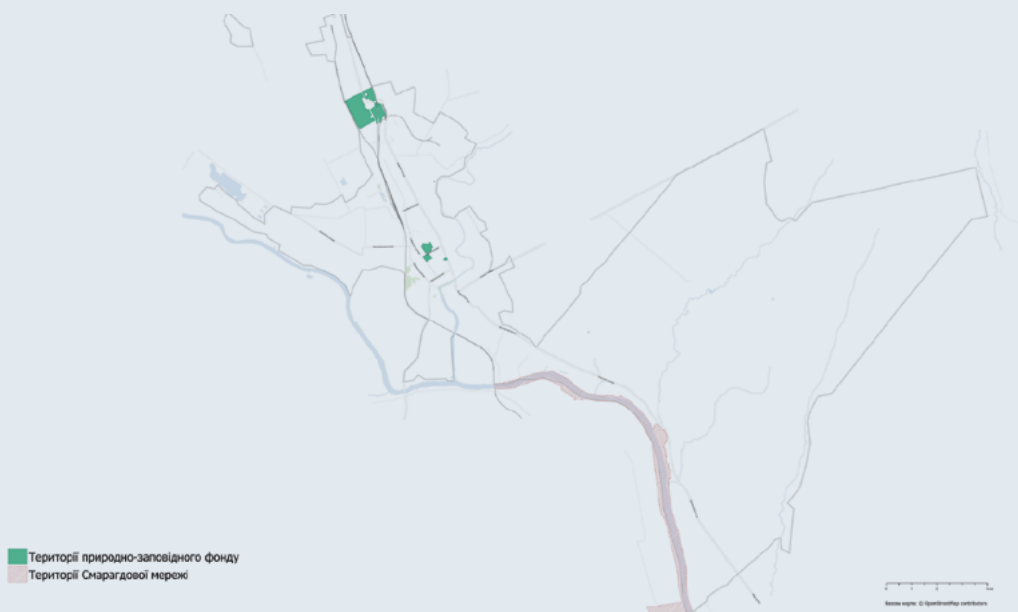
- ✓ Смарагдова мережа (перспективні території мережі NATURA2000);
- ✓ водно-болотні угіддя міжнародного значення згідно з Рамсарською конвенцією;
- ✓ біосферні резервати програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера»;
- ✓ об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

На території Вознесенської міської ТГ наявні шість територій природно-заповідного фонду місцевого значення:

Найменування	Площа, га
Заповідне урочище місцевого значення «Мар'їна Роца»	60,00
Гідрологічна пам'ятка природи місцевого значення «Джерело»	0,01
Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення «Парк ім. Островського»	5,00
Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення «Парк ім. Шевченка»	0,50
Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення «Парк ім. 1-го травня»	3,00
Гідрологічна пам'ятка природи місцевого значення «Джерело в м. Вознесенськ»	0,01

Частина території Вознесенської міської ТГ розміщена в межах території Смарагдової мережі (UA0000181 Nyzhnie Pobuzhzhia):

Площа територій ПЗФ, га	Частка територій ПЗФ, %	Площа територій Смарагдової мережі, га	Частка територій Смарагдової мережі, %	Площа територій водно-болотних угідь, га	Частка територій водно-болотних угідь, %
63,5133	0,66	173,0	1,8	—	—

Також для планування відбудови доцільно проаналізувати наявність ділянок, які зарезервовані для заповідання природних територій і об'єктів.

Екологічна мережа

У цьому підрозділі аналізується наявність розробленої Локальної екологічної мережі, схем екомережі регіонального та національного рівнів, пролягання через територію громади природних екологічних коридорів, наявність територій та об'єктів, які є частиною Смарагдової мережі.

Забруднення довкілля: повітря, вода, ґрунти

У цьому підрозділі аналізуються чинники, які впливають на навколишнє середовище в громаді.

Наприклад:

- ✓ домінуючі в минулому ландшафти тотально перетворені на агроландшафти й інтенсивно використовуються під рілля, що має прямий негативний вплив через посилення деградації ґрунтів на сільськогосподарських землях;
- ✓ опосередковано сільське господарство негативно впливає на стан поверхневих вод;
- ✓ на місцях сміттєзвалищ виникає ризик забруднення ґрунтів та води;
- ✓ дифузні (розосереджені) джерела забруднення — домогосподарства, необладнані каналізацією;
- ✓ прямі атмосферні осідання внаслідок викидів промислових підприємств;
- ✓ інше.

Корисні копалини й альтернативна енергетика

У цьому підрозділі аналізуються (у випадку наявності) родовища корисних копалин і наявність передумов для розвитку альтернативної енергетики.

Інформація про шкоду, заподіяну бойовими діями

У цьому підрозділі аналізується як пряма, так і непряма шкода, яка заподіяна об'єктам екології бойовими діями.

Прикладом непрямої шкоди об'єкту екології може бути руйнація гідротехнічних споруд, що призвело до нездійснення промивки русла річки та відповідно погіршення екологічного стану русла і створення умов для забруднення сільськогосподарських земель, які зрошуються водою із цієї річки.

Проведення аналізу стану навколишнього природного середовища за компонентами довкілля та екології загалом дозволить:

- ✓ провести разом з аналізом інших складових «полегшене» функціональне зонування території громади та відповідно визначити як місця заборони подальшого будівництва, так і точки тяжіння нових напрямів розвитку;
- ✓ визначити перспективи розвитку сільського господарства, добувної промисловості, альтернативної енергетики, туристичного та рекреаційного напрямів тощо;
- ✓ відповідно збільшити доходи, які може отримати громада від нових напрямів діяльності;
- ✓ напрацювати пропозиції щодо сталого розвитку громади, у тому числі поліпшення стану екології.

Оскільки невеликі ТГ можуть не мати власних фахівців у сфері екології, до підготовки такої інформації можна залучити спеціалізовані громадські організації. Для спрощення роботи в [Додатку 21](#) наведено перелік джерел інформації та відкритих баз даних, з яких кожна ТГ може отримати необхідну інформацію.

Розділ 4 ПКВ «Характеристика житлової та соціальної інфраструктури на території територіальної громади»

У цьому розділі аналізується загальна інформація про характер забудови та інфраструктуру ТГ у динаміці, без урахування пошкоджень і руйнувань, яким присвячено окремий розділ ПКВ.

Показано на прикладі Чугуївської міської ТГ Харківської області

Назва населеного пункту	Тип житлової забудови	на 01.01.2022			на 01.01.2023		
		К-сть, од.	Загальна площа, м ²	К-сть квартир	К-сть, од.	Загальна площа, м ²	К-сть квартир
м. Чугуїв	Багатоквартирний будинок	157	548 900	12 198,00	157	548 900	12 198
	Садибна житлова будівля	4 502	360 160	X	4 502	360 160	X
	Дачний або садовий будинок			X			X
	Гуртожиток	10	36 900	923,00	19	36 900	923
	Незавершене житлове будівництво						
	Тимчасові містечка (модульні будинки) для ВПО	1		6,00	1		6
смт Кочеток	Багатоквартирний будинок	36	27 259	481,00	36	27 259	481
	Садибна житлова будівля	526	44 710	X	526	44 710	X
	Дачний або садовий будинок			X			X
	Гуртожиток	2	1 085	33,00	2	1 085	33
	Незавершене житлове будівництво						
	Тимчасові містечка (модульні будинки) для ВПО						
с. Кам'яна Яруга	Багатоквартирний будинок						
	Садибна житлова будівля	934	79 390	X	934	79 390	X
	Дачний або садовий будинок			X			X
	Гуртожиток						
	Незавершене житлове будівництво						
	Тимчасові містечка (модульні будинки) для ВПО						
с. Зарожне	Багатоквартирний будинок						
	Садибна житлова будівля	423	30 456	X	423	30 456	X
	Дачний або садовий будинок			X			X
	Гуртожиток						
	Незавершене житлове будівництво						
	Тимчасові містечка (модульні будинки) для ВПО						

Назва населеного пункту	Тип житлової забудови	на 01.01.2022			на 01.01.2023		
		К-сть, од.	Загальна площа, м ²	К-сть квартир	К-сть, од.	Загальна площа, м ²	К-сть квартир
с. Велика Бабка	Багатоквартирний будинок	1	168	2,00	1	168	2
	Садибна житлова будівля	484	37 752	X	484	37 752	X
	Дачний або садовий будинок			X			X
	Гуртожиток						
	Незавершене житлове будівництво						
	Тимчасові містечка (модульні будинки) для ВПО						

Тут також міститься інформація про проєктні потужності мереж освіти та охорони здоров'я, торговельно-розважальних закладів, об'єктів культури, туризму та спорту.

Інформація супроводжується зображеннями з покриттям територій відповідними зонами обслуговування та транспортним сполученням. Окремо візуалізуються соціально-економічні магніти (зони, де є концентрація відповідних об'єктів).

Далі інформація показана на прикладі Мереф'янської міської ТГ Харківської області:

Назва НП	Тип соціальної інфраструктури та назва закладу	Загальна площа, м ²	Проєктна потужність	Фактична наповнюваність		Стан зруйновано / пошкоджено	Якщо пошкоджено, орієнтовний % пошкодження
				на 01.01.22	на 01.01.23		
сел. Селекційне	Комунальний заклад дошкільної освіти «Мереф'янський ясла-садок № 3» Мереф'янської міської ради Харківської області	1 278,8	95	110	110		
	Комунальний заклад «Мереф'янський ліцей № 7» Мереф'янської міської ради Харківської області	592,3	180	154	150		
сmt Утківка	Комунальний заклад дошкільної освіти «Утківський дитячий садок» Мереф'янської міської ради Харківської області	50,1	17	29	25		
	Комунальний заклад «Утківський ліцей» Мереф'янської міської ради Харківської області	407,6	150	113	110		
с. Яковлівка	Комунальний заклад дошкільної освіти «Яковлівський дитячий садок» Мереф'янської міської ради Харківської області	50,1	23	17	—	Пошкоджено	80
	Комунальний заклад «Яковлівський ліцей» Мереф'янської міської ради Харківської області	673,8	120	79	63	Пошкоджено	80

Назва НП	Тип соціальної інфраструктури та назва закладу	Загальна площа, м ²	Проектна потужність	Фактична наповнюваність		Стан зруйновано / пошкоджено	Якщо пошкоджено, орієнтовний % пошкодження
				на 01.01.22	на 01.01.23		
м. Мерефа	Комунальний заклад дошкільної освіти «Мереф'янський ясла-садок № 1» Мереф'янської міської ради Харківської області	1 968,7	190	252	252		
	Комунальний заклад дошкільної освіти «Мереф'янський дитячий садок № 2» Мереф'янської міської ради Харківської області	308,3	44	70	70		
	Комунальний заклад дошкільної освіти «Мереф'янський дитячий садок № 4» Мереф'янської міської ради Харківської області	332,3	40	60	60		
	Комунальний заклад «Мереф'янський ліцей № 1 імені І. Я. Перемота» Мереф'янської міської ради харківської області	937,5	250	553	528		
	Комунальний заклад «Мереф'янський медичний ліцей» Мереф'янської міської ради Харківської області	2 100,3	450	690	689		
	Комунальний заклад «Мереф'янський ліцей № 3» Мереф'янської міської ради Харківської області	3 045,9	350	909	985		
	Комунальний заклад «Мереф'янська гімназія № 4 з початковою школою та дошкільним підрозділом» Мереф'янської міської ради Харківської області	1 630,4	360	201	176		
	Комунальний заклад «Мереф'янський ліцей № 5 з дошкільним підрозділом» Мереф'янської міської ради Харківської області	2 282,2	450	333	334		
	Комунальний заклад «Мереф'янський ліцей "Перспектива"» Мереф'янської міської ради Харківської області (літ а1)	1 949,1	340	428	459	Зруйновано	100
	Комунальний заклад «Мереф'янський ліцей "Перспектива"» Мереф'янської міської ради Харківської області (літ д2)	1 400,7	340	267	225	Пошкоджено	80

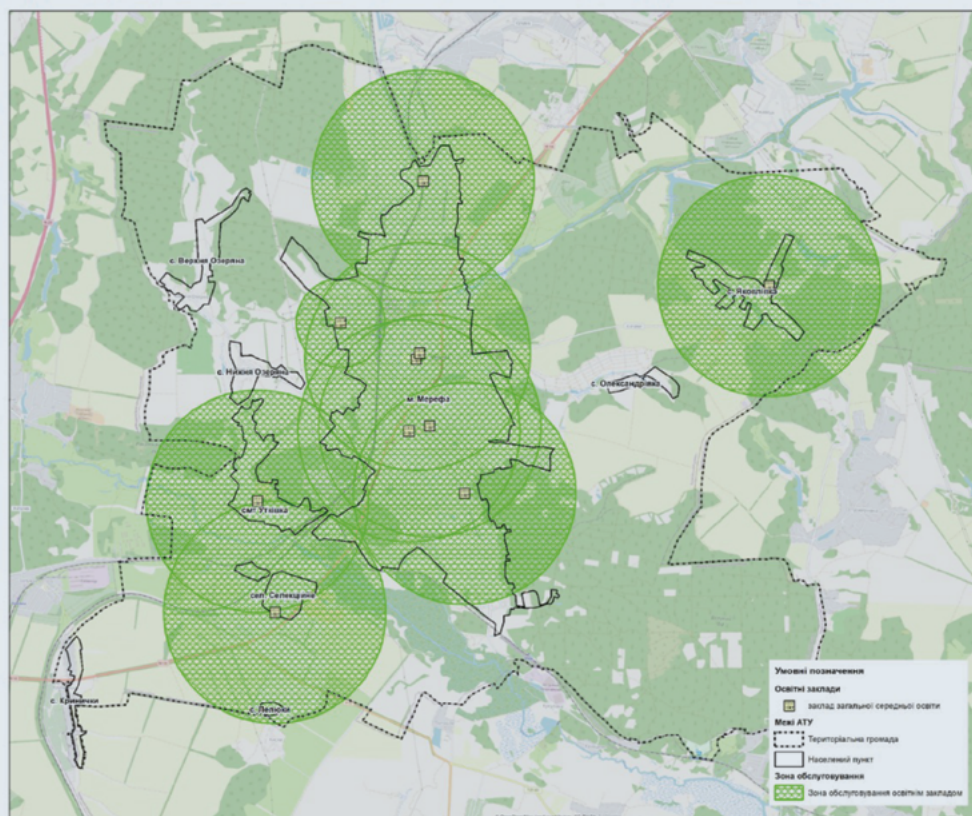

Рис. 4.1. Схема зон обслуговування закладів освіти

Місто Мерефа налічує 3 заклади дошкільної освіти, 7 закладів загальної середньої освіти, 3 заклади професійно-технічної освіти та 1 заклад позашкільної освіти. Проектна потужність усіх цих закладів є набагато меншою, ніж фактична чисельність дітей, які здобувають освіту. Іноді показник більший у три рази, що вказує на недостатню розгалуженість закладів дошкільної та середньої загальної освіти для забезпечення відповідного освітнього рівня мешканців адміністративного центру ТГ. При цьому в разі, якщо внутрішньо переміщені особи вирішать залишитися в громаді, варто очікувати ще більше навантаження на конкретний заклад освіти. Наразі з урахуванням дистанційної форми навчання та можливості для дітей з-поміж внутрішньо переміщених осіб здобувати освітній рівень за місцем свого постійного проживання питання нового приросту учнів не стоїть гостро, проте після повернення до очної форми навчання громада може істотно відчувати недостатність закладів освіти. У середньо- та довгостроковій перспективі потрібно розв'язувати питання про створення нових закладів освіти. Також критичним є знищення та пошкодження по одному закладу освіти, що також потребує розв'язання питання відбудови приміщень для очної форми навчання.

Селище Селекційне має тільки 1 заклад дошкільної освіти та 1 заклад загальної середньої освіти, чого достатньо з огляду на кількість дітей дошкільного та шкільного віку. Селище не має закладів позашкільної освіти. Водночас наближеність смт Селекційне до м. Мерефа за наявності зручного транспортного сполучення дозволяє компенсувати відсутність розвиненої мережі освітніх закладів.

Смт Утківка має тільки 1 заклад дошкільної освіти та 1 заклад загальної середньої освіти, чого достатньо з урахуванням кількості дітей дошкільного та шкільного віку. Проте селище не має закладів позашкільної освіти, що варто врахувати в довгостроковій перспективі задля збалансованого та різностороннього розвитку дітей населеного пункту. Значна віддаленість від м. Мерефи не дозволяє організувати комплексне навчання в м. Мерефа, а тому навіть за економічної недоцільності розвитку розгалуженої системи закладів освіти різних видів соціальна значущість цього напрямку має превалювати над економічними показниками. Здобуття освіти є абсолютним правом, яке має забезпечити громада.

Село Яковлівка має тільки 1 заклад дошкільної освіти та 1 заклад загальної середньої освіти, чого достатньо з урахуванням кількості дітей дошкільного та шкільного віку. Проте воно не має закладів позашкільної освіти, що варто врахувати в довгостроковій перспективі задля збалансованого та різностороннього розвитку дітей населеного пункту. Значна віддаленість від м. Мерефи не дозволяє організувати комплексне навчання в м. Мерефа. Також с. Яковлівка обслуговує населення с. Олександрівка, яке має значну територію, як наслідок, розпорошеність місця проживання дітей створює небезпеку недоступності освітніх закладів. Усі заклади освіти зазнали пошкоджень внаслідок бойових дій, тому потребують відбудови.

Населені пункти Нижня Озеряна, Верхня Озеряна, Кринички, Лелюки та Олександрівка мають тільки 1 заклад дошкільної освіти та 1 заклад загальної середньої освіти.. Навчання дітей відбувається в наближених населених пунктах. Задля реалізації права на освіту та залученості кожної дитини громаді слід будувати маршрути підвезення дітей до навчання на спеціально виділених автобусах, при цьому варто врахувати тривалість поїздки від будинку до закладу освіти й назад, а також наявність зупинок поблизу житла дитини, щоб створити зручний і комфортний графік довозення дітей і не переобтяжити навчання нескладним маршрутом доїзду.

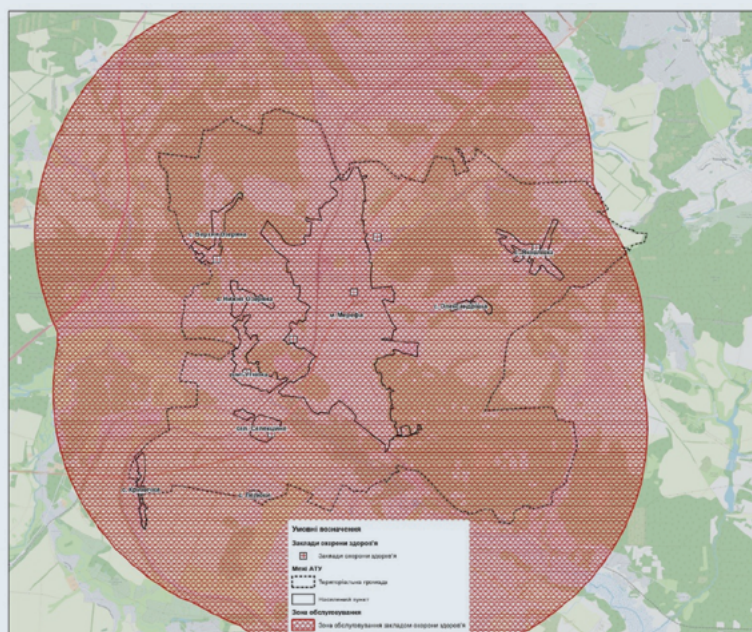

Рис. 4.2. Схема закладів системи охорони здоров'я

Надання медичної допомоги в м. Мерефа здійснює Комунальне некомерційне підприємство Мереф'янської міської ради «Мереф'янська центральна районна лікарня». Також наявна розгалужена аптечна мережа на території міста.

Селище Селекційне має тільки Амбулаторію загальної практики — сімейної медицини смт. Селекційне, аптеки на території селища відсутні.

Селище Утківка має тільки Амбулаторію загальної практики — сімейної медицини смт Утківка, аптеки на території селища відсутні.

В інших населених пунктах заклади охорони здоров'я та аптеки відсутні, що позбавляє місцевих мешканців права на доступну медичну допомогу. Шляхом розв'язання цієї проблеми може бути функціонування виїзних амбулаторій та кабінетів / лікарів.

Розділ 5 ПКВ

«Аналіз негативних впливів, що призвели до необхідності розроблення Програми»

Цей розділ розбитий на декілька підрозділів.

Підрозділ 5.1. присвячений аналізу негативних впливів (зокрема, бойових дій, терористичних актів, диверсій, надзвичайних ситуацій), що призвели до потреби розроблення Програми.

У підрозділі вказується текстом і графічно (з відображенням на картографічній основі без деталізації) така інформація:

- 1) період активних бойових дій чи тимчасової окупації території;
- 2) характер обстрілів території;
- 3) засмічення території ТГ вибухонебезпечними предметами;
- 4) вплив екологічної катастрофи, зумовленої підривом дамби Каховської ГЕС (для громад, які відчули безпосередній вплив);
- 5) додаткова інформація про релокацію або зупинення важливого для забезпечення спроможності ТГ бізнесу;
- 6) додаткова інформація про демографічну ситуацію на території;
- 7) концентрація інших соціально-економічних, інфраструктурних, екологічних чи інших кризових явищ.

Інформацію для візуалізації пошкоджень для цілей ПКВ можна взяти з офіційного ресурсу Центру протимінної діяльності [ТУТ](#).

Приклади візуалізації пошкоджень і руйнувань (Мереф'янська ТГ Харківської області):

Громада зазнала пошкоджень і руйнувань майна, найбільше постраждали м. Мерефа та смт. Утківка.

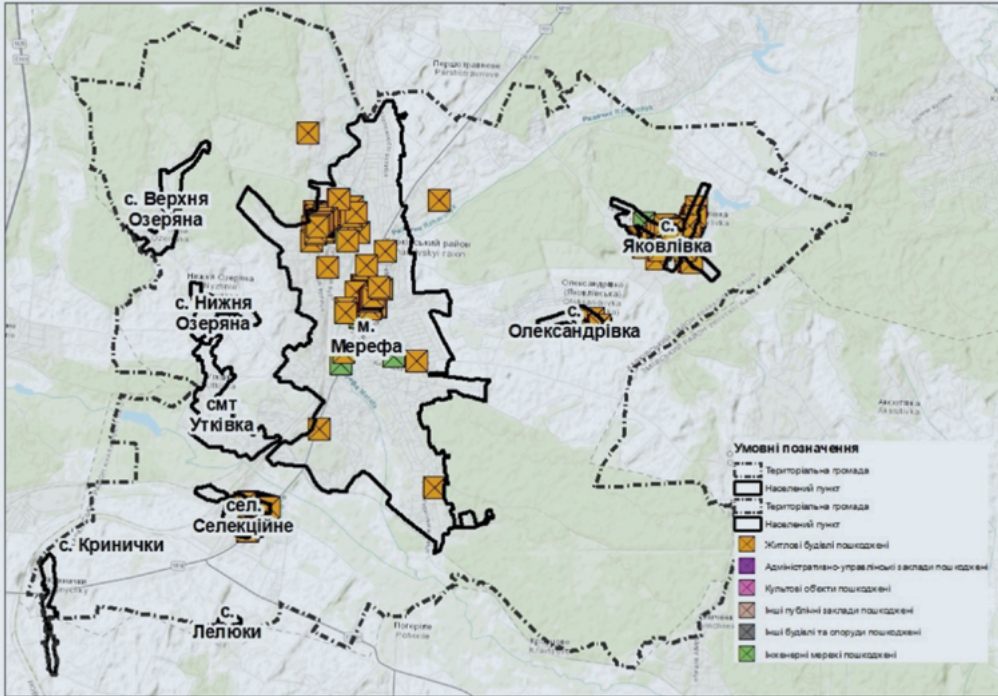

Рис. 5.1. Візуалізація розподілу пошкоджень

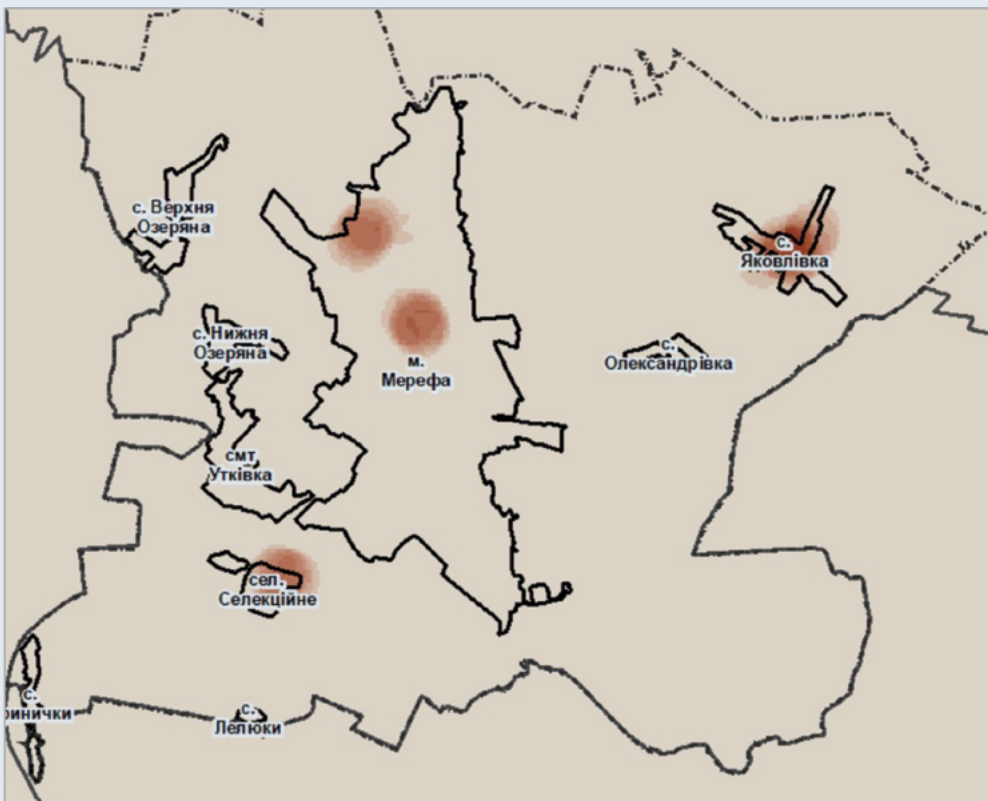

Рис. 5.2. Візуалізація щільності пошкоджень

Окремо наводиться інформація про пошкодження об'єктів нерухомості на території ТГ

Загальні характеристики пошкоджень і руйнувань нерухомого майна на території ТГ на прикладі Балаклійської міської ТГ Харківської області:

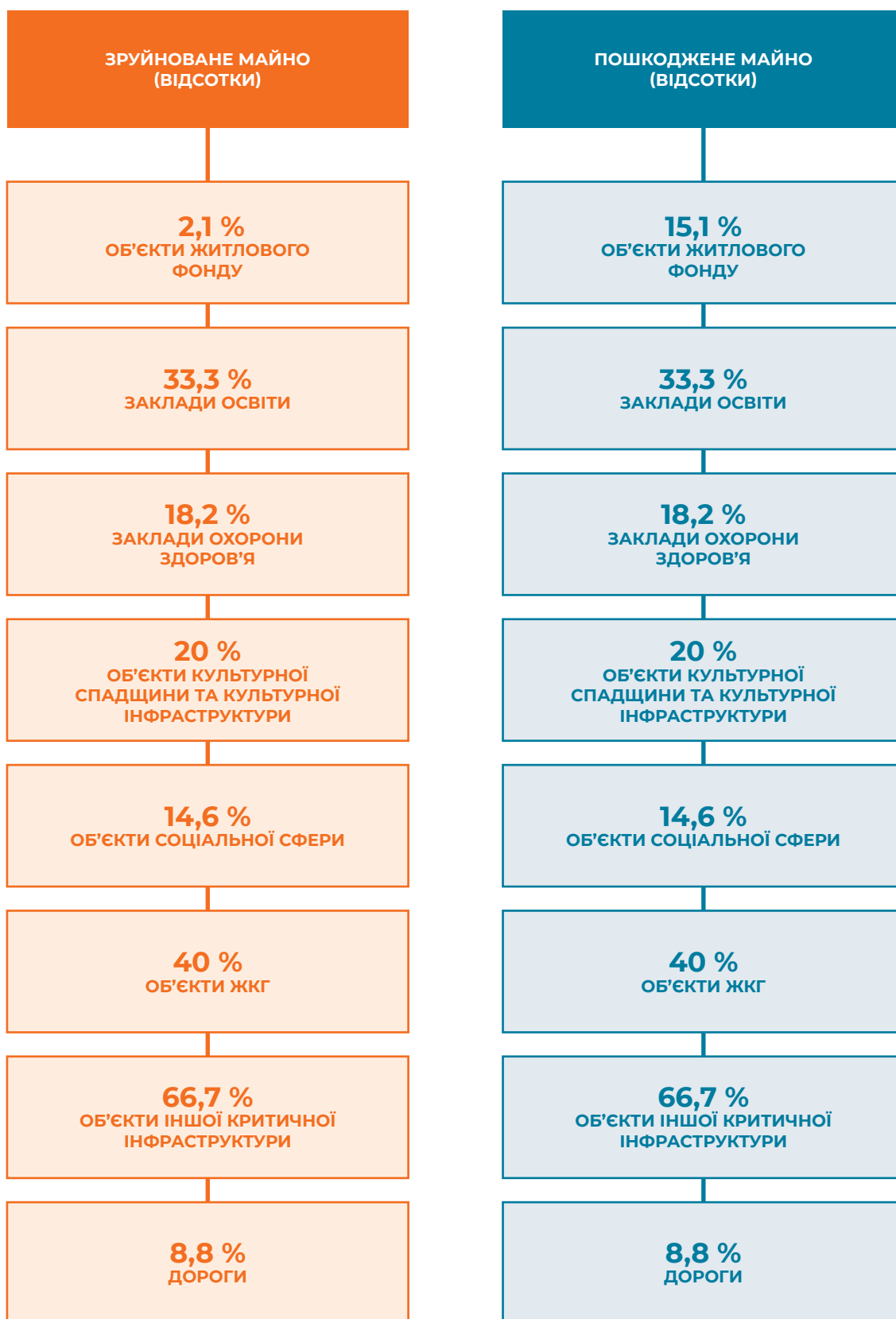
Назва НП	Тип інфраструктури	Кількість, од.					Загальна площа, м ²	Орієнтовна загальна площа пошкоджень, м ²	Наявність акта обстеження, кількість		
		Усього, об'єктів	Усього, квартир	у т. ч. за ступенем руйнування					візуального	комісійного	технічного
				I	II	III					
с. Асіївка	Житлова інфраструктура, у т. ч.:	90	105	95	8	8	19 554	830,20	90	90	0
	- багатоквартирний будинок	1	16	16	0	0	1 320	399,20	1	1	0
	- садибна житлова будівля	89	89	79	8	2	455	431,00	89	89	0
	Господарські споруди на приватних земельних ділянках	89	X	87	1	1			87	87	0
	Освітні заклади, у т. ч.:	1	X	0	0	1	1 200	1 200,00	1		
	- заклади загальної середньої освіти	1	X	0	0	1	1 200	1 200,00	1	0	0
	Заклади охорони здоров'я, у т. ч.:	1	X	1	0	0					
	- фельдшерсько-акушерські пункти	1	X	1	0	0			1	1	0
	Заклади культури	1	X	1	0	0	0	0,00	0	0	0
	Об'єкти для занять спортом	1	X	0	0	0	0	0,00	0	0	0
с. Байрак	Житлова інфраструктура, у т. ч.:										
	- садибна житлова будівля	64	X	6	8	50	3 462			19	
	- дачний або садовий будинок	27	X	12	5	10	779			19	
	Господарські споруди на приватних земельних ділянках	201	X	0	99	102	6 834			19	
с. Берестянки	Житлова інфраструктура, у т. ч.:	25	0	0	2	0	1 750	85,00	0	0	0
	- садибна житлова будівля	25	X	0	2	0	1 750	85,00	0	0	0
	Господарські споруди на приватних земельних ділянках	75	X	0	0	0	2 700	0,00	0	0	0
с. Брига-дирівка	Житлова інфраструктура, у т. ч.:										
	- садибна житлова будівля	1	X	1			67	66,80	так	так	так
с. Вільне	- садибна житлова будівля	2	X	2			183,5	70,01		2	
с. Криничне	Житлова інфраструктура, у т. ч.:										
	- садибна житлова будівля	1	X		1		58			1	

Назва НП	Тип інфраструктури	Кількість, од.					Загальна площа, м ²	Орієнтовна загальна площа пошкоджень, м ²	Наявність акта обстеження, кількість		
		Усього, об'єктів	Усього, квартир	у т. ч. за ступенем руйнування					візуального	комісійного	технічного
				I	II	III					
с. Вербівка	Житлова інфраструктура, у т. ч.:	2	8	1	1		759	320,51	9	4	
	- багатоквартирний будинок	2	8	1	1		759	320,51	2	4	
	Господарські споруди на приватних земельних ділянках	287	X	133	87	8	20 090	498 405,4	287	170	2
	Освітні заклади, у т. ч.:	2	X								
	- заклади дошкільної освіти	1	X	1			1 247	212,00	так		
	- заклади загальної середньої освіти	1	X			1	5 999	9 065,00		так	
с. Волубувівка	Житлова інфраструктура, у т. ч.:										
	- садибна житлова будівля	12	X	2	6	4	66	38,00	12	8	1
	Господарські споруди на приватних земельних ділянках	36	X	7	15	14	900	287,00	0	0	0
	Заклади охорони здоров'я, у т. ч.:	1	X								
	- фельдшерсько-акушерські пункти	1	X	1			53	53,00	0	0	0
Заклади культури	1	X	1			180	180,00	0	0	0	
с. Гусарівка	Житлова інфраструктура, у т. ч.:										
	- багатоквартирний будинок	4	55	7	40	8	1 925,0	1 900,00	55	29	0
	- садибна житлова будівля	321	X	26	212	70	2 407,5	2 202,00	212	212	4
	Господарські споруди на приватних земельних ділянках	963	X	124	218	621	167,7	87,00	0	0	0
	Освітні заклади, у т. ч.:	2	X								
	- заклади дошкільної освіти	1	X		1		1 200,0	800,00	0	0	0
	- заклади загальної середньої освіти	1	X		1		130,0	80,00	0	0	0
Заклади культури	1	X		1		535,0	180,00	0	0	0	
с. Завгороднє	Житлова інфраструктура, у т. ч.:	392	0	35	34	7	102 830	41 132,00		14	
	- садибна житлова будівля	392	X	35	34	7	102 830	41 132,00		14	
	Господарські споруди на приватних земельних ділянках	1 176	X	87	102	21	470	659,00		14	
с. Калинівка	Житлова інфраструктура, у т. ч.:										
	- садибна житлова будівля	119	X	0	0	2	6 517	100,00	0	1	0
	Заклади охорони здоров'я, у т. ч.:		X	0	0		50	50,00	1	0	0
	- фельдшерсько-акушерські пункти	1	X	0	1		50	50,00	1	0	0
Заклади культури	1	X	0	1		100	100,00	1	0	0	

Розподіл пошкоджених і зруйнованих об'єктів житлової нерухомості за населеними пунктами на прикладі Снігурівської міської ТГ Миколаївської області

Тип житлового об'єкта	Назва населеного пункту	Усього будинків, од.	Кількість пошкоджених станом на 01.04.2023	Кількість пошкоджених, що підлягають відновленню	Кількість зруйнованих, що підлягають демонтажу	Кількість внесених до РПЗМ
Індивідуальні садиби, одиниць	м. Снігурівка	3 773	862	554	221/2	298
	с. Афанасіївка	168	74	0	3	19
	с. Юр'івка	209	31	2	0	7
	с. Василівка	316	140	93	2	19
	с. Євгенівка	438	122	120	0	8
	с. Павло-Мар'янівка	239	126	152	1	6
	с. Калинівка	193	50	74	0	7
	с. Бурханівка	52	8	20	0	1
	с. Любимівка	14	0	0	0	0
	с. Кобзарці	339	96	317	4	33
	с. Новопавлівка	100	29	83	2	2
	с. Нововасилівка	264	69	0	0	13
	с. Новокондакове	187	0	0	0	1
	с. Галаганівка	210	5	0	0	1
	с. Єлизаветівка	132	5	0	2	2
	с-ще Ясна Поляна	4	1	0	0	0
	с. Павлівка	345	106	52	1	1
	с. Івано-Кепино	134	71	9	2	4
	с. Першотравневе	274	9	10	0	4
	с. Трудолюбівка	144	2	4	0	0
	с-ще Васильки	36	4	7	3	0
с. Тамарине	287	122	110	1	3	
с. Безіменне	31	31	0	31	7	
Багатоквартирні будинки / кількість квартир	м. Снігурівка	129 / 1 411	1 963	1 269	—	436

Візуалізація відсоткового співвідношення пошкоджень і руйнувань на прикладі Старосалтівської селищної ТГ Харківської області:

У наступному підрозділі аналізуються небезпечні фактори, що впливають на територію

Цей підрозділ потрібно розробляти в координації з ОВА. Уся або значна частина зазначеної інформації має бути закрыта для громадського обговорення на період воєнного стану.

Вихідні дані

Джерелами інформації для написання підрозділів ПКВ із цивільного захисту можуть бути:

- ✓ дані, які наявні в громаді;
- ✓ дані районних й обласних підрозділів ДСНС;
- ✓ дані, які наявні в інших структурних підрозділах ОДА/ОВА;
- ✓ дані, які розміщені на відкритих порталах (<https://mine.dsns.gov.ua/>, <https://ua.imsma.org/portal/apps/webappviewer/index.html?id=814d2770d197474d8ad7e8014c0a275e&locale=uk> тощо);
- ✓ карти (геологічні, геоморфологічні, інженерно-геологічні, інженерно-геоморфологічні), які зберігаються у сховищі Державного інформаційного геологічного фонду України (Джерело: Геоінформ України, <https://geoinf.kiev.ua/wp/index.html>).

Щодо останнього, то потрібно зазначити, що щоб отримати такі карти, потрібно вручну шукати їх у каталогах, а послуги підприємства зі сканування паперових карт або запису на носій інформації цифрових даних є платними.

Загальний перелік вихідних даних для розроблення підрозділів ПКВ щодо інженерної підготовки та захисту території і цивільного захисту:

- 1) Перелік затверджених заходів цивільної оборони на території громади.
- 2) Паспорт ризику громади.
- 3) Хімічно-небезпечні об'єкти (ХНО) з їх характеристикою (із зазначенням величини ГЗМХЗ – глибини зони можливого хімічного забруднення), кількість населення, яке перебуває в зоні забруднення.
- 4) Державний реєстр об'єктів підвищеної небезпеки (ОПН), а також небезпечні об'єкти, які до цього часу не пройшли за встановленим порядком паспортизацію та ідентифікацію, у тому числі: автозаправні станції, склади нафтопродуктів, зокрема об'єкти, на яких використовуються або зберігаються вибухонебезпечні матеріали, а також легкозаймисті та горючі речовини в рідкому або газоподібному стані, розташовані на території громади та суміжних з нею громад чи районів, і зони особливого режиму використання земель навколо них.
- 5) Зони можливого небезпечного впливу з указівкою характеристик — джерела, рівні, ареали (площі) забруднення, чисельність населення,

що перебуває на території в розрізі міських / селищних / сільських рад громади, у тому числі:

- a. зон можливого сильного радіоактивного забруднення (від АЕС);
 - b. зон хімічного забруднення.
- 6) Інформація про небезпечний вплив об'єктів природної та техногенної небезпеки (у тому числі небезпечних геологічних, гідрогеологічних та метеорологічних явищ і процесів).
- 7) Карта радіаційного забруднення території громади (чи району за наявності).
- 8) Інформація про негативні впливи (бойових дій, терористичних актів, диверсій, надзвичайних ситуацій тощо).
- 9) Інформація про шкоду, заподіяну об'єктам інфраструктури:
- a. об'єкти житлової нерухомості та об'єкти громадського призначення;
 - b. об'єкти виробничого комплексу (промисловості, сільського господарства тощо);
 - c. об'єкти соціальної сфери;
 - d. об'єкти культурної спадщини та культурної інфраструктури;
 - e. об'єкти житлово-комунального господарства;
 - f. об'єкти інженерно-транспортної, енергетичної інфраструктури, інфраструктури електронних комунікаційних мереж, об'єкти водогосподарської інфраструктури (зокрема, інженерної інфраструктури меліоративних систем);
 - g. захисні споруди цивільного захисту;
 - h. інші об'єкти, що мають вплив на життєдіяльність території ТГ (за наявності).
- 10) Міста та об'єкти національної економіки, які належать до відповідної категорії із цивільного захисту (цивільної оборони), відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 26.12.2003 року № 2038.
- 11) Інформація про комплексне використання підземного простору, наявність сховищ, протирадіаційних укриттів, споруд подвійного призначення (місткість осіб, площа приміщень).
- 12) Пропозиції щодо підготовки території (зокрема, здійснення розмінування, демонтажу зруйнованих будівель і споруд, рекультивації земель).

Для проведення подальшого аналізу та написання відповідних розділів та підрозділів ПКВ отримані дані можна згрупувати в декілька таблиць.

Зразок таблиці об'єктів потенційної небезпеки

Тип небезпечного об'єкта	Назва	Місцезнаходження
--------------------------	-------	------------------

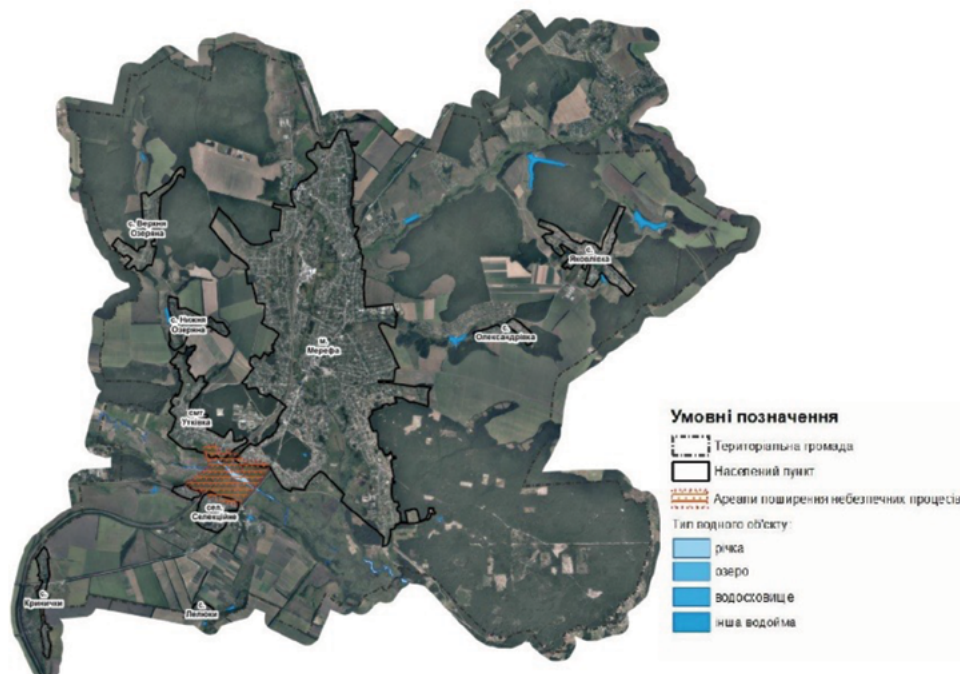

Схема прояву небезпечних природних (геологічних) процесів та явищ

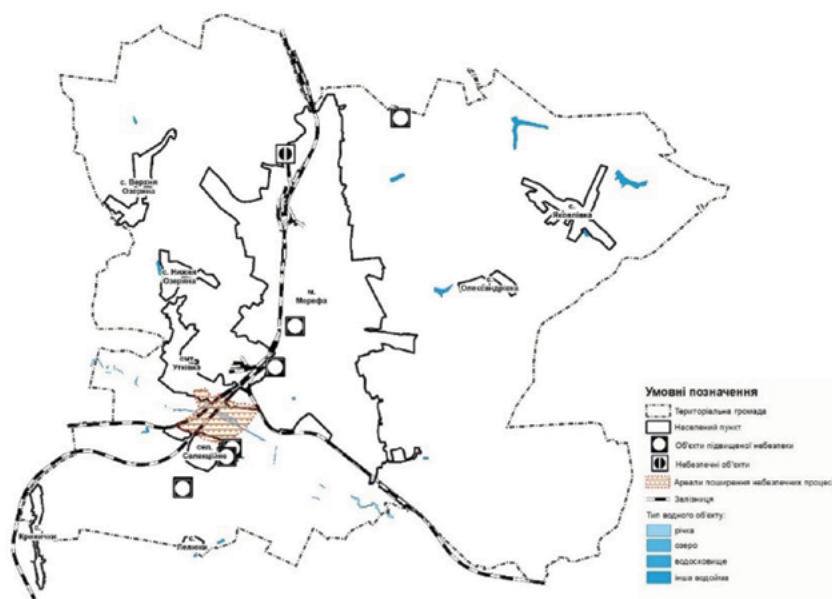

Схема впливу хімічно-небезпечних об'єктів та об'єктів підвищеної небезпеки на територію ТГ

Зразок таблиці заходів інженерної підготовки та інженерного захисту території

Тип явища	Опис території поширення	Чи позначено на карті цієї території (так / ні)	Заходи із захисту (у тому числі чисельність населення, що підлягає евакуації)

Зразок таблиці об'єктів цивільного захисту

Назва населеного пункту	Наявність систем оповіщення населення	Протирадіаційні укриття				Сховища			
		Місцезнаходження (адреса)	Місткість, осіб	Група укриття	Стан готовності	Місцезнаходження (адреса)	Місткість, осіб	Клас сховища	Стан готовності

Зразок таблиці пожежних депо (аварійно-рятувальних служб, станцій)

Назва населеного пункту	Місцезнаходження пожежного депо	Кількість автомобілів	Стан (пошкоджено / знищено / не пошкоджено)

Тобто для написання відповідних розділів ПКВ мінімально потрібні такі дані:

- ☑ об'єкти потенційної небезпеки:
 - хімічно-небезпечний об'єкт з ГЗМХЗ;
 - об'єкт підвищеної небезпеки;
 - місце знищення вибухонебезпечних предметів;
- ☑ ареали поширення небезпечних процесів:
 - заболочення;
 - підтоплення;
 - затоплення;
 - ерозійні процеси;
 - рекультивація земель;
 - заміновані території;
 - території, засмічені вибухонебезпечними предметами;
- ☑ системи оповіщення населення:
 - місцеві централізовані автоматизовані системи (населення, ОМС);
 - автоматизовані локальні системи оповіщення (на ОПН, ГТС тощо);
 - автоматизовані об'єктові системи оповіщення (у місцях масового перебування людей);

- ☑ захисні споруди:
 - протирадіаційне укриття;
 - сховище;
- ☑ пожежні депо (аварійно-рятувальні служби, станції).

Детальніша інформація про ці об'єкти подана нижче.

Структура розділу (підрозділу)

Відповідно до наявних даних орієнтовна структура розділу (підрозділу) може бути такою:

- 1) зонування території громади за наявністю впливу об'єктів хімічної небезпеки та об'єктів підвищеної небезпеки;
- 2) території (зони) небезпечного впливу об'єктів природної та техногенної небезпеки (у тому числі небезпечних геологічних, гідрогеологічних та метеорологічних явищ і процесів).

Об'єкти потенційної небезпеки

Відповідно до Кодексу цивільного захисту України **небезпечний чинник** — це складова частина небезпечного явища (пожежа, вибух, викидання, загроза викидання небезпечних хімічних, радіоактивних і біологічно небезпечних речовин) або процесу, що характеризується фізичною, хімічною, біологічною чи іншою дією (впливом), перевищенням нормативних показників і створює загрозу життю та/або здоров'ю людини, а **надзвичайна ситуація** (НС) — це обстановка на окремій території чи суб'єкті господарювання на ній або водному об'єкті, яка характеризується порушенням нормальних умов життєдіяльності населення, спричинена катастрофою, аварією, пожежею, стихійним лихом, епідемією, епізоотією, епіфітотією, застосуванням засобів ураження або іншою небезпечною подією, що призвела (може призвести) до виникнення загрози життю або здоров'ю населення, великої кількості загиблих і постраждалих, завдання значних матеріальних збитків, а також до неможливості проживання населення на такій території чи об'єкті, провадження на ній господарської діяльності.

До **хімічно-небезпечних об'єктів** (ХНО) відносять промислові об'єкти, на яких перебувають в обігу (виробляються, переробляються, перевозяться, пересуваються, завантажуються або розвантажуються, використовуються у виробництві, розміщуються або складуються постійно чи тимчасово, знищуються тощо) одна або декілька небезпечних хімічних речовин (НХР). Відповідно НХР — хімічна речовина, безпосередня чи опосередкована дія якої може спричинити загибель, гостре чи хронічне захворювання чи отруєння людей чи завдати шкоди довкіллю.

Відповідно до Закону України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» до **об'єктів підвищеної небезпеки** (ОПН) відносять єдиний майновий комплекс підприємства, що включає будь-які будівлі, виробництва (цехи, відділення, виробничі дільниці), окреме обладнання та джерела небезпеки, розташовані

в межах території такого об'єкта, який за результатами ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки вважається об'єктом підвищеної небезпеки відповідного класу. За результатами ідентифікації ОПН йому встановлюється 1, 2 або 3 клас.

Загалом можна сказати, що до ОПН (див. табл. 5.4.2.1) відносять об'єкт, на якому можуть використовуватися або виготовляються, переробляються, зберігаються чи транспортуються небезпечні речовини, що можуть спричинити виникнення надзвичайної ситуації на підприємстві. Такі об'єкти можна поділити на:

- ✓ вибухопожежонебезпечні;
- ✓ хімічнонебезпечні;
- ✓ радіаційнонебезпечні.

Основні типи об'єктів потенційної небезпеки

№ з/п	Основні типи небезпечних об'єктів
1	Об'єкти атомної енергетики
2	Об'єкти трубопровідного транспорту, що транспортують або використовують потенційно небезпечні речовини, — магістральні газопроводи та їх відгалуження, нафтопроводи, аміакопроводи, ГРС, ГКС
3	Об'єкти виробничого комплексу підприємств гірничодобувного профілю
4	Об'єкти виробничого комплексу підприємств машинобудівного та металообробного профілю
5	Підприємства, що зберігають і використовують хімічно небезпечні речовини
6	Об'єкти транспортної інфраструктури, що зберігають і використовують ЗГ: газозаправні станції (АГНКС, АГЗС, АГЗП)
7	Об'єкти транспортної інфраструктури, що зберігають та використовують ПММ: автозаправні станції (АЗС, АЗК)
8	Об'єкти, що зберігають ПММ: склади ПММ, нафтобази
9	Підприємства зернопереробного виробничого комплексу
10	Гідротехнічні споруди — греблі, дамби, вали, канали, шлюзи, водосховища, хвостові і шламосховища гірничих і металургійних підприємств та інші інженерні споруди
11	Об'єкти енергетики, інфраструктури та підприємства, що зберігають і використовують зріджений газ або вугілля (ТЕЦ, потужні котельні тощо)
12	Об'єкти виробничого комплексу підприємств харчової промисловості, що зберігають і використовують потенційно небезпечні речовини
13	Інші підприємства, що зберігають і використовують потенційно небезпечні речовини
14	Місця знищення вибухонебезпечних предметів

Слід врахувати, що під час збору вихідних даних про ОПН та аналізу їх впливу потрібно звертати увагу не тільки на місцезрештування такого об'єкта, а й зону його впливу. Тобто ОПН може розташовуватися за межами ТГ, але зона його впливу розповсюджується на територію (частину території) ТГ. Такий об'єкт також обов'язково потрібно вносити до переліку.

При формуванні цього розділу для візуального аналізу доцільно додати схему розміщення ОПН на території громади.

Аналіз розміщення таких об'єктів дозволяє здійснити зонування території громади за наявністю впливу ОПН, визначити кількість населення, яке підлягає евакуації в разі виникнення надзвичайної ситуації, та розробити і затвердити відповідні плани.

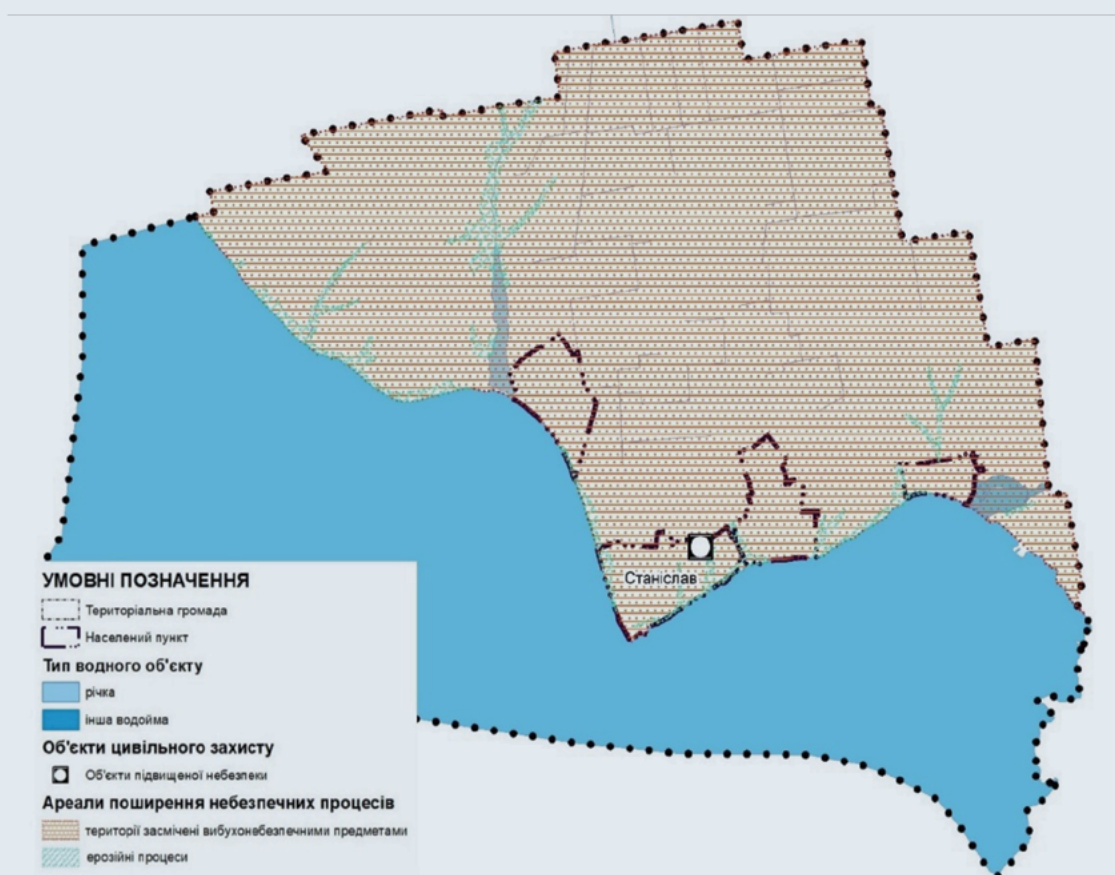
Аналіз об'єкта підвищеної небезпеки на прикладі Станіславської сільської ТГ Херсонської області:

За результатами проведеного аналізу наявності хімічно-небезпечних об'єктів (ХНО) Херсонської області (у класифікації відповідно до Кодексу цивільного захисту України) на території Станіславської сільської ТГ ХНО – відсутні.

За результатами проведеного аналізу наявності об'єктів підвищеної небезпеки (ОПН) (у класифікації відповідно до Закону України «Про об'єкти підвищеної небезпеки») на території ТГ наявні ОПН 2-го класу (табл. 5.4).

Перелік об'єктів підвищеної небезпеки

№ з/п	Тип об'єкта	Назва об'єкта
1	Об'єкт підвищеної небезпеки (ОПН)	АЗС «АНП», с. Станіслав, вул. Білозерське шосе, 60. Не працює

Узагальнене розташування ОПН на території ТГ.
Аналіз впливу ОПН та територію громади

У цьому підрозділі потрібно проаналізувати зони поширення небезпечних природних процесів і метеорологічні явища на основі аналізу геоморфологічної будови території громади та проаналізувати зони поширення небезпечних техногенних процесів.

До небезпечних природних процесів відносять:

- ✓ катастрофічне затоплення, у тому числі в разі прориву гребель або дамб;
- ✓ небезпечні геологічні процеси:
 - зсуви;
 - селі;
 - карсти;
 - лавини;
 - підтоплення;
 - затоплення;
- ✓ сейсмічну небезпеку.

До небезпечних техногенних процесів відносять:

- ✓ рекультивацію земель;
- ✓ заміновані території;
- ✓ території, засмічені вибухонебезпечними предметами.

Активні фактори, що впливають на підняття ґрунтових вод до гранично-високого залягання та підтоплення територій:

- ✓ атмосферні опади;
- ✓ ґрунтові води, розташовані на глибині від 1 до 3 м, які впливають на процес ґрунтоутворення;
- ✓ зменшення пропускної спроможності водотоків через захаращування русел;
- ✓ відсутність централізованого водовідведення поверхневих стічних вод.

Активний фактор, що впливає на заболочення територій:

- ✓ атмосферні опади;
- ✓ ґрунтові води, розташовані на глибині від 1 до 7 м, які впливають на процес ґрунтоутворення;
- ✓ коливання рівня поверхневих вод водотоків;
- ✓ замулення водних об'єктів;
- ✓ зменшення пропускної спроможності водотоків через захаращування русел.

Через розчленований рельєф зі схилами та балками утворюються території, де присутня ерозія ґрунту (яружна ерозія). Ці процеси проявляються через розмивання та вимивання верхнього родючого шару ґрунту дощовими та сніготалими водами.

До природних чинників, що впливають на утворення ерозійних процесів, належать:

- ✓ кліматичні фактори;
- ✓ рельєф місцевості;
- ✓ наявність / відсутність рослинності;
- ✓ фізико-механічні властивості ґрунтів;
- ✓ геологічна будова схилів, ярів і балок.

Після проведення пофакторного аналізу доцільно сформуванати загальну таблицю переліку проявів небезпечних впливів від природних процесів на території громади.

Зразок таблиці проявів небезпечних впливів від природних процесів на території громади

№ з/п	Найменування небезпечного процесу	Найменування населеного пункту, поряд з яким та/або в межах якого має прояв небезпечний процес	К-сть місць	Загальна площа, га
1	Підтоплення			
2	Затоплення			
3	Заболочення			
4	Ерозійні процеси			
5	Зсуви			
6	Карст			
7	Селі			
8	Абразія			
Усього:				

При аналізі **небезпечних метеорологічних явищ** можна використати таку інформацію:

Небезпечні метеорологічні явища

Назва метеорологічного явища	Можливі наслідки
Великий град	Руйнування покрівлі дахів, травми, пошкодження присадибних ділянок
Сильний дощ (20 мм/год і більше)	Підтоплення будівель, змив родючого шару ґрунту, перебої руху транспорту
Сильні вітри (25 м/с і більше)	Обрив ЛЕП та інших комунікацій, пошкодження будівель та інших споруд
Пилові бурі (швидкість вітру 12 м/с і більше протягом 12 годин і більше)	Ускладнення пересування, погіршення санітарно-екологічного стану, перебої руху транспорту
Снігові замети, сильна ожеледиця, сильне налипання мокрого снігу, сильна хуртовина	Перебої руху транспорту, обрив ЛЕП, падіння дерев
Дуже сильний мороз (-35 °С і нижче)	Розмерзання систем опалення та водопостачання, переохолодження організму людей і тварин
Дуже сильна спека, засуха (+40 °С і вище)	Погіршення санітарно-епідемічного стану, перебої з водопостачанням

При формуванні цього підрозділу для візуального аналізу доцільно додати схему поширення ареалів небезпечних процесів та явищ на території громади.

Приклад висновку після аналізу факторів природної небезпеки:

«Ці фактори природної небезпеки негативно впливають на утримання наявних територій. Відповідно до виконаного аналізу території в межах ТГ потребують заходів інженерної підготовки та захисту території при освоєнні перспективних територій та утриманні наявних. Надалі існує потреба розроблення інженерно-топографічних матеріалів (у складі містобудівної документації), дослідження фізико-механічних властивостей основних і підстилаючих порід (що формують різні генетичні типи ґрунтів) з метою уточнення масштабів прояву процесів».

Аналіз територій (зон) небезпечного впливу об'єктів природної та техногенної небезпеки (у тому числі небезпечних геологічних, гідрогеологічних та метеорологічних явищ і процесів) на прикладі Станіславської сільської ТГ Херсонської області:

Відповідно до геоморфологічної будови на території ТГ присутні території, що потрапляють до небезпечного впливу від геологічних та гідрогеологічних процесів та явищ — ерозійних процесів і метеорологічних явищ (див. табл. 5.5, 5.6 та рис. 5.4).

Таблиця 5.5

Аналіз небезпечних природних процесів та явищ

№ з/п	Небезпечний фактор	Аналіз даних
1	Катастрофічне затоплення (у разі прориву гребель або дамб)	Територія громади не потрапляє в зону катастрофічного затоплення (у випадку прориву гребель або дамб).
2	Небезпечні геологічні процеси (зони поширення зсувів, селів, карсту, лавин, підтоплення, затоплення)	Територія громади потрапляє в зону небезпечного впливу від об'єктів природного характеру (геологічних і гідрогеологічних процесів і явищ): – ерозійні процеси (яружна ерозія). – територія не потрапляє в зону поширення: заболочення, підтоплення, затоплення, зсувів, карсту, селів та лавин.
3	Сейсмічна небезпека	Розрахункова інтенсивність сейсмічних поштовхів і коливань на території ТГ становить 6 балів відповідно до вимог ДБН В.1.1-12-2014 (шкала MSK-64, карта ЗСП 2004-С).

Аналіз небезпечних метеорологічних явищ

№ з/п	Небезпечний фактор	Аналіз даних
1	Великий град	Руйнування покрівлі дахів, травми, пошкодження присадибних ділянок
2	Сильний дощ (20 мм/год і більше)	Підтоплення будівель, змив родючого шару ґрунту, перебої руху транспорту
3	Сильні вітри (25 м/с і більше)	Обрив ЛЕП та інших комунікацій, пошкодження будівель та інших споруд
4	Пилові бурі (швидкість вітру 12 м/с і більше протягом 12 годин і більше)	Ускладнення пересування, погіршення санітарно-екологічного стану, перебої руху транспорту
5	Снігові замети, сильна ожеледиця, сильне налипання мокрого снігу, сильна хуртовина	Перебої руху транспорту, обрив ЛЕП, падіння дерев
6	Дуже сильний мороз (-35 °С і нижче)	Розмерзання систем опалення та водопостачання, переохолодження організму людей та тварин
7	Дуже сильна спека, засуха (+40 °С і вище)	Погіршення санітарно-епідемічного стану, перебої з водопостачанням

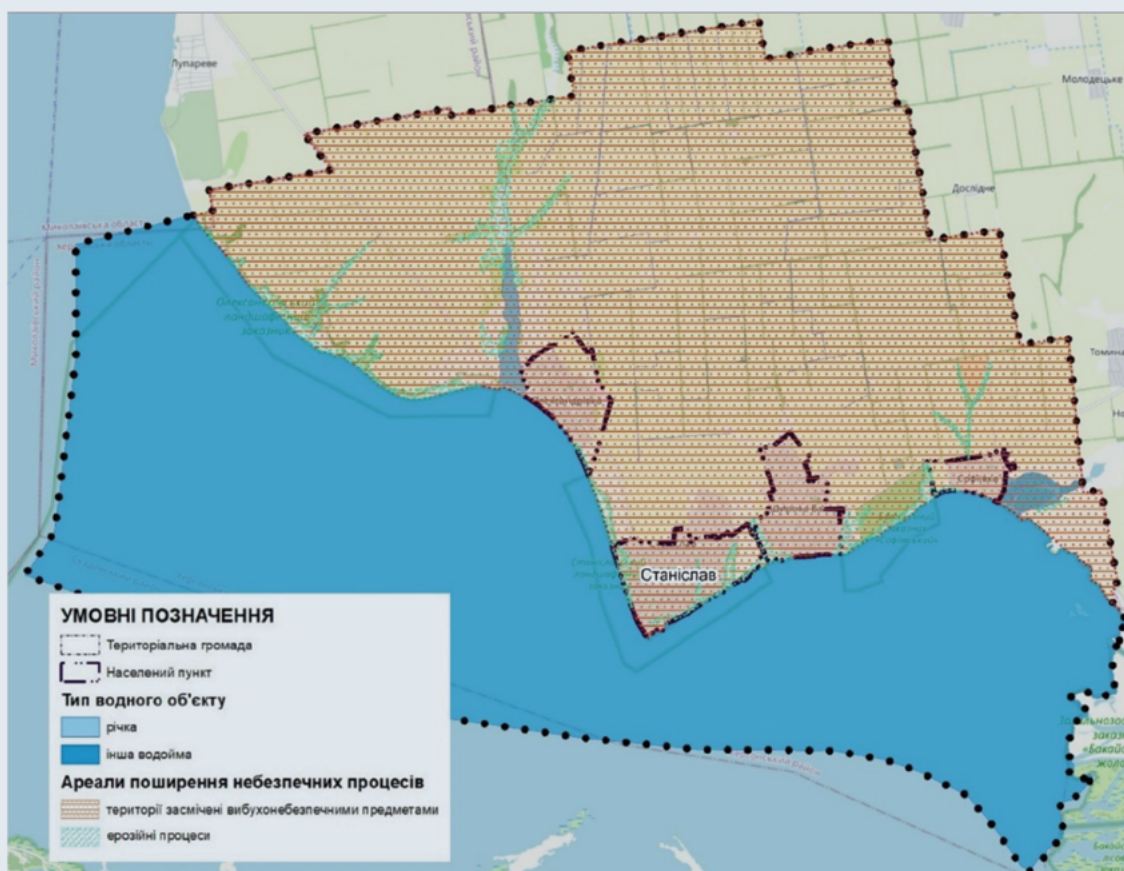

Рис. 5.4. Схема прояву небезпечних природних (геологічних) процесів і явищ

Ерозійні процеси охоплюють переважно центральну, східну та західну частину ТГ, поряд з територіями, де наявні яри, тальвеги та балки. Ці процеси також поширені поблизу водних об'єктів, таких як Дніпровський лиман. Для територій, що розташовані в північній частині громади, характерні переважно рівнинні ділянки, тому ці процеси практично не мають розвитку.

Через розчленований рельєф зі схилами та балками утворилися території, де присутні ерозійні процеси (яружна ерозія). Вони проявляються через розмивання та вимивання верхнього родючого шару ґрунту дощовими та сніготалими водами.

До природних чинників, що впливають на утворення ерозійних процесів, належать:

- ✓ кліматичні фактори;
- ✓ рельєф місцевості;
- ✓ наявність / відсутність рослинності;
- ✓ фізико-механічні властивості ґрунтів;
- ✓ геологічна будова схилів, ярів та балок.

Загальна площа територій з проявом ерозійних процесів (яружної ерозії) в межах ТГ становить 670 га (табл. 5.7).

Таблиця 5.7

Перелік територій з проявом ерозійних процесів

№ з/п	Найменування населеного пункту	Кількість місць	Загальна площа, га	Примітка
1	с. Станіслав, с. Софіївка, с. Олександрівка, с. Широка Балка	11	670	Територія поширення між населеними пунктами та в межах населених пунктів

За результатами проведеного аналізу на території ТГ виявлені території, засмічені вибухонебезпечними предметами, що потребують проведення стандартної операційної процедури (СОП) 08.20/ДСНС, СОП 08.40/ДСНС, СОП 09.10/ДСНС, СОП 09.11/ДСНС та СОП 10.10-40/ДСНС. Території, засмічені вибухонебезпечними предметами, охоплюють значну частину території ТГ. Загальна орієнтовна площа територій, засмічених вибухонебезпечними предметами, у межах ТГ становить 18 193 га (рис. 5.2, табл. 5.8).

Таблиця 5.8

Перелік територій, засмічених вибухонебезпечними предметами

№ з/п	Найменування	Кількість місць	Орієнтовна площа, га	Примітка
1	с. Станіслав, с. Софіївка, с. Олександрівка, с. Широка Балка	1	18 193	Розташована між населеними пунктами та в межах населених пунктів

Ці фактори природної та антропогенної небезпеки негативно впливають на утримання наявних територій. Відповідно до виконаного аналізу території в межах ТГ потребують заходів інженерної підготовки та захисту території при освоєнні перспективних територій та утриманні наявних. Надалі існує потреба розробити інженерно-топографічні матеріали (у складі містобудівної документації), дослідження фізико-механічних властивостей основних і підстилаючих порід (що формують різні генетичні типи ґрунтів) з метою уточнення масштабів прояву процесів.

Рекультивації підлягають землі, які зазнали змін у структурі рельєфу, екологічному стані ґрунтів і материнських порід та в гідрологічному режимі внаслідок проведення гірничодобувних, геологорозвідувальних, будівельних та інших робіт, у тому числі прояву небезпечних явищ воєнного характеру. При проведенні гірничодобувних, геологорозвідувальних, будівельних та інших робіт, пов'язаних з порушенням ґрунтового покриву, відокремлена ґрунтова маса підлягає зняттю, складуванню, збереженню та перенесенню на порушені або малопродуктивні земельні ділянки відповідно до робочих проєктів з рекультивації порушених земель і підвищення родючості ґрунтів. При знятті ґрунтового покриву здійснюється пошарове зняття і роздільне складування верхнього, найбільш родючого шару ґрунту, та інших прошарків ґрунту відповідно до структури ґрунтового профілю, а також материнської породи. Об'єм ґрунтової маси, що підлягає зняттю і роздільному складуванню, визначається в проєктах рекультивації порушених земель.

Рекультивация земельних ділянок здійснюється шляхом пошарового нанесення на малопродуктивні земельні ділянки або ділянки без ґрунтового покриву знятої ґрунтової маси, а в разі потреби — і материнської породи в порядку, який забезпечує найбільшу продуктивність рекультивованих земель, відповідно до положень Закону України «Про охорону земель».

Комплекс заходів з рекультивації порушених територій можливий після проведення стандартної операційної процедури (СОП) 09.11/ДСНС відповідно до IMAS 09.11 та передбачає:

- ✓ вертикальне планування території;
- ✓ повне чи часткове засипання ґрунтом;
- ✓ відновлення ґрунтового покриву;
- ✓ влаштування природного дренажу ґрунту;
- ✓ агролісомеліорацію.

Окремо надається інформація про приналежність до території відновлення

Показники, що свідчать про потребу віднесення ТГ (самостійно або у складі мікрорегіону) до територій відновлення відповідно до [Порядку визначення](#)

територій відновлення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.07.2023 року № 731:

№ з/п	Критерії, за наявності хоча б одного з яких ТГ відносять до території відновлення	Дані про відповідність критерію
1	На території ТГ відбувалися бойові дії	Так, 02–05.03.2022 ¹²
2	Територія ТГ або її частина була тимчасово окупована	Ні
3	На території ТГ наявні руйнування об'єктів критичної та соціальної інфраструктури, об'єктів житлового фонду внаслідок ведення бойових дій та/або обстрілів	Так
4	Територія ТГ характеризується значним переміщенням населення до інших регіонів та/або інших держав і різким погіршенням рівня соціально-економічного розвитку за такими показниками:	Так
4.1	чисельність населення зменшилася порівняно зі станом на 01.01.2022 року не менше ніж на 15 %	Так
4.2	рівень безробіття порівняно зі станом на 01.01.2022 року збільшився не менше ніж на 15 %	Ні
4.3	кількість внутрішньо переміщених осіб становить понад 10 % загальної чисельності населення ТГ станом на 01.01.2022 року	Ні
4.4	зменшення обсягу надходжень від сплати податків і зборів до загального фонду місцевого бюджету з березня по грудень 2022 року порівняно з відповідним періодом 2021 року (без урахування міжбюджетних трансфертів та податку на доходи фізичних осіб з грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями та особами рядового і начальницького складу, що сплачується податковими агентами до місцевих бюджетів) становить не менше 15 %	Так

Інформація про необхідність узгодження плану відновлення та розвитку ТГ з ПКВ території ТГ

Відповідно до п. 14 Порядку розроблення, реалізації та моніторингу плану відновлення та розвитку регіонів і планів відновлення та розвитку територіальних громад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.07.2023 року № 731, проєкт плану відновлення та розвитку ТГ повинен узгоджуватися з ПКВ території ТГ (її частини), якщо ТГ підпадає під один з таких критеріїв:

- 1) зруйновано та/або пошкоджено понад 15 % житлового фонду ТГ та/або окремих населених пунктів;
- 2) чисельність населення змінилася порівняно із чисельністю станом на 01.01.2022 року більше ніж на 25 %;
- 3) рішення про розроблення ПКВ ухвалено в установленому законодавством порядку.

Показники, що свідчать про необхідність узгодження плану відновлення з ПКВ для Вознесенської міської ТГ:

12 [Постанова Кабінету Міністрів України від 22.12.2022 року № 309 «Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться \(велися\) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією».](#)

№ з/п	Критерії, за наявності хоча б одного з яких проект плану відновлення має узгоджуватися з ПКВ	Дані про відповідність критерію
1	Зруйновано та/або пошкоджено понад 15 % житлового фонду ТГ та/або окремих населених пунктів	Так
2	Чисельність населення змінилася порівняно із чисельністю станом на 01.01.2022 року більше ніж на 25 %	Так
3	Рішення про розроблення ПКВ ухвалено в установленому законодавством порядку	Так

Розділ 6 ПКВ

«Інформація про наявність містобудівної документації на території територіальної громади, аналіз її актуальності та ступінь її реалізації»

Вихідні дані

Документи, які підлягають аналізу в цьому розділі, — містобудівна документація — це затверджені текстові й графічні матеріали, якими регулюється планування, забудова та інше використання території. Необхідність такого аналізу зумовлена тим, що в ході розроблення ПКВ виникає потреба планування розміщення об'єктів житлового фонду, об'єктів соціально-культурного призначення, виробничих територій чи рекреаційних об'єктів тощо. Саме містобудівна документація визначає можливість розміщення того чи іншого об'єкта з урахуванням наявної забудови та нормативних значень.

Аналізу підлягає вся наявна в громаді містобудівна документація. Також потрібно звертати увагу на наявність повного комплексу містобудівної документації, а саме — текстових, графічних матеріалів і рішень про затвердження.

Джерелами інформації про містобудівну документацію (МБД) можуть бути:

- ✓ матеріали, наявні в громаді;
- ✓ матеріали, наявні у відповідних районних та обласних управліннях містобудування та архітектури;
- ✓ матеріали, наявні в розробників МБД.

Потрібно проаналізувати наявність та актуальність таких типів документації:

- ✓ Схема планування території району;
- ✓ Генеральний план населеного пункту;
- ✓ Стратегія розвитку громади;
- ✓ Концепція інтегрованого просторового розвитку;
- ✓ Схема планування території області;
- ✓ Проект встановлення меж населеного пункту;
- ✓ Проект встановлення меж громади;
- ✓ Комплексний план просторового розвитку громади.

Схема планування території району: розроблялася в межах старих районів. Якщо громада утворена шляхом об'єднання колишніх сільських / селищних / міських рад з двох районів, то треба отримати схеми планування для двох районів.

Генеральний план: розроблявся на більшу частину населених пунктів, однак можуть бути населені пункти, у яких забудова здійснювалася без генерального плану. У таких випадках варто отримати з району / області схему забудови відповідного району.

Стратегія розвитку громади: актуальна стратегія громади, затверджена відповідним рішенням ради ОМС.

Концепція інтегрованого просторового розвитку: документ стратегічного планування, який може розроблятися на замовлення ОМС із залученням місцевих мешканців, суб'єктів господарювання, що зареєстровані та/або здійснюють господарську діяльність на території відповідної ТГ або мають намір здійснювати таку діяльність у межах відповідної території, і визначає довгострокові, міждисциплінарні, просторові та соціально-економічні пріоритети розвитку території, є вихідними даними для розроблення МБД на місцевому рівні на принципах сталого розвитку з метою підвищення якості життя, доступності та рівності можливостей, сприяння розвитку соціальних суспільних відносин і ділової активності, оптимізації адміністративної діяльності, відповідає державним і регіональним програмам розвитку та затверджується відповідним ОМС.

Схема планування території області: планувальна документація, яка визначає принципів рішення розвитку, планування, забудови, використання території адміністративно-територіальних одиниць та їх окремих частин.

Проект встановлення меж населеного пункту: документація, якою сформована межа населеного пункту. У разі реєстрації межі населеного пункту в Державному земельному кадастрі — відповідний витяг з Державного земельного кадастру.

Проект встановлення меж громади: документація, якою сформована межа громади. У разі реєстрації межі громади в Державному земельному кадастрі — відповідний витяг з Державного земельного кадастру.

При проведенні аналізу доречно всю наявну інформацію згрупувати в таблиці за таким форматом:

Зразок переліку містобудівної документації в межах ТГ

№ з/п	Назва документації	Населений пункт (якщо за межами, вказати територію, на яку розроблена документація)	Рік розроблення	Наявність електронної копії (вказати формат)	Наявність паперового примірника, включаючи пояснювальну записку й графічні матеріали	Необхідність внесення змін / розроблення	Ступінь реалізації МБД, %	Наявність плану зонування території

Зразок заповнення такої таблиці наведено на прикладі Баштанської міської ТГ Миколаївської області наприкінці цього розділу.

При внесенні інформації до таблиці слід звернути увагу на такі особливості:

1. **Назва населеного пункту або відповідної території, на яку розроблялася документація:** наприклад, с. Вишеньки — для документації, що розробляється на територію конкретного населеного пункту (генеральні плани, проекти встановлення меж населених пунктів); територія Миколаївського старостинського округу — якщо документація розроблена на частину громади; назва громади — якщо документація розроблена на всю громаду.
2. **Рік розроблення:** рік затвердження відповідної МБД (варто перенести з відповідного рішення про затвердження).
3. **Наявність електронної копії:** треба зазначити формат:
 - ✓ якщо наявні скановані копії розробленої документації — формати *pdf, *jpg;
 - ✓ якщо наявні векторні дані — формати *shp, *dmg, *dwg, *gdb.
4. **Наявність паперового примірника, включаючи пояснювальну записку й графічні матеріали:** чи наявна в громаді паперова версія розробленої документації і чи наявний проєкт у повному обсязі (уся МБД складається з текстових і графічних матеріалів).
5. **Необхідність внесення змін / розроблення:** якщо містобудівна документація застаріла й не відповідає вимогам розвитку населеного пункту (орієнтовно МБД розроблена до 2000 року), то краще розробити нову. Якщо містобудівна документація відносно нова, але є потреба внести зміни в деякі території та запланувати зміну їх функціонального призначення, тоді варто планувати внесення змін у вже розроблену документацію. Важливо не плутати актуальність і чинність, бо відповідно до законодавства вся МБД незалежно від року її розроблення є чинною до моменту розроблення нової (про це ухвалюється відповідне рішення сесії ради).
6. **Ступінь реалізації МБД:** який відсоток проєктних рішень реалізований, тобто чи побудовані ті об'єкти, які заплановані поточною МБД.
7. **Наявність плану зонування території:** якщо документація розроблена до 2011 року, то в більшості випадків вона не буде містити плану зонування території. Наразі це необхідна умова для здійснення розпорядження земельними ресурсами та задоволення містобудівних потреб громади. Функціональні зони є об'єктом Державного земельного кадастру (ДЗК) і підставою для зміни цільового призначення земельних ділянок. Наприклад, якщо функціональна зона внесена до ДЗК, то зміна цільового призначення земельної ділянки відповідно до функціональної зони може відбуватися тільки за заявою землевласника без потреби розроблення відповідного проєкту землеустрою.

Аналіз актуальності містобудівної документації

Актуальність — важливість на цей час. Для розміщення об'єктів на місцевості важливо, щоб МБД була актуальна, охоплювала всі наявні об'єкти та відповідала перспективам розвитку населеного пункту. На основі зібраної інформації про наявну МБД варто проаналізувати кількісні показники забезпечення МБД населених пунктів громади; побудувати діаграму забезпеченості МБД на місцевому рівні, у якій відобразити класифікацію розроблення МБД за роками, наприклад:

- ✓ 2015–2020 — документація містить план зонування, представлена у векторному вигляді;
- ✓ 2010–2015 — документація розроблена у векторному вигляді, але необов'язково містить план зонування території;
- ✓ 2000–2010 — документація розроблена у форматі *pdf або *jpg, не має векторного вигляду і не має плану зонування території;
- ✓ 1970–1999 — документація наявна лише в паперовому вигляді і її стан досить часто незадовільний. Такі матеріали варто відсканувати та зберігати в електронному вигляді.

На основі проведеного аналізу потрібно визначити перелік перспективних населених пунктів (у яких буде потреба в будівництві нового житла, виробничих територій об'єктів соціально-культурної інфраструктури) і для кожного такого населеного пункту проаналізувати необхідність оновлення відповідної МБД для задоволення потреб розвитку та відновлення території або встановити пропозицію щодо необхідності розроблення для таких населених пунктів МБД.

Обґрунтовані пропозиції щодо доцільності зміни функціонального призначення територій ТГ (її частини) з урахуванням існуючої забудови та наявної містобудівної документації

Функціональна зона території — визначена комплексним планом просторового розвитку території ТГ, генеральним планом населеного пункту, планом зонування території частина території ТГ, щодо якої визначений певний набір дозволених (переважних (основних) та супутніх) видів цільового призначення земельних ділянок і відповідно до законодавства встановлені обмеження у використанні земель у сфері забудови. У разі відсутності комплексного плану просторового розвитку території ТГ функціональне зонування для територій населених пунктів потрібно брати з генеральних планів, за межами населених пунктів — зі схем планування території району / області.

Зміна функціонального призначення території актуальна, наприклад, у разі, якщо на території зруйнованого житлового кварталу буде заплановане будівництво промислових об'єктів або громада захоче розмістити за межами населеного пункту індустріальний парк. Окрему увагу слід приділити територіям виробничого призначення, які вже не використовуються для

розміщення підприємств, — так званим промзоном. До них так чи інакше підведені інженерні комунікації та шляхи сполучення, які, можливо, буде дешевше модернізувати, аніж збудувати нові в «чистому полі». Такі зони доцільно використовувати для релокації або розміщення нових виробництв чи переробних підприємств, а за умови їх відповідності санітарним нормам і правилам — перепрофілювати для будівництва житлових кварталів.

Після збору пропозицій від громадськості та проведення засідання робочої групи, на якому затверджуються, відхиляються чи частково враховуються надані громадськістю пропозиції, необхідно провести аналіз доцільності зміни функціонального призначення територій ТГ (її частини) з урахуванням наявної забудови та наявної МБД. У цьому розділі аналіз робиться шляхом зіставлення визначених громадою пропозицій і перспектив розвитку території з наявним функціональним зонуванням.

Аналіз відповідності наявних функціональних зон і пропозицій, що надійшли від громадськості і затверджені відповідним протоколом засідання робочої групи, варто виконувати в таблиці, у якій зазначати:

- ✓ назву проєктного рішення;
- ✓ назву населеного пункту — якщо в межах населеного пункту, якщо за межами — вказувати за межами відповідного населеного пункту;
- ✓ КАТОТТГ населеного пункту;
- ✓ адресу, місцезнаходження (кадастровий номер за наявності);
- ✓ функціональне призначення території: наявне, проєктне відповідно до чинної МБД і пропозиції щодо зміни в разі потреби;
- ✓ зміст проєктного рішення — обґрунтування необхідності зміни функціонального призначення території.

На основі аналізу цієї таблиці доцільно зробити висновки щодо кількості пропозицій, яких сфер життя громади вони стосуються і чи є потреба в зміні функціонального призначення території. Зазначити відсоток пропозицій, реалізація яких потребує зміни функціонального призначення території відповідно до наявної МБД.

Пропозиції щодо внесення змін або розроблення МБД на місцевому рівні

На основі аналізу інформації про необхідність зміни функціонального призначення території для реалізації пріоритетних проєктів відбудови особливу увагу слід приділити тим, що потребують наявності містобудівних умов й обмежень. Тобто тим, що стосуються нового будівництва, реконструкції. Для їх реалізації потрібна наявна актуальна МБД, яка дозволить це зробити. Якщо в МБД не передбачено відповідних територій для будівництва бажаних для громади об'єктів, то така документація однозначно потребує внесення змін.

Для реалізації проєктних пропозицій у населених пунктах і за їх межами, що не мають розробленої МБД або ж вона не відповідає сучасним вимогам законодавства, є єдиний алгоритм дій, а саме — першочергова потреба в розробленні комплексного плану просторового розвитку території ТГ. Комплексний план дозволить визначити планувальну організацію, основні принципи й напрями формування єдиної системи громадського обслуговування, дорожньої мережі, інженерно-транспортної інфраструктури, інженерної підготовки і благоустрою, цивільного захисту території та населення від небезпечних природних і техногенних процесів, охорони земель та інших компонентів навколишнього природного середовища, охорони і збереження культурної спадщини та традиційного характеру середовища населених пунктів, а також послідовність реалізації рішень, у тому числі етапність відновлення території, що своєю чергою дозволить сформувати земельні ділянки, визначити містобудівні умови та обмеження для проєктування зазначених об'єктів, внести відповідні відомості до Державного земельного кадастру та містобудівного кадастру.

Обґрунтовані пропозиції щодо перенесення об'єктів виробничої сфери

Потреба в перенесенні об'єктів виробничої інфраструктури виникає в таких випадках:

- ✓ руйнування чи пошкодження, спричинені війною;
- ✓ релокація бізнесу;
- ✓ невідповідність наявних нормативів щодо обмежень у використанні земель ситуації, що склалася на місцевості;
- ✓ бажання громади об'єднати певні види промисловості;
- ✓ створення індустріальних парків тощо.

У разі наявності пропозицій у громаді щодо перенесення об'єктів виробничої сфери слід враховувати такі чинники:

- ✓ наявність необхідної території;
- ✓ форму власності земельних ділянок;
- ✓ цільове призначення землі;
- ✓ функціональну зону, визначену МБД;
- ✓ обмеження у використанні земель, яке буде створювати відповідний об'єкт виробничої сфери;
- ✓ наявність комунікацій і можливість підключення до них;
- ✓ наявність логістичного сполучення;
- ✓ наявність інфраструктури, необхідної для такого підприємства.

Якщо всі перелічені умови задовольняють суб'єкта виробничої сфери, тоді можна планувати перенесення такого підприємства.

Аналіз актуальності містобудівної документації на прикладі Баштанської міської ТГ Миколаївської області:

У межах Баштанської міської ТГ головним видом містобудівної документації на місцевому рівні є генеральні плани, розроблені на 19 населених пунктів (табл. 6.1).

На регіональному рівні ДП УДНДІПМ «Діпромісто» імені Ю. М. Білокона було розроблено Схему планування території Миколаївської області, затверджену рішенням Миколаївської обласної ради від 21.11.2008 року № 21, і Схему планування території Миколаївської області — внесення змін, затверджену рішенням Миколаївської обласної ради від 16.05.2019 року № 29.

Таблиця 6.1

Перелік містобудівної документації в межах ТГ

№ з/п	Назва містобудівної документації	Населений пункт (якщо за межами, вказати територію, на яку розроблена документація)	Рік розроблення	Наявність електронної копії (вказати формат)	Наявність паперового примірника, включаючи пояснювальну записку й графічні матеріали	Необхідність внесення змін / розроблення	Ступінь реалізації містобудівної документації, %	Наявність плану зонування території
	Генеральний план	м. Баштанка	2019	.pdf, .docx	Так	Так	Затверджений рішенням Баштанської міської ради від 19.02.2019 № 1	є
	Генеральний план	с. Шевченкове	1969	—	Так	Так	—	—
	Генеральний план	с. Добре	2019	.shp, .bmp, .pdf	Так	Ні	Затверджений рішенням Баштанської міської ради від 26.04.2019 № 1	є
	Генеральний план	с. Новоєгорівка	1977	—	Так	Так	Актуалізовано рішенням XXV сесії 6 скликання від 12.03.2013 № 2 Добренської сільської ради	—
	Генеральний план	с. Новоіванівка	1968	—	Так	Так	Актуалізовано рішенням XX сесії 6 скликання від 05.02.2013 № 5 Новоіванівської сільської ради	—
	Генеральний план	с. Київське	1982	—	Так	Так	Актуалізовано рішенням XX сесії 6 скликання від 05.02.2013 № 5 Новоіванівської сільської ради	—
	Генеральний план	с. Старосолдатське	1983	—	Так	Так	Актуалізовано рішенням XX сесії 6 скликання від 05.02.2013 № 5 Новоіванівської сільської ради	—
	Генеральний план	с. Новопавлівка	1991	—	Так	Так	Актуалізовано рішенням XXVIII сесії 6 скликання від 19.03.2013 № 2 Новопавлівської сільської ради	—

№ з/п	Назва містобудівної документації	Населений пункт (якщо за межами, вказати територію, на яку розроблена документація)	Рік розроблення	Наявність електронної копії (вказати формат)	Наявність паперового примірника, включаючи пояснювальну записку й графічні матеріали	Необхідність внесення змін / розроблення	Ступінь реалізації містобудівної документації, %	Наявність плану зонування території
	Генеральний план	с. Зелений Клин	1989	—	Так	Так	Актуалізовано рішенням XXVIII сесії 6 скликання від 19.03.2013 № 2 Новопавлівської сільської ради	—
	Генеральний план	с. Новосергіївка	1970	—	Так	Так	Актуалізовано рішенням XIX сесії 6 скликання від 22.03.2013 № 5 Новосергіївської сільської ради	—
	Генеральний план	с. Горожене	1973	—	Так	Так	Актуалізовано рішенням XIX сесії 6 скликання від 22.03.2013 № 5 Новосергіївської сільської ради	—
	Генеральний план	с. Тарасівка	1970	—	Так	Так	Актуалізовано рішенням XIX сесії 6 скликання від 22.03.2013 № 5 Новосергіївської сільської ради	—
	Генеральний план	с. Піски	1991	—	Так	Так	Актуалізовано рішенням XXII сесії 6 скликання від 28.03.2013 № 1 Пісківської сільської ради	—
	Генеральний план	с. Костянтинівка	1974	—	Так	Так	Актуалізовано рішенням XXII сесії 6 скликання від 28.03.2013 № 1 Пісківської сільської ради	—
	Генеральний план	с. Плющівка	1990	—	Так	Так	Актуалізовано рішенням XXIII сесії 6 скликання від 26.03.2013 № 8 Плющівської сільської ради	—
	Генеральний план	с. Новогеоргіївка	1992	—	Так	Так	Актуалізовано рішенням XXIII сесії 6 скликання від 26.03.2013 № 8 Плющівської сільської ради	—
	Генеральний план	с. Христофорівка	1977	—	Так	Так	Актуалізовано рішенням XXIII сесії 6 скликання від 28.02.2013 № 4 Христофорівської сільської ради	—
	Генеральний план	с. Явкіне	1984	—	Так	Так	Актуалізовано рішенням XXIII сесії 6 скликання від 20.02.2013 № 4 Явкінської сільської ради	—
	Генеральний план	с. Червоний Став	1974	—	Так	Так	Актуалізовано рішенням XXIII сесії 6 скликання від 20.02.2013 № 4 Явкінської сільської ради	—

Забезпеченість містобудівною документацією на місцевому рівні

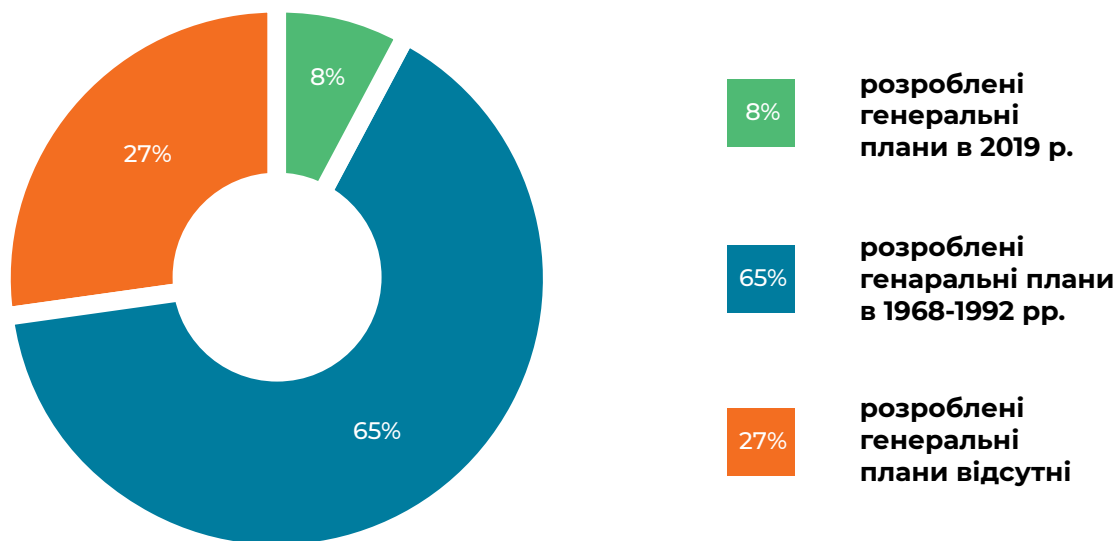

Рис. 6.1. Забезпеченість містобудівною документацією на місцевому рівні

Проаналізувавши наявність МБД, а саме генеральних планів населених пунктів, які ввійшли до складу Баштанської ТГ (рис. 6.1), можна зробити такий висновок:

- ✓ 8 % населених пунктів, такі як м. Баштанка та с. Добре, забезпечені генеральними планами, що розроблені відповідно до чинного законодавства та є актуальними. Також на ці населені пункти розроблені плани зонування територій, що безпосередньо визначають містобудівні умови й обмеження;
- ✓ 65 % населених пунктів, такі як с. Шевченкове, с. Новоєгорівка, с. Новоіванівка, с. Київське, с. Старосолдатське, с. Новопавлівка, с. Зелений Клин, с. Новосергіївка, с. Горожене, с. Тарасівка, с. Піски, с. Костянтинівка, с. Плющівка, с. Новогеоргіївка, с. Христофорівка, с. Явкіне, с. Червоний Став, мають застарілі генеральні плани, при нормативному розрахунковому терміні дії МБД більшість з них розроблена понад 30–50 років тому. Відповідно склад таких генеральних планів не відповідає сучасним вимогам законодавства, а саме відсутні плани зонування (зонінгу), розділи інженерно-технічних заходів цивільного захисту (ІТЗ ЦЗ) та стратегічної екологічної оцінки (СЕО);
- ✓ 27 % населених пунктів узагалі не забезпечені МБД на місцевому рівні, а саме села Зелений Гай, Зелений Яр, Трудове, Одрадне, Шляхове, Новогорожене та с-ще Андріївка.

Розділ 7 ПКВ

«Заходи з комплексного відновлення території територіальної громади»

Загальні підходи та пропозиції щодо комплексного відновлення, розвитку території ТГ

Головне, для чого складається ПКВ, — це планування заходів для реалізації комплексного відновлення та розвитку ТГ. Таке планування здійснюється з визначенням пріоритетності заходів, урахуванням норм і нормативів просторового планування та землекористування, захисту навколишнього природного середовища та природних ресурсів, забезпечення населення закладами й послугами, що в них надаються, охорони культурної спадщини, розвитку транспорту та інженерної інфраструктури тощо (пп. 15 п. 28 Порядку № 1159). До оформлення цієї інформації можуть бути різні підходи. У Програмі можна лише окреслити загальні підходи та пропозиції щодо комплексного відновлення, розвитку території ТГ (її частини) або ж деталізувати їх — це залежить від бачення громади.

Проте законодавство має чітку вимогу до оформлення плану реалізації ПКВ. Згідно з останнім абз. п. 28 Порядку № 1159 план реалізації має включати перелік і зміст заходів, відповідальних виконавців, строки та індикатори їх реалізації та бути невід'ємною частиною Програми. Громада може додати у свій план інші необхідні їй критерії. Законодавство цього права не обмежує, а лише визначає набір мінімально необхідних даних.

Оскільки ситуація розвивається динамічно, план реалізації ПКВ може неодноразово коригуватися. Тому доцільно зробити його окремим додатком до Програми — так у нього буде простіше вносити зміни.

Групувати заходи в ПКВ можна по-різному:

- 1) за сферою (наприклад, заходи у сфері освіти, організації інклюзивного простору, стимулювання економіки тощо);
- 2) за пріоритетністю (за важливістю їх реалізації в часі для ТГ);
- 3) за способом відновлення (модернізація, ремонт, реконструкція, будівництво нових об'єктів тощо).

Доцільно визначити пріоритети відновлення за напрямками (сферами), можливо — територією, і стисло обґрунтувати їх.

Наприклад:

- 1) розмінування (перелік) земельних ділянок чи територій — пріоритет № 1. Необхідне для забезпечення меліорації чи залуження земель сільськогосподарського призначення. Критичність виконання: ризик деградації ґрунтів особливо цінних земель у разі невжиття заходів до (період);

- 2) реалізація спеціальних цільових програм для розвитку місцевого мікропідприємництва у сфері Х — пріоритет № 1. Необхідне для стимулювання економічного зростання. Критичність виконання: збезлюднення територій, втрата працездатного населення, зростання безробіття, втрата джерел власних надходжень на території ТГ, маргіналізація населення;
- 3) забезпечення питного водопостачання на території сел. Х — пріоритет № 1. Критичність виконання: забезпечення базових життєвих потреб, запобігання захворюванням, епідеміям й епізоотіям.

Індикатори реалізації заходів можна визначати зі змісту, способу виконання та тривалості заходу. Як правило, виділяють три типи індикаторів:

Індикатори продуктів	Визначають прямий матеріальний ефект, що вимірюється конкретними величинами
Індикатори результатів	Визначають прямий вплив реалізованого заходу на соціальну, економічну сферу або середовище
Індикатори впливу	Визначають загальний тривалий вплив реалізації заходу (комплексу заходів) на соціальну, економічну сферу або середовище

Щодо доцільності відновлення як окремих об'єктів, так і населених пунктів ТГ, які зазнали істотних руйнувань: враховується технічна можливість, ресурсна спроможність, економічна доцільність. Слід звертати увагу, що забезпечення соціальної справедливості та рівного доступу до послуг на території ТГ може потребувати реалізації заходів, які будуть більш затратними й не завжди економічно релевантними. При розв'язанні подібних питань доцільно виважено балансувати соціальну потребу й економічну ефективність реалізації заходу. Також слід передбачити всі питання, які постануть внаслідок ухвалення того чи іншого рішення. **Наприклад,** (1) де розселити мешканців будинку, кварталу, населеного пункту, який не підлягатиме відновленню, (2) у які строки та на якій території цим мешканцям буде забезпечене постійне житло і якого типу (багатоквартирного чи садибного) будуть ці забудови, (3) які стратегічні інфраструктурні проєкти будуть потрібні для реалізації цих рішень (нові дороги, залізниці, прикордонні пункти, порти тощо), (4) у які строки це можливо, які чинники можуть вплинути на прискорення цього процесу або перешкодити його реалізації, що громада може зробити для оптимізації процесу. Відповіді на ці питання також впливатимуть на визначення пріоритетності виконання певних проєктів.

Важливо! Виконання значної частини робіт, а також залучення зовнішніх коштів буде неможливе або суттєво укладене в разі неналежного юридичного та бухгалтерського оформлення фактів пошкоджень і руйнувань комунального майна. Звертаємо увагу на необхідність проведення інвентаризації, у т. ч. для фіксації викрадення майна під час тимчасової окупації територій, а також правильного оформлення консервації, відновлення або демонтажу пошкодженого чи зруйнованого майна. Детальні інструкції та зразки документів і проведення бухгалтерських операцій із цих питань подані в [Додатках 17, 17а, 18, 19, 20](#).

Не менш важливо правильно побудувати діяльність у сфері створення фондів житла. Детальні інструкції із цих питань ви можете знайти в [Додатках 16а і 16б](#).

Приклад оформлення плану заходів

№ з/п	Опис та зміст заходу	Відповідальні виконавці	Рівень пріоритетності	Джерела фінансування	Попередній фінансово-економічний розрахунок	Строк виконання	Проміжний контроль	Індикатори реалізації
1 Відбудова та розвиток освітньої мережі (може бути визначений індикатор впливу за напрямом)								
1.1	Реконструкція, капітальний чи поточний ремонт закладів освіти, що мають I та II клас пошкоджень	Відділ X	I	Бюджет ТГ, обласний бюджет, кошти Програми X	xxx	01.08.2024	—	(1) Відсоток реконструйованих / відремонтованих об'єктів; (2) Проектна потужність (учнів)
1.2	Демонтаж закладів освіти комунальної форми власності, які не підлягають відновленню	Відділ X	II	Бюджет ТГ	xxx	01.01.2025	У строк до (дата) укладено договір та узгоджено документацію з демонтажу з виконавцем робіт	Будівля, що не підлягає відновленню, демонтована, право власності на будівлю припинене, усі операції відображено в бухгалтерському обліку згідно із законом
1.3	Будівництво нового приміщення ліцею у сел. X проектною потужністю не менше ніж X учнів	Відділи X, O	II	Будь-які не заборонені законодавством кошти	Потребує розрахунку	01.01.2027	Відділ X — один раз на півріччя, починаючи з 01.01.2024	Будівлю ліцею з проектною потужністю не менше ніж X учнів введено в експлуатацію Освітні послуги надаються X учням
1.4	Забезпечення довозу учнів з XXX населених пунктів до XXX закладів, у т. ч. придбання шкільних автобусів	Відділи X, O, P	I	Будь-які не заборонені законодавством кошти	xxx	01.08.2024	—	Створено умови для регулярного перевезення не менш ніж X учнів спеціалізованим транспортом
3 Розвиток місцевої економіки (може бути визначений індикатор впливу за напрямом)								
3.1	Підвищення обізнаності населення про можливості організації підприємництва на території ТГ	Відділи X, O, P	II	Кошти програм і проектів МТД, громадських організацій	—	Постійно до 01.01.2027	Відділ X — один раз на півріччя, починаючи з 01.01.2024	Навчання за спеціалізованими програмами для організації мікро- та малого підприємства пройшли, кількість осіб (з урахуванням гендерного аспекту)
3.2	Реалізація спеціальних цільових програм підтримки мікро- та малого підприємництва	Відділи X, O, P	II	Кошти програм і проектів МТД, громадських організацій, кошти бюджету ТГ (за можливості)	xxx	Постійно до 01.01.2027	Відділ X — один раз на півріччя, починаючи з 01.01.2024	Підтримку отримали, кількість осіб Нові робочі місця створено, кількість місць Цільове використання коштів (ресурсів) підтримки, відсотків
6 Формування інклюзивного простору (може бути визначений індикатор впливу за напрямом)								
6.1	Облаштування пандусів в усіх громадських будівлях незалежно від форми власності	Відділ X	III	Щодо громадських будівель (комунальної власності) кошти бюджету ТГ або інші, не заборонені законом ресурси	Обраховується щодо об'єктів комунальної власності до (дата)	До 01.01.2026	Відділ X — один раз на півріччя, починаючи з 01.01.2024. Перший звіт (дата): інформація про будівлі, не облаштовані пандусами	100 % громадських будівель на території ТГ облаштовано пандусами для забезпечення потреб людей з обмеженою мобільністю

Заходи з відновлення пошкоджених об'єктів шляхом виконання робіт з реконструкції, реставрації, капітального чи поточного ремонту

Доцільно формувати за групами об'єктів або явищ, якщо є типові проєкти чи бачення в мережі (наприклад, освіта чи охорона здоров'я) — вказуємо.

Щодо відновлення житла: кількість поданих заявок на ремонти або реконструкції.

Інформація про необхідність інвентаризації пошкоджених об'єктів, інформація про консервацію об'єктів комунальної власності, які не є першочерговим пріоритетом відновлення.

Інформація про об'єкти, які підлягають демонтажу. У разі наявності — діяльність з організації майданчиків та утилізації і вторинного використання матеріалів відповідно до [Постанови № 1073](#).

На момент розроблення ПКВ не завжди можна обрахувати вартість реалізації таких заходів навіть приблизно. У такому випадку проміжним результатом або окремим заходом має бути передбачено розроблення проєктно-кошторисної чи іншої документації для розрахунку вартості реалізації заходу.

Заходи з відновлення об'єктів шляхом нового будівництва або пропозиції щодо будівництва нових об'єктів

Щодо знищеного житла: кількість пошкоджень III класу та кількість заявок щодо них.

Доцільно проводити моніторинг планів мешканців ТГ, житло яких було знищено внаслідок повномасштабної військової агресії, чи планують вони використати кошти компенсації за зруйноване майно для придбання чи будівництва житла на території ТГ. Ця інформація буде критично важливою для планування відновлення.

Доцільно відповісти на такі питання:

- 1) чи вистачає вторинного житлового фонду;
- 2) чи потрібне будівництво нового житлового фонду;
- 3) чи ведуться перемовини з потенційними забудовниками;
- 4) чи відома територія, на якій планується будівництво нових об'єктів житлової нерухомості (для організованої забудови масивами);
- 5) як розміщення нових житлових об'єктів корелює з проєктною потужністю та зонами обслуговування закладами освіти, охорони здоров'я, транспортним сполученням, рекреаційним простором тощо.

Заходи інженерної підготовки та інженерного захисту території

Питанням безпеки в сучасних реаліях нашої держави слід приділяти особливу увагу. Тому в цих рекомендаціях вказано максимальну кількість відомостей, які бажано врахувати при плануванні відповідних заходів. Оскільки не всі

громади мають відповідних фахівців, далі будуть наведені необхідні стандарти та ДБНи, які бажано знати спеціалістам ТГ для організації такої діяльності.

Цю частину ПКВ також доцільно закрити для громадського обговорення на період воєнного стану або винести відомості, що можуть зашкодити заходам безпеки, в окремий додаток.

Цей розділ середньостатистична громада не зможе розробити самостійно. У будь-якому випадку потрібна якісна взаємодія з ОВА при опрацюванні відповідної інформації.

Орієнтовна структура цього підрозділу:

- a) Заходи з інженерної підготовки та інженерного захисту території.
- b) Наявний стан інженерно-технічних заходів цивільного захисту населення (ІТЗ ЦЗ) та пропозиції щодо їх розвитку:
 - ☑ фонд захисних споруд;
 - ☑ системи оповіщення населення в період надзвичайної ситуації;
 - ☑ протипожежні заходи.

Проведення якісного аналізу зон впливу об'єктів потенційної небезпеки, зон небезпечного впливу об'єктів природної та техногенної небезпеки (у розділі 5.4. ПКВ) дозволяє розробити пропозиції щодо інженерної підготовки та інженерного захисту території ТГ.

Інженерний захист території від небезпечних природних процесів повинен унеможливити виникнення аварійно-небезпечних ситуацій і забезпечити:

- ☑ загальну стійкість об'єктів і територій при основному та аварійному сполученні навантажень;
- ☑ нормативні медико-санітарні умови проживання населення, санітарно-гігієнічні, соціальні, рекреаційні умови території, що захищається;
- ☑ надійне функціонування об'єктів, що розміщені на цих територіях;
- ☑ збереження природних ландшафтів, заповідних зон, об'єктів природної та культурної спадщини, зон відпочинку тощо;
- ☑ належне архітектурне оформлення об'єктів інженерного захисту;
- ☑ охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання земель і природних ресурсів, об'єктів, що захищаються.

Виконання будівельних робіт при вжитті заходів з інженерного захисту повинно бути безаварійним, безпечним і має унеможливити виникнення небезпечних нових та активізацію наявних небезпечних геологічних процесів на прилеглих територіях.

Нижче наведені зразки пропозицій за різними типами явищ, які можуть бути використані при формуванні цього підрозділу ПКВ.

Пропозиції щодо покращення стану водних об'єктів та захисту територій від потенційного підтоплення

Систему потрібно регулярно відновлювати, виконуючи комплекс робіт щодо покращення стану прибережних земель, захисту території від прояву та активізації процесу підтоплення.

Для цього можливе застосування спеціальних інженерних заходів щодо покращення стану водних об'єктів:

- ✓ регулювання рівня поверхневих вод водойм і водотоків;
- ✓ розчищення від заростання та замулення;
- ✓ вирубування чагарників;
- ✓ благоустрій прибережних територій (у межах санітарно-захисних зон);
- ✓ обладнання берегоукріплювальних споруд;
- ✓ обладнання водовідвідних лотків.

Для досягнення необхідного пониження рівня підземних вод можливе застосування різних видів водопонижувальних пристроїв — дренажів.

Заходи з берегоукріплення водойм і водотоків у межах громади можуть бути представлені у вигляді благоустрою прибережних територій, що охоплює обладнання укосів берегів та їх озеленення. Також рекомендовано виконувати берегоукріплювальні заходи з передбаченням благоустрою в прибережних захисних смугах й облаштування берегозахисних споруд при інженерному захисті берегів річок.

Пропозиції щодо інженерної підготовки заболочених територій

На основі аналізу факторів, які активізують процес заболочення, можуть бути вжиті такі спеціальні інженерні заходи з інженерної підготовки:

- ✓ відведення дощових і сніготалих вод;
- ✓ обладнання ґрунтових подушок з подальшим ущільненням;
- ✓ часткова чи повна заміна заболочених та заторфованих ґрунтів;
- ✓ осушення території (обладнання дренажів мілкового та глибокого закладання).

Пропозиції щодо проведення протиерозійних заходів

Для покращення природного стану територій з проявом ерозії потрібно вживати протиерозійні заходи, які повинні забезпечити:

- ✓ припинення площинного змиву ґрунтів;
- ✓ стабілізацію схилів;
- ✓ зниження активного розмивання тальвегів, а в окремих випадках — і ліквідування процесу яроутворення.

Спеціальні протиерозійні заходи:

- ✓ регулювання стоку дощових і сніготалих вод (обладнання водоутримувальних, водонапрямних і водоскидних споруд);
- ✓ регулювання поздовжніх ухилів тальвегів ярів;
- ✓ вертикальне планування схилів;
- ✓ повне або часткове засипання ярів ґрунтом;
- ✓ агролісомеліорація (завершальний етап планувальних робіт).

Завершальним етапом планувальних робіт є виконання агролісомеліоративних заходів, що забезпечать стійкість схилів (укосів) при освоєнні та захист від ерозії ґрунтів і перероблення берегів.

Заходи агролісомеліорації охоплюють:

- ✓ вітрозахисні, снігозатримувальні і водопоглинальні лісонасадження на відкритих територіях, що прилягають до схилів;
- ✓ декоративні захисні посадки дерев і чагарників;
- ✓ берегозахисні деревно-чагарникові насадження по берегах рік і навколо водойм;
- ✓ посів багаторічних трав або обдернування.

За потреби можливе застосування:

- ✓ покриття з гнучких підстилок і сітчастих блоків, заповнених каменем (габійні конструкції);
- ✓ покриття із синтетичних матеріалів (геотекстилю).

Посів багаторічних трав без інших допоміжних засобів захисту допускається на схилах (укосах) крутизною до 35°. Посадка дерев допускається на схилах (укосах) крутизною до 15°.

Пропозиції щодо протисейсмічних заходів

Проектування об'єктів варто здійснювати з урахуванням вимог ДБН В.1.1-12:2014. Передбачити забезпечення цілісності конструкцій, вихід з ладу яких загрожує обваленням будинку або його частин. При цьому можливі пошкодження елементів конструкцій, які не загрожують безпеці людей або втраті матеріальних і культурних цінностей. Інтенсивність сейсмічних дій у балах брати на основі додатка А і комплекту карт ЗСР.

Сейсмічна інтенсивність на території ТГ становить 6 балів для проектного землетрусу (ПЗ) відповідно до вимог ДБН В.1.1-12:2014 (шкала MSK-64, карта ЗСР 2004-А,В), а для максимально-розрахункового землетрусу (МРЗ), який може статися з вірогідністю раз на 10 тисяч років – 6 балів (шкала MSK-64, карта ЗСР 2004-С). Відповідно карти „А” для проектування та будівництва об'єктів і будівель масового громадського, промислового призначення, різних житлових об'єктів в міській та сільській місцевості територія відноситься до

несеїсмічної зони (6 балів). Проектування об'єктів із включенням заходів щодо підвищення їх сейсмостійкості залежно від інтенсивності землетрусу, що прогнозується у визначеному місці на поверхні землі відповідно до ДСТУ Б В.1.1-28:2010. При прогнозуванні землетрусу силою до 6 балів спеціальні заходи, щодо підвищення сейсмостійкості будинків не проводяться.

Зразок переліку заходів інженерної підготовки та інженерного захисту території громади

Опис та зміст заходу	Опис території поширення	Площа, га	Відповідальні виконавці	Рівень пріоритетності	Джерела фінансування	Попередній фінансово-економічний розрахунок	Строк виконання	Проміжний контроль	Індикатори реалізації
Захист від підтоплення									
Підготовка заболочених територій									
Протиерозійні заходи									
Протисейсмічні заходи									
Розмінування									
Рекультивация порушених земель									

Цивільний захист населення

Фонд захисних споруд

Захисні споруди цивільного захисту (ЗСЦЗ) і споруди подвійного призначення (СПП) організуються таким чином, щоб протягом певного часу (до 48 годин) створити належні умови для перебування людей, що підлягають укриттю, і забезпечити відповідний ступінь їх захисту від прогнозованих впливів небезпечних чинників, які можуть виникнути як складова частина небезпечних явищ надзвичайної ситуації (НС), воєнних (бойових) дій і терористичних актів.

Захисні споруди залежно від умов, що в них створюються, і захисних властивостей поділяються на сховища та протирадіаційні укриття (ПРУ).

Сховища — герметичні захисні споруди, які забезпечують умови для перебування в них людей, техніки та майна протягом двох діб з метою їх захисту від негативного впливу небезпечних хімічних і радіоактивних речовин, високих температур і продуктів горіння в разі виникнення пожеж, катастрофічного затоплення, а також від дії засобів ураження.

Протирадіаційні укриття (ПРУ) — негерметичні захисні споруди, які забезпечують захист людей від негативного впливу іонізуючого випромінювання в разі радіоактивного забруднення місцевості. У ПРУ допускається перебування розрахункової кількості осіб терміном до двох діб

(до 48 годин). Окрім того, при відповідній міцності конструкцій ПРУ можуть частково захищати людей від впливу ударної і вибухової хвилі, уламків будинків, що руйнуються, а також безпосереднього потрапляння на одяг крапель отруйних речовин й аерозолів бактеріальних засобів.

Сховища та ПРУ розміщуються в межах радіуса збору населення, яке має укриватися, згідно зі схемами розміщення захисних споруд цивільного захисту.

Сховища поділяються на класи, а ПРУ — на групи.

З метою раціонального використання захисних споруд поза межами періоду дії НС, воєнних (бойових) дій і терористичних актів у житлових будинках та будівлях громадського призначення, у тому числі закладах освіти та закладах охорони здоров'я, рекомендується передбачати СПП, які:

- ✓ призначені для використання за основним функціональним призначенням з метою забезпечення суспільних або господарських потреб (основне функціональне призначення);
- ✓ мають захисні властивості сховищ або ПРУ та спроектовані, побудовані або пристосовані таким чином, щоб забезпечити умови для тимчасового перебування людей, що підлягають укриттю, під час дії НС, воєнних (бойових) дій і терористичних актів.

Об'ємно-планувальні та конструктивні рішення, спеціальне та інше інженерне обладнання, системи життєзабезпечення захисних споруд і СПП мають дозволяти приведення їх у готовність до використання за призначенням у строки, передбачені Кодексом цивільного захисту України та Порядком створення, утримання фонду захисних споруд цивільного захисту та ведення його обліку, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 10.03.2017 року № 138 «Деякі питання використання захисних споруд цивільного захисту».

СПП мають одночасно задовольняти вимоги, встановлені будівельними нормами відповідно до обох функціональних призначень таких споруд. Захисні споруди та СПП відносно навколишньої забудови проєктуються розташованими окремо, прибудованими та вбудованими. Прибудовані і вбудовані захисні споруди та СПП проєктуються в підземних, цокольних і підвальних поверхах. Окремо розташовані захисні споруди та СПП відносно планувальної позначки землі передбачаються заглибленими або частково заглибленими (за умови забезпечення встановлених показників їх захисних властивостей). При виборі способу розміщення відносно планувальної позначки землі слід враховувати геологічні, гідрогеологічні та інші умови.

У разі розташування захисних споруд і СПП або їх частин вище за планувальну позначку землі досягнення такими спорудами встановлених показників їх захисних властивостей можна забезпечити за допомогою таких методів:

- ✓ обвалування ґрунтом;
- ✓ обладнання захисних екранів;
- ✓ використання багат шарових будівельних конструкцій.

Зовнішні захисні конструкції ПРУ повинні забезпечувати захист людей, що укриваються, від ураження при хімічному зараженні місцевості. Пристосування підвальних приміщень наявних будинків і споруд для захисту населення в сучасних умовах є одним з основних напрямів нарощування фонду захисних споруд. Воно може здійснюватися як завчасно, так і в період загрози. Для пристосування під посилені укриття найбільш придатні підвальні та інші заглиблені приміщення, перекриття яких витримують навантаження від руйнування розташованих вище поверхів і конструкцій або дозволяють певним чином підсилити ці конструкції. Це, як правило, підвальні приміщення виробничих будівель і споруд з каркасними схемами конструкцій, перекриття яких розраховані на навантаження від верстатного та іншого обладнання, адміністративних будинків, житлових кам'яних будинків з перекриттями зі збірних і монолітних залізобетонних конструкцій.

Під ПРУ можуть бути пристосовані:

- ✓ підвали житлових, громадських, виробничих й інших будинків і споруд;
- ✓ окремо розташовані заглиблені споруди, призначені для виробничих, складських і побутових потреб;
- ✓ заглиблені гаражі, погреби (льохи), підпілля, склади тощо;
- ✓ окремі приміщення в цокольних поверхах кам'яних (бетонних) і цегляних будинків, що мають мінімальну площу зовнішніх відкритих стін, віконних й інших прорізів.

Отвори в зовнішніх захисних конструкціях, що не використовуються для входу чи виходу з укриття, треба закласти матеріалом стін.

На захисні властивості заглиблених приміщень, що пристосовуються під ПРУ, впливають такі фактори:

- ✓ висота приміщень над землею;
- ✓ матеріал, конструкція і розташування зовнішніх стін приміщення відносно зовнішніх стін будинку (споруди).
- ✓ Підвищення захисних властивостей заглиблених приміщень від впливу іонізуючого випромінювання рекомендовано робити шляхом:
- ✓ обвалування частин підвальних і цокольних поверхів, які виступають, на повну висоту;
- ✓ підсипання додаткового шару ґрунту на перекриття з попереднім встановленням у зв'язку із цим підтримувальних прогонів (балок) і стійок;
- ✓ закладання зовнішніх прорізів в огорожувальних конструкціях і обладнання стінок-екранів на входах (в'їздах).

Перелічені заходи проводяться в період приведення захисних споруд у готовність, а планування цих заходів і підготовка необхідних матеріалів має відбуватися завчасно.

Фонд захисних споруд для працівників створюється на території підприємств або поблизу них, а для решти населення — у районах житлово-громадської забудови.

Створення фонду захисних споруд здійснюється згідно з розрахунками чисельності наявного населення громади та ВПО.

Наявність ЗСЦЗ та СПП можна навести, використовуючи таку таблицю (з урахуванням різних типів захисних споруд):

Зразок переліку захисних споруд

№ з/п	Місцезнаходження (місто, район, вулиця, № будинку)	Балансоутримувач	Площа укриття, м ²	Місткість, осіб

У разі потреби збільшення кількості фонду захисних споруд можна запропонувати шляхом:

- ✓ комплексного освоєння підземного простору в населених пунктах для взаємопогодженого розміщення в ньому споруд і приміщень соціально-побутового, виробничого та господарського призначення з урахуванням необхідності пристосування і використання частини приміщень для захисту населення;
- ✓ пристосування підвальних та інших заглиблених приміщень, приміщень цокольних і наземних поверхів наявних будівель і таких, що будуються, у СПП із захисними властивостями ПРУ;
- ✓ будівництва заглиблених сховищ і ПРУ, які розташовані окремо від забудови.

Загальна потреба в місткості та площі фонду захисних споруд у межах громади може бути більша, ніж загальна чисельність населення. Це пов'язано з тим, що протягом доби територією відбувається міграція населення, і НС може настати в той час, коли людина перебуває на роботі, навчанні, відпочинку тощо. Також можливе підселення ВПО в захисні споруди населення із сусідніх територій внаслідок виникнення НС локального характеру та проведення евакуації із зон можливого ураження.

Укриття працівників та інших категорій населення в захисних спорудах цивільного захисту на території громади пропонується з такими характеристиками:

- ✓ для захисту населення ТГ у ПРУ або СПП із захисними властивостями ПРУ — з коефіцієнтом захисту (послаблення радіаційного впливу) $K_z=100$, група укриття П-6, з визначенням кількості укриттів та радіуса збору відповідно до вимог табл. А.2 ДБН В.2.2-5. Місткість передбачена на найбільшу планову чисельність населення в межах радіуса збору.
- ✓ Мінімальна площа на одну особу, що підлягає укриттю, в основному приміщенні для укриття захисних споруд у СПП необхідно брати відповідно до Додатка Б ДБН В.2.2-5:

Розрахунок необхідної площі захисних споруд

Місця захисту	Кількість осіб, що потребує укриття (осіб)	Норма площі захисних споруд на 1 людину згідно з ДБН В.2.2.5 (м ²)	Площа захисних споруд (м ²)
	Чисельність наявного населення та ВПО		Вбудовані (у підвалах будинків) та відокремлені (поза будинками)
ПРУ		0,6	
Сховища		0,5	
Швидкосторуджувані захисні споруди		0,6	
СПП із захисними властивостями ПРУ		0,6	
СПП із захисними властивостями сховищ		0,6	
Усього по громаді:			

За результатами проведеного аналізу наявності фонду захисних споруд і розрахунку їх необхідної площі формуються пропозиції щодо розвитку фонду захисних споруд. Для цього можна використати таку таблицю:

№ з/п	Показники	Одиниця вимірювання	Аналіз поточного стану	Пропозиції ПКВ
1	Чисельність населення, що потребує укриття, у тому числі: – наявне населення; – внутрішньо переміщені особи.	осіб		
2	Характеристика фонду захисних споруд			
2.1	Кількість найпростіших укриттів			
2.2	Кількість ПРУ			
2.3	Кількість сховищ			
2.4	СПП з властивостями ПРУ			
2.5	СПП із захисними властивостями сховищ			
2.6	Місткість ПРУ або СПП із захисними властивостями ПРУ	осіб		
2.7	Місткість найпростіших укриттів	осіб		
2.8	Усього місткість ЗСЦЗ	осіб		
2.9	Місткість ПРУ або СПП із захисними властивостями ПРУ	м ²		
2.10	Площа найпростіших укриттів	м ²		
Усього площа ЗСЦЗ		м²		

Системи оповіщення населення в період НС

З-поміж комплексу заходів щодо захисту населення під час НС важливе значення має організація своєчасного оповіщення населення про загрозу і виникнення НС і постійне інформування про поточну ситуацію. Оповіщення і зв'язок під час НС забезпечується за допомогою єдиної національної системи зв'язку (ЄНСЗ). Сигнали оповіщення цивільного захисту, повідомлення про загрозу та виникнення НС, інформація про дії в умовах НС доводяться до працівників підприємств.

Служба оповіщення та зв'язку створюється на базі вузла зв'язку об'єкта. На службу покладається організація своєчасного оповіщення керівного складу, населення, робітників і службовців про загрозу та виникнення НС, організація зв'язку та підтримання його в постійній готовності.

Оповіщення про загрозу виникнення НС і постійне інформування населення про них забезпечуються шляхом:

- ✓ завчасного створення й підтримки в постійній готовності загальнодержавної і територіальних автоматизованих систем центрального оповіщення населення;
- ✓ організаційно-технічного з'єднання територіальних систем центрального оповіщення й систем оповіщення на об'єктах господарювання;
- ✓ завчасного створення та організації технічного з'єднання із системами спостереження і контролю постійних локальних систем оповіщення та інформування людей в зонах катастрофічного затоплення, розміщення радіаційних, хімічних підприємств, інших об'єктів підвищеної небезпеки.

Інформаційне забезпечення евакуйованого населення про початок евакуації та порядок дій у різних ситуаціях й оперативну обстановку здійснюється уповноваженим органом управління з питань надзвичайних ситуацій і органом з евакуації з використанням для цього системи оповіщення, засобів радіомовлення і телебачення та із залученням у разі потреби сил і засобів органів Міністерства внутрішніх справ.

ПКВ пропонує здійснювати оповіщення населення електросиреною типу С-40 в кожному населеному пункті ТГ, яка забезпечує озвучення на території в радіусі 300–700 м. Можливе використання системи оповіщення іншого типу, що відповідатиме ДБН Б.1.1-5. Радіус озвучення залежить від рівня вуличних шумів, характеру і висоти забудови, висоти встановлення електросирени над поверхнею землі. Вона встановлюється на найвищих будинках на рівні не менше як 2,5 м від верхньої точки даху в стороні від димових і вентиляційних труб, а також джерел сильних і постійних шумів.

У місцях масового перебування людей на територіях громадських об'єктів необхідно встановити гучномовці для інформування та оповіщення населення під час НС. У цьому випадку треба використовувати рупорні гучномовці типу 100ГР-32, 50ГР-45, які призначені для використання на відкритих територіях з високим рівнем шуму та мають високий звуковий тиск. Такі гучномовці встановлюються, як правило, уздовж вулиць на стовпах, вежах, фасадах будівель і споруд на висоті 4–8 м від землі.

Гучномовці поєднуються із системою мовлення всередині громадських будівель і у звичайному режимі використовуються для інформування населення про діяльність об'єкта, реклами чи транслявання музики, а у випадку НС — для оповіщення населення.

Крок встановлення таких гучномовців становить від 50 до 150 м і залежить від обраного типу гучномовця (тип гучномовців і їх кількість визначається на стадії проектування об'єкта).

Оповіщення працівників здійснюється сиренами типу С-28, розміщеними в межах інформативної доступності.

Оповіщення осіб із фізичними, психічними, інтелектуальними й сенсорними порушеннями та інших маломобільних груп населення (осіб, які їх супроводжують) здійснюється шляхом впровадження технічних засобів, а саме застосування звукових маяків, світлозвукових сповіщувачів, засобів аудіокоментування, субтитрування, сурдоперекладу, розсилки текстових повідомлень та інших відповідних засобів. Усе це має організувати виконавчий комітет місцевої ради, а також власники об'єктів з масовим перебуванням людей і керівники підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності, де працюють або можуть перебувати зазначені особи.

За результатами аналізу наявності систем оповіщення формуються пропозиції щодо:

- ✓ забезпечення населених пунктів ТГ автоматизованою системою централізованого оповіщення;
- ✓ розміщення автоматизованих локальних та об'єктових систем оповіщення в місцях масового перебування людей, захисних спорудах, на території об'єктів ОПН та ХНО.

Противожежні заходи

У цьому підрозділі аналізується наявність на території громади пожежно-рятувальних підрозділів (пожежних депо) і відповідність їх кількості та місцезнаходження нормативним вимогам щодо необхідної транспортної доступності спецавтотранспорту.

За результатами такого аналізу формуються пропозиції щодо розвитку мережі пожежно-рятувальних підрозділів з урахуванням рішень районних та обласних підрозділів ДСНС України.